

การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

กัญญ์ณัฏฐ์ วชิรหัตถพงษ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ กัญญ์ณณัฐ วชิรหัตถพงษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

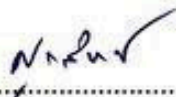
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.กฤษฎ จรินโท)

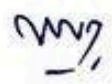
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ดร.กฤษฎ จรินโท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์)

..... กรรมการ
(ดร.สุกสิทธิ์ เลิศบัวสิน)

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรพต วิรุณราช)

วันที่.....เดือน ..... พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ดร.กฤษ จรินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่งเสมอมา ผู้ทำการวิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากท่านประธานและคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ทุกท่านผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ และ ดร.ศุภสิทธิ์ เลิศบัวสิน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพงานนิพนธ์ และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมให้คำแนะนำให้งานวิจัยถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้ทำการวิจัยได้อ้างอิง ทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณ ประธานชุมชน และคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึงเป็นอย่างสูง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จนงานวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีทุกท่าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานนิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถมีวันนี้ได้ รวมถึงให้กำลังใจในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแต่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ ที่เคยอบรมสั่งสอนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

กัญญ์ณัฏฐ์ วชิรหัตถพงษ์

57710299: สาขาวิชา: การจัดการสาธารณะ; บธ.ม. (การจัดการสาธารณะ)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอย

กัญญ์ณฉวี วชิรหัตถพงศ์: การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี (PARTICIPATION IN WET WASTE MANAGEMENT IN BAN BUENG TOWN MUNICIPALITY, CHON BURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงาน
นิพนธ์: กฤช จรินโท. บร.ด. 109 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเฉพาะเจาะจงผู้ให้สัมภาษณ์เป็นประธานชุมชนหรือตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยเจาะจงเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 230 ตัวอย่าง

ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงบางชุมชนที่มีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาลเมืองบ้านบึง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.41$) ในด้านความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชน พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.12$) แต่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับปานกลาง ประชาชนบางส่วนยังไม่มี การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ มีการใช้ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์บางประเภทที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มีปริมาณขยะที่ออกสู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ในด้านพฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของประชาชนในชุมชน พบว่า ประชาชนในชุมชนมีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือนในระดับน้อย โดยบางส่วนจะยังไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่จะใส่รวมถุงดำไว้ไปทิ้งลงถัง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

57710299 : MAJOR: PUBLIC MANAGEMENT; M.B.A. (PUBLIC MANAGEMENT)

KEYWORDS: PARTICIPATION IN WET WASTE MANAGEMENT

KANNANUT WACHIRAHATTAPONG: PARTICIPATION IN WET WASTE MANAGEMENT IN BAN BUENG TOWN MUNICIPALITY, CHON BURI PROVINCE.

ADVISOR: KRIT JARINTO. D.B.A. 109 P. 2016.

This study attempts to study the participation, understanding, and conscious in wet waste management of people residing in Ban Bueng Town Municipality, Ban Bueng District in Chon Buri Province. The data were collected using in-depth interview as a research tool. 15 community leader or related representatives were purposively selected for the interviews. For quantitative study, 230 residents residing in Ban Bueng Town Municipality, Ban Bueng District in Chon Buri Province were selected to fill in the questionnaires.

It was found that the people participation in the community in overall were at the moderate level. Some communities or means of 3.41 ($\bar{X} = 3.41$) provided activities to promote or foster the participation in wet waste management and perceived the activities as the collaboration between community and Ban Bueng Town Municipality. The study on understanding, and conscious in wet waste management of people residing in Ban Bueng Town Municipality reveal that people did understand in sorting of the waste at the high level or at the means of 4.12 ($\bar{X} = 4.12$) whilst the consciousness on wet waste management was at the moderate level. Some residents did not sort the waste before throwing away. Some types of containers could harm the environment. The large amount of garbage flew in the community. It was found from the study of behavior for wet waste management in household that residents behaved or dealt with waste management at low level. Some never sorted garbage before leaving. They aggregated them in black bag. Only some did sort the garbage before throwing away.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย.....	8
แนวคิดและวิธีการจัดการขยะมูลฝอย	18
แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร	25
แนวคิดและทฤษฎีคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	26
แนวคิดจิตสาธารณะ	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
ส่วนที่ 1 การวิจัยแบบเชิงคุณภาพ.....	43
ส่วนที่ 2 การวิจัยแบบเชิงปริมาณ	46
4 ผลการวิจัย	50
ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	50
ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผลการวิจัย.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	82
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	82
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ.....	83
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก.....	88
ภาคผนวก ข.....	91
ภาคผนวก ค.....	95
ภาคผนวก ง	102
ประวัติย่อของผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3-1 กลุ่มตัวอย่างจากผู้นำชุมชนหรือตัวแทน	43
3-2 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	46
4-1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้นำชุมชนหรือตัวแทน	68
4-2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	70
4-3 อายุเฉลี่ย และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกช่วงอายุ	70
4-4 ระดับการศึกษา และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกระดับการศึกษา.....	70
4-5 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	71
4-6 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน	71
4-7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.	72
4-8 ผลการวิเคราะห์ ด้านความรู้ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	73
4-9 ผลการวิเคราะห์ ด้านความคิด ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูล ฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	74
4-10 ผลการวิเคราะห์ ด้านการลงมือปฏิบัติ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการ ขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	75

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองบ้านบึง.....	4
1-2 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	5
2-1 แนวคิดลดปริมาณขยะ	22
2-2 ขยะสีไหนใส่ให้ถูก มี 4 ประเภท	24

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปริมาณขยะมูลฝอยในประเทศไทยเฉพาะที่เกิดจากการอุปโภคและบริโภคของประชาชน มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามจำนวนประชากร โดยผลการสำรวจของกรมควบคุมมลพิษในปี 2556 (Pollution Control Department, 2013) ว่าจากพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7,882 แห่ง พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศ จำนวน 26.77 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 2.04 ล้านตัน และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขยะมูลฝอยเหล่านี้ ได้มีการนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ร้อยละ 27 มีการนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ ร้อยละ 19 ที่เหลืออีกร้อยละ 54 ยังมีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะขยะที่เป็นของเสียอันตรายจากชุมชน โดยประมาณว่าในแต่ละปีมีขยะของเสียอันตรายจากชุมชน 0.5 ล้านตัน และมูลฝอยติดเชื้อ 27,000 ตัน ซึ่งหากขยะเหล่านี้ยังมีการกำจัดที่ไม่ถูกต้องก็จะกลายเป็น ปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนต่อไปได้ แม้ว่าในปัจจุบันจะได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะ มูลฝอยและของเสียอันตรายหลายฉบับออกใช้บังคับแล้วก็ตาม เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษา ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 แต่กฎหมายดังกล่าวก็ไม่ได้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน และไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ทำให้การบังคับใช้ของกฎหมายยังไม่ได้เป็นผลในการ ลดปัญหาขยะมูลฝอย และยังไม่สามารถแก้ไขปัญหการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างเด็ดขาด (วิชัย โถสุวรรณจินดา, 2558)

ปัญหาขยะกำลังเป็นปัญหาสำคัญไม่มากไม่น้อยไปกว่าปัญหาโลกร้อนที่ทุกประเทศกำลังเผชิญและต้องทุ่มทรัพยากรในการจัดการปัญหาดังกล่าว นอกจากกลิ่นเหม็นรบกวนและเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคแล้ว ปัญหาขยะยังก่อให้เกิดปัญหามลพิษด้านอื่นอีก ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษทางน้ำ จากน้ำเสียที่รั่วไหลจากแหล่งกองขยะ ขยะที่ถูกฝังกลบอยู่ใต้ดิน ทำให้คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดินแย่ลง นอกจากนี้หากเกิดเพลิงไหม้กองขยะดังเช่นกรณีไฟไหม้กองขยะที่สมุทรปราการก็ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศตามมา โดยเฉพาะเมื่อมีขยะที่มีสารพิษปะปนอยู่ เนื่องจากไม่มีการคัดแยกขยะอย่างเหมาะสม ปัญหาขยะนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวของประชากรและการอยู่อาศัย

ในเขตเมืองซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดปริมาณขยะมากกว่าการอาศัยอยู่ในชนบท การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการแข่งขันในอุตสาหกรรม ทำให้ผู้ผลิตพยายามพัฒนาสินค้ารูปแบบใหม่ ๆ ก่อให้เกิดขยะประมาณ 300,000 ตันต่อวัน แต่เพียงสิบปีผ่านไป ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 2.9 พันล้านคน หรือคิดเป็น 49% ของประชากรโลก ทำให้เกิดปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 3 ล้านตันต่อวัน และจากการประมาณการคาดว่าภายในปี 2025 ปริมาณขยะนี้จะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ซึ่งหากจะฉายให้เห็นภาพชัดยิ่งขึ้นว่ามีปริมาณขยะในแต่ละวันมากเพียงใด ก็ขอให้ท่านนึกถึงรถขนขยะที่นำมาเรียงต่อกันเป็นระยะทาง 5,000 กิโลเมตร การแก้ไขปัญหาขยะที่ดีที่สุดก็คือการลดปริมาณขยะลงให้เหลือน้อยที่สุด เพราะนอกจากจะเป็นการประหยัดทรัพยากรแล้ว ยังช่วยประหยัดต้นทุนในการกำจัดขยะอีกด้วย (อนิธ อรุณเรืองสวัสดิ์, 2559)

ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ เป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานไม่ว่าจะเป็นปริมาณการผลิตขยะที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากสถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี 2556 มีปริมาณขยะมูลฝอยถึง 26.77 ล้านตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียง 7.2 ล้านตันที่เหลือเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้เพียง 5.1 ล้านตัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของประชาชน การดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงานภายใต้กรอบแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย นโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทน ทั้งนี้ พบว่าปัญหาสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ผ่านมา ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ข้อจำกัดในด้านสมรรถนะองค์กร ปัญหาด้านการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ ปัญหาข้อจำกัดด้านสถานที่ ปัญหาผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ ประเด็นปัญหาดังกล่าวหากไม่มีการแก้ไขใด ๆ จะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ ดังเห็นได้จากเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ตัวอย่าง เช่น การเกิดไฟไหม้บ่อทิ้งขยะ ภายในซอย 8 นิคมอุตสาหกรรมบางปู หมู่ 4 ตำบลแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งได้ส่งผลให้ชาวบ้านกว่าร้อยหลังคาเรือนต้องอพยพหนีควันไฟส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยในบริเวณนั้น และตรวจพบกลุ่มควันที่มีสารพิษมากถึง 5 ชนิด ประกอบไปด้วย

1. คาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเมื่อสูดเข้าร่างกายจะส่งผลให้ระบบทางเดินหายใจทำงานผิดปกติ หายใจเร็ว ความดันโลหิตสูงขึ้น หัวใจเต้นเร็ว และหากได้รับปริมาณมากจะส่งผลให้เกิดการกดสมอง มึนงง สับสน

2. สารฟอร์มัลดีไฮด์ ซึ่งเป็นสารที่ทำให้เกิดการระคายเคืองเนื้อเยื่อเยื่อทางเดินหายใจในระยะยาว เกิดโรคต่อถุงลมปอด สำหรับผลในระยะเฉียบพลันคือ มีอาการแสบตา

3. สารคาร์บอนมอนอกไซด์ มีผลทำให้ออกซิเจนไม่สามารถรวมตัวกับเฮโมโกลบินในเลือดได้ ทำให้ร่างกายขาดออกซิเจน เกิดอาการวิงเวียนศีรษะ หัวใจเต้นเร็ว

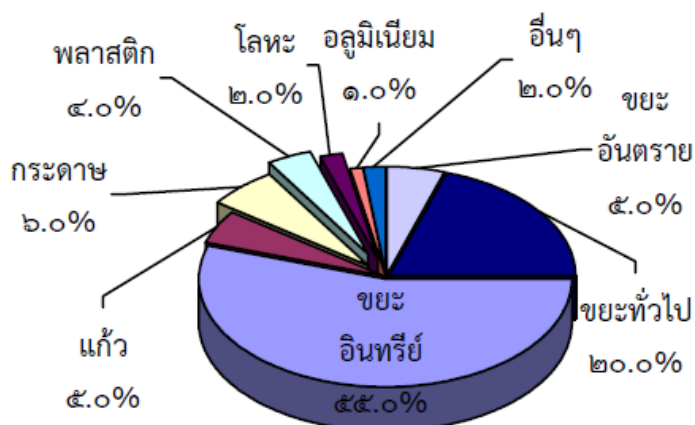
4. สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ทำให้ผิวหนังแดง คัน หน้าอก

5. สารอินทรีย์ระเหยง่าย VOC ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งร้ายแรงชนิดหนึ่งโดยสารพิษทั้งหมดหากได้รับในปริมาณเข้มข้นสูง อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

ดังนั้นความสำคัญของปัญหาปริมาณขยะสะสมที่มีเป็นจำนวนมากและขาดการจัดการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องตระหนักและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา (ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ, 2557)

เทศบาลเมืองบ้านบึง มีลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจของเทศบาลแต่เดิมมีฐานทางเศรษฐกิจไม่กว้างขวางนัก ส่วนใหญ่เป็นพาณิชย์กรรมขนาดเล็ก ค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภค พื้นฐานในชีวิตประจำวันสำหรับคนระดับปานกลาง-ระดับรายได้น้อย มีตลาดสด อยู่ 3 แห่ง เป็นสถานที่ขายสินค้าเป็นประเภทอาหาร โดยมีแหล่งผลิตจากพื้นที่ใกล้เคียงและจากตัวเมืองชลบุรีเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้ค้าขายดังกล่าวมีส่วนใหญ่เป็นผู้มีภูมิลำเนาในพื้นที่เทศบาล แต่ปัจจุบันด้วยการเจริญเติบโตเมืองจึงมีห้างสรรพสินค้าขนาดเล็กและห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ในพื้นที่ ทำให้มีเศรษฐกิจรายได้ขยายตัวจากคนนอกพื้นที่มากขึ้น (สำนักงานเทศบาลเมืองบ้านบึง, 2559)

การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง ประมาณวันละ 20 ตัน (ข้อมูลปี 2555) และมีองค์ประกอบของขยะมูลฝอย ร้อยละ โดยน้ำหนัก ดังนี้ ขยะอินทรีย์ ร้อยละ 55 แก้ว ร้อยละ 5 กระดาษ ร้อยละ 6 พลาสติก ร้อยละ 4 โลหะ ร้อยละ 2 อลูมิเนียม ร้อยละ 1 ขยะรีไซเคิลอื่น ๆ ร้อยละ 2 ขยะอันตราย ร้อยละ 5 และขยะทั่วไป ร้อยละ 20 (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 ชลบุรี, 2559)

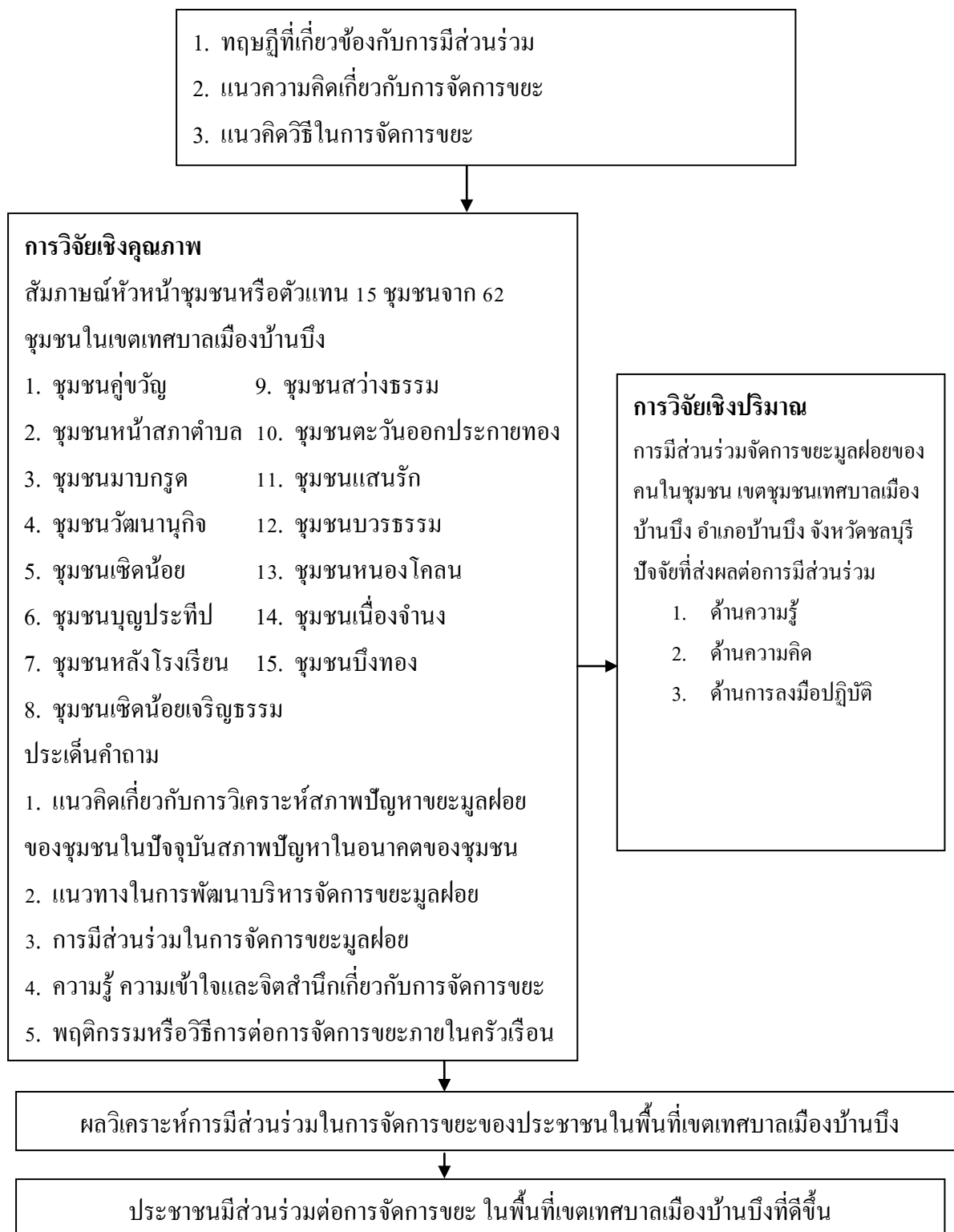
ภาพที่ 1-1 ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองบ้านบึง

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน เขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่วนท้องถิ่น เพื่อสุขภาพและอนามัยที่ดีของประชาชนในชุมชน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษา การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีความรู้ความเข้าใจและในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อเทศบาล ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วม และเป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึงให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรำจัดขยะภายในครัวเรือนของประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ต่อการจัดการขยะในด้านต่าง ๆ ของเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ภาพที่ 1-2 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. มีทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
2. ภาพลักษณ์ของคนในชุมชนหรือวิถีชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบ้านบึง คือ “บ้านบึงน่าอยู่ คู่เศรษฐกิจพอเพียงและธรรมาภิบาล มาตรฐานเมืองสีเขียว”
3. สามารถนำผลการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ และ แนวคิดวิธีในการจัดการขยะ
2. ประชากรที่ศึกษา คือประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 7,011 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 20,224 คน จำนวนชุมชน 15 ชุมชน จากจำนวนทั้งสิ้น 62 ชุมชน (งานทะเบียนราษฎร, เทศบาลเมืองบ้านบึง, 2559)
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้พื้นที่ศึกษา คือ เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
4. ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาในช่วงเวลาที่ศึกษาปีการศึกษา 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เราต้องการทิ้งเพราะไร้ประโยชน์ เป็นสิ่งของที่ไร้แล้วจากการดำรงชีวิตประจำวัน

ประชาชนในชุมชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง ทั้งที่มีชื่อและไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในด้านความสนใจและการเข้าร่วมประชุมรับฟังปัญหา เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาขยะในชุมชนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ หมายถึง ระดับความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกวิธี ตั้งแต่การทิ้งขยะ การคัดแยกขยะ และการนำขยะไปกำจัด สาเหตุของการเกิดปัญหา ผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย

ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ หมายถึง ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ระดับของการรับรู้และการเห็นคุณค่าในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกวิธีเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

วัสดุรีไซเคิล หมายถึง สิ่งของหรือวัสดุเหลือใช้ ที่สามารถนำกลับมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่กลับมาใช้ได้ใหม่ ได้แก่ วัสดุประเภทกระดาษ แก้ว พลาสติก โลหะ/ อโลหะ และกล่องเครื่องดื่ม เป็นต้น

การคัดแยกขยะ หมายถึง กระบวนการแยกขยะหรือสิ่งที่ไม่ใช่แล้วออกเป็นประเภทต่างๆ ตามองค์ประกอบ ได้แก่ กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ/ อโลหะ และกล่องเครื่องดื่ม เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หมายถึง องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำของคนในชุมชนที่แสดงออกโดยการลดปริมาณขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ การนำขยะมูลฝอย วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซม การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย
  - 1.1 ความหมายของขยะมูลฝอย
  - 1.2 แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย
  - 1.3 ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม
  - 1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. แนวคิดและวิธีการจัดการขยะมูลฝอย
3. แนวและทฤษฎีคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. แนวคิดจิตสาธารณะ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

ความหมายของขยะมูลฝอย

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2525 กล่าวว่า มูล ฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อ ขยะ หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความ มูลฝอย หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่ต้องการ ที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า ภาชนะกล่องใส่อาหาร เต้า มูลสัตว์ ตลอดจนวัตถุอื่น สิ่งใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ อีกมาก

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ให้นิยามของคำว่าของเสีย หมายถึง มวลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใด ขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของแข็งจะเน่าเปื่อยหรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ซากสัตว์ มูลสัตว์ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ จากหลาย ๆ ที่ รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลวหรือก๊าซในทางวิชาการใช้คำว่า ขยะมูลฝอย คือ บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ฝุ่นละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่

ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม ขกเว้น อูจจาระ และปีศาจของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูล วิธีจัดเก็บและกำจัดแตกต่างไปจากวิธีการจัดขยะมูลฝอย ปัจจุบัน วิทยาการก้าวหน้า ประชากรเพิ่มอย่างรวดเร็ว อัตราการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตเครื่องอุปโภค บริโภค อาหารที่อยู่อาศัย เป็นเหตุให้เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาของขยะมูลฝอย

พริตา แดงเทศ (2553) ได้กล่าวถึงขยะ หรือ มูลฝอย หรือ ของเสีย เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาลิ่งแวดล้อม และมีผลต่อสุขภาพอนามัย ขยะมูลฝอยหรือของเสียกำลังมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในทุกปี สาเหตุจากการเพิ่มของจำนวนประชากร การขยายตัวทางอุตสาหกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมโลก เป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนซึ่งควรต้องจัดการและแก้ไข ปริมาณกากของเสียและสารอันตราย อันได้แก่ ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสารพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำ ดิน และอากาศ ตลอดจนบางส่วนตกค้างอยู่ในอาหาร ทำให้ประชาชนทั่วไปเสี่ยงต่ออันตรายจากการเป็นโรคต่าง ๆ เช่น โรคมะเร็ง และ โรคผิดปกติทางพันธุกรรม เป็นต้น สถานที่บางแห่งก็มีคนทิ้งขยะกันตามสะดวก โดยนำไปเทกองรวมกันไว้ริมทางเดินข้าง โคนต้นไม้ข้าง ทำให้มีการหมักหมมเน่าเปื่อยสิ่งกลิ่นเหม็นคุ้ง บางครั้งอาจมองเห็นหนอนจำนวนมากมาขุดยั่วเยื้อออกมาจากกองขยะคูน้ำขยะแขยง นอกจากนั้นกองขยะยังเป็นแหล่งชุมนุมของสัตว์นำโรคสารพัดชนิด เช่น ยุง แมลงวัน หนู แมลงสาบ ฯลฯ ยามที่ฝนตกลงมาน้ำฝนก็จะชะเอาสิ่งสกปรกเน่าเหม็นในกองขยะไหลไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และอาจจะไหลลงท่อระบายน้ำ และแม่น้ำลำคลองใกล้ ๆ อีกด้วย การทิ้งขยะลงท่อระบายน้ำทำให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรง คือ ทำให้ท่อระบายน้ำอุดตัน เมื่อฝนตกก็ไม่สามารถระบายน้ำฝนได้ จึงเกิดสภาพน้ำท่วมขังตามถนนสายต่าง ๆ ตามตรอกซอกซอย และผลที่ตามมาก็คือ การเดินทางไปตามเส้นทางเหล่านั้นลำบากขึ้น การจราจรก็ติดขัดและถนนหนทางอาจจะได้รับความเสียหาย ซึ่งเมื่อน้ำลดลงสู่สภาพปกติก็ต้องซ่อมแซมใหม่ ทำให้ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ บ้านเรือนที่มีขยะมูลฝอยรกรุงรังอยู่ภายในบ้านเรือนบริเวณบ้าน นอกจากจะดูสกปรกไม่น่าดูอยู่แล้ว ก็ยังเป็นที่ชุมนุมของหนู แมลงวัน แมลงสาบ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคทางเดินอาหารมาสู่คน และยังก่อความรำคาญให้อีกด้วย

ประเภทของขยะมูลฝอย

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย (2555) ได้จัดแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยชุมชนออกตามลักษณะทางกายภาพได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลายคือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้เศษอาหาร ใบไม้เศษเนื้อสัตว์

เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) วัสดุเหลือใช้ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือเช่น เศษพลาสติก แก้ว กล่องเครื่องดื่มแบบกระดาษ กระจกป้องกันเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3. ขยะอันตราย หรือ มูลฝอยอันตราย ซึ่งได้แก่ วัตถุออกซิไดซ์วัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟคือ ขยะที่มีองค์ประกอบ หรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสีคือ วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจกสเปร์ยบรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4. ขยะทั่วไป (General waste) คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใสขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอมของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พอลียเอทีนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

องค์ประกอบของขยะมูลฝอย

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2559) กล่าวว่า องค์ประกอบของขยะจะเปลี่ยนไปตามสภาพของภูมิอากาศ ฤดูกาล และพฤติกรรมทางเศรษฐกิจสังคม วิธีชีวิตตลอดจนอุปนิสัยและแบบแผนในการบริโภคของแต่ละชุมชน/เมือง โดยทั่วไปมีองค์ประกอบแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามขยะมูลฝอยที่มีแหล่งกำเนิดมาจากชุมชนมีองค์ประกอบหลักอยู่ด้วยกัน 4 ประเภท คือ

1. ขยะอินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร เศษใบไม้ เศษหญ้า (50 %)
2. ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก อะลูมิเนียม และยาง (30 %)
3. ขยะอันตรายหรือของเสียบรรจุภัณฑ์จากชุมชน เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า (3%)
4. ขยะทั่วไป เช่น เศษผ้า เศษไม้ เศษวัสดุก่อสร้าง เกิดจากการเผาไหม้และอื่น ๆ (17%)

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

สลักจิต พุกจรูญ (2553) ได้กล่าวถึง แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยไว้ ดังนี้

มูลฝอยเปียก (Garbage) เกิดจากการปรุงอาหาร มูลฝอยจากตลาดสดเน่าบูดเกิดกลิ่นเน่าเหม็นได้ง่าย รวมถึงมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากการเตรียมอาหาร, เช่น เศษพืช ผัก, เปลือกผลไม้ ซึ่งมีความชื้นสูง

มูลฝอยแห้ง (Rubbish) เป็นมูลฝอยที่เผาไหม้ได้ ได้แก่ กระดาษในสำนักงาน, กระดาษหนังสือพิมพ์ หนังสือวารสาร นิตยสาร, เศษไม้, ก่อ่งกระดาษ, เฟอร์นิเจอร์ที่เสื่อมคุณภาพและไม่ใช้แล้ว เป็นต้น

ถ้าเหลือจากการเผา ได้แก่ ถ่านไม้, ถ่านหิน, กากที่เหลือจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิง, และวัสดุอื่นที่เผาได้

ซากสัตว์ (Dead animals) ซากสัตว์บางชนิดยังเป็นแหล่งของโรคติดต่อ ซากสัตว์ที่ตายแล้ว เช่น สุนัข, แมว, ม้า และสัตว์อื่น ๆ เป็นขยะที่มีอันตราย ส่งกลิ่นเหม็นเป็นเหตุรำคาญ สามารถแพร่เชื้อโรคมายังมนุษย์ได้อีกด้วย

เศษชิ้นส่วนจากยานพาหนะ หรือซาก (Abandoned vehicles) เช่น ซากรถที่ถูกทิ้งไว้ตามที่สาธารณะ ซากรถยนต์ที่ไม่มีเจ้าของ, หรือขวางเส้นทางการจราจรทำให้สิ้นเปลืองเนื้อที่

ขยะจากกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial wastes) ขึ้นอยู่กับกิจกรรมของโรงงาน ขยะมูลฝอยจากขบวนการผลิตสินค้า มีลักษณะที่แตกต่างกันไป

มูลฝอยจากการก่อสร้างหรือการรื้อถอน (Construction and Demolition wastes) ได้แก่ เศษอิฐ เศษไม้ เศษโลหะ และชิ้นส่วนของคอนกรีต, ท่อน้ำ และวัสดุก่อสร้างอื่น ๆ ถ้าปล่อยทิ้งไว้จะเกิดการกีดขวาง

มูลฝอยพิเศษ (Special wastes) เป็นขยะมูลฝอยที่มีอันตรายอาจเป็นทั้งของแข็งและของเหลว เช่น ขยะมูลฝอยจากโรงพยาบาลที่ปนเปื้อนด้วยเชื้อโรค, สารเคมี, สารกัมมันตภาพรังสี เป็นต้น

มูลฝอยที่เป็นกากจากการบำบัดน้ำเสีย (Sewage treatment residual) เป็นขยะซึ่งผ่านขั้นตอนการบำบัดโดยแปลงสภาพจากของเหลวมาเป็นของแข็ง ถือว่าเป็นขยะชนิดหนึ่ง อาจมีเชื้อโรคหรือสารเคมีที่มีพิษปะปนออกมาด้วย เช่น ตะกอนจากบ่อบำบัดและถูกกรดเป็น แผ่นตะกอน

มูลฝอยอันตรายที่เกิดจากบ้านเรือน (Household hazardous wastes) ได้แก่ หลอดไฟ, ถ่านไฟฉาย สีสเปรย์ เครื่องสำอาง กระป๋องยาฆ่าแมลง หลอดฟลูออเรสเซนต์ และยารักษาโรคที่หมดอายุแล้ว เป็นต้น ขยะมูลฝอยที่เกิดจากครัวเรือน คือ ใช้หมด แล้วเหลือแต่ภาชนะจึงกลายเป็น

เป็นขยะมูลฝอย อันตราย ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้งานหรือนำมาใช้ในครัวเรือนเมื่อเสื่อมสภาพ หรือเลิกใช้แล้วหรือ

มูลฝอยติดเชื้อ (Infectious wastes) เป็นสารหรือวัตถุใด ๆ ที่ไม่ต้องการและถูกทิ้ง เนื่องจากมีส่วนประกอบหรือถูกปนเปื้อนด้วยสิ่งทำให้เกิดโรคหรือทำให้เกิด อันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เช่น เนื้อเยื่อจากการผ่าตัด, เลือด, สิ่งขับถ่าย, น้ำมูก, น้ำเหลือง, เข็มฉีดยา, อาหารเลี้ยงเชื้อ, วัคซีนที่เสื่อมสภาพ เป็นต้น เป็นมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากโรงพยาบาล หรือสถานประกอบการทางการแพทย์ หรือสถานอนามัย (สลักจิต พุกจรรุณ, 2553)

ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม

ธนา ประภัสสร (2559) กล่าวถึง ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม ไว้ว่า เนื่องจากการขยายตัวของเมืองการอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ขยะ เศษวัสดุ ของเสีย มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ หากใช้วิธีกำจัดที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดปัญหาตามมา น้ำเสียจากกองขยะ (Leachate) มีความสกปรกสูง มีสภาพเป็นกรด มีเชื้อโรค หากน้ำจากขยะรั่ว ไหลปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม เป็นผลให้เกิดอันตรายและเกิดมลพิษในบริเวณที่ปนเปื้อน ดังในแหล่งทิ้งขยะของเทศบาลต่าง ๆ ที่เอาขยะไปเทกองไว้เป็นภูเขา ขยะ น้ำจากขยะจะไหลซึมออกทางบริเวณข้างกอง ส่วนหนึ่งก็ซึมลงสู่ใต้ดิน ในที่สุดก็ไปปนเปื้อนกับน้ำใต้ดินเกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยของชาวบ้านที่บริโภคน้ำ ถ้าน้ำจากกองขยะไหลซึมลงสู่แหล่งน้ำในบริเวณใกล้เคียง ก็จะทำให้ น้ำในแหล่งน้ำนั้นเน่าเสีย ถ้าปนเปื้อนมากถึงขนาดก็จะทำให้สัตว์น้ำต่าง ๆ เช่น พืชน้ำ กบ ปู หอย ปลา เขียด กุ้งตายได้ เพราะขาดแสงแดดที่จะส่องผ่านน้ำ ขาดออกซิเจน และ เนื่องจากน้ำเน่าเสีย มีสีค้ำ หากน้ำขยะมีการปนเปื้อนเพื่อการอุปโภคบริโภคของชุมชนลงในแหล่งน้ำที่ใช้ ก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพน้ำเพิ่มมากขึ้น ขยะมูลฝอยที่ทำให้เกิดมลพิษโดยจุลินทรีย์ในกองขยะจะเกิดก๊าซในอากาศ กองขยะมูลฝอยจะเกิดการหมักต่าง ๆ เป็นขบวนการหมัก อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม หากไม่มีการกำจัดก๊าซเหล่านี้้อย่างเหมาะสม ก๊าซที่เกิดขึ้นได้แก่ ไฮโดรเจนซัลไฟด์ (ก๊าซไข่เน่า) มีเทน คาร์บอนไดออกไซด์ เป็นต้น และยังมีฝุ่นละอองจากกองขยะ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ และก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง แก่ประชาชนที่อยู่ในบริเวณ ใกล้เคียงขยะมูลฝอยหลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะของโรค

ขยะ เศษวัสดุ ของเสีย มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ เนื่องจากการขยายตัวของเมืองการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย การอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น หากใช้วิธีกำจัดที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดปัญหาตามมา เกิดจากเชื้อจุลินทรีย์ที่มากับขยะมูลฝอยมีการ

ปนเปื้อนมีโอกาที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นได้ เพราะจุลินทรีย์ใช้เป็นอาหาร ขยะมูลฝอย มีทั้งสารอินทรีย์ที่ ขยะพวกอินทรีย์สารที่ทิ้งค้างไว้ และความชื้นและ จะเกิดการเน่าเปื่อยกลายเป็น แหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน ดังนั้นขยะที่ขาดการกำจัด และการเก็บรวบรวม จึงทำให้เกิดเป็น แหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญ ของ แมลงสาบ ของเชื้อโรค หนู แมลงวัน ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมารุ่คน

3. อาจก่อให้เกิดความรำคาญ

ขยะมูลฝอย กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน เกิดจากการเก็บรวบรวมได้ไม่หมดก็จะเกิดเป็น กลิ่นรบกวน นอกจากนั้นฝุ่นละอองที่เกิดจากการขนถ่าย และการเก็บรวบรวม การกำจัดขยะก็ยังคง เป็นเหตุรำคาญที่มักจะได้รับเสียงร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ

4. ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ขยะมูลฝอยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษของน้ำ มลพิษของอากาศ และมลพิษของ ดิน การนำมูลฝอยไปฝังกลบ หรือการยกยอกนำไปทิ้งทำให้ของเสียอันตรายปนเปื้อนในดิน ถ้ามี การเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งทำให้เกิดควันมีสารพิษทำให้คุณภาพของอากาศเสีย ส่วนมลพิษทาง อากาศจากขยะมูลฝอยนั้น อาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากมลสารที่มีอยู่ในขยะและพวกแก๊สหรือไอระเหย ที่สำคัญก็คือ กลิ่นเหม็นที่เกิดจากการเน่าเปื่อย และสลายตัวของอินทรีย์สารเป็นส่วนใหญ่

5. ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะมูลฝอยพวกของเสียอันตราย ขยะมูลฝอยที่ทิ้งและรวบรวมถ้าขาด การจัดการที่เหมาะสมโดยขาดประสิทธิภาพ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็นพาหะ หรือได้รับสารพิษที่มากับ ของเสียอันตราย

การเก็บขนและกำจัดที่ดีจะช่วยให้ชุมชนเกิดความสวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันสื่อแสดงถึงความเจริญและวัฒนธรรมของชุมชน ฉะนั้นหากเก็บขนไม่ดี ไม่หมด กำจัดไม่ดี ย่อม ก่อให้เกิดความไม่น่าดู ขาดความสวยงาม บ้านเมืองสกปรก และความไม่เป็นระเบียบ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับในลักษณะ ที่เป็นการแทรกตัวอยู่ในกฎหมายอื่น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นเพียงส่วนย่อยของกฎหมาย นั้นๆเท่านั้น ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย โดยตรงหรือเป็นการเฉพาะในฉบับเดียวกันที่สามารถนำมาใช้ควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหามลพิษ ขยะมูลฝอยแบบเบ็ดเสร็จ กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเป็นหลัก ประกอบไปด้วย (ปิยชาติ ศิลปะสุวรรณ, 2557)

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด ทั้งการควบคุมผู้ประกอบการ การรวบรวม การขนส่ง การกำจัดขยะมูลฝอย และการกำหนดเกณฑ์ควบคุม เหตุเดือดร้อนรำคาญของส่วนรวมที่เกิดจากกลิ่น แสง รังสีเสียง ความร้อน สารอันตราย ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ควัน ฝ้าพิษ ที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เนื้อหาของกฎหมายนี้จะครอบคลุมถึงเรื่องการส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีขนลำเลียงหรือทิ้งลงปล่องทิ้งขยะมูลฝอย

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่น ๆ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. 121 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 (พ.ศ. 2515) เรื่องควบคุมการจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และมติคณะรัฐมนตรีเรื่องแนวทางป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการรักษาความสะอาดการจัดการขยะมูลฝอยนั้นประกอบไปด้วยกฎหมายต่าง ๆ ดังนี้

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติในมาตรา 17 (11) และมาตรา 17 (12) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมและการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ และบทบัญญัติในมาตรา 16, 17 และ 18 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วน

ตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กำหนดอำนาจแก่ กรุงเทพมหานครในการดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบ เรียบร้อยภายในเขตกรุงเทพมหานครและดูแลรักษาที่สาธารณะตามมาตรา 89 (4) และ (10)

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 กฎหมายนี้กำหนดให้องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดำเนินการภายในพื้นที่ของจังหวัด เกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแลและ บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45 (7)

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลในการรักษาความ สะอาดของถนน ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ตามมาตรา 50 (3) มาตรา 53 (1) และมาตรา 56 (1)

พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กฎหมายนี้ กำหนดให้อำนาจและหน้าที่แก่สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการรักษา ความสะอาดในที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยภายในพื้นที่ตำบล ตามมาตรา 23 (3)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 กฎหมายนี้ให้อำนาจแก่ เมืองพัทยาในการดำเนินการรักษาความสะอาด รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายใน เขตเมืองพัทยา ตามมาตรา 67 (5) และ (6)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอย

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอยแต่ได้ บัญญัติเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการจำหน่ายพลังงานที่ผลิตได้แทรกอยู่กับกฎหมายด้าน การจัดการพลังงานของประเทศ ได้แก่

พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ.2535

กฎหมายนี้ได้กำหนดให้พลังงานไฟฟ้าซึ่งขนาดการผลิตรวมของแต่ละแหล่งผลิต ตั้งแต่ 200 กิโลวัตต์แอมแปร์ (kVA) ขึ้นไปเป็นพลังงานควบคุมโดยผู้ผลิตหรือ การขยายการผลิต พลังงานควบคุมจะต้องได้รับใบอนุญาตและกำหนดห้ามการกระทำใด ๆ อันเป็นการขัดขวางต่อ การผลิตพลังงานควบคุมหรือทำให้การผลิตพลังงานควบคุมน้อยลง โดยไม่มีเหตุอันควร ผู้กระทำ ผิดต้องระวางโทษทั้งจำและปรับ

พระราชกฤษฎีกากำหนดพลังงานควบคุม พ.ศ. 2536

สาระสำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้พลังงานไฟฟ้าซึ่งขนาดการผลิตรวมของแต่ละแหล่ง ผลิตตั้งแต่ 200 กิโลวัตต์แอมแปร์ขึ้นไปเป็นพลังงานควบคุม

พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

กฎหมายนี้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงพลังงาน (จากเดิม พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 กำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง) โดยได้กำหนดที่มาของเงิน วัตถุประสงค์และรายละเอียดต่าง ๆ ของกองทุนไว้ในหมวด 4 มาตรา 24

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550

กฎหมายนี้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะมูลฝอย ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ข้อ (8) เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย กำหนดองค์กรต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานในหมวด 2 การกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานในหมวด 3 และการจัดตั้งกองทุนพัฒนาไฟฟ้าแหล่งที่มาของเงินทุน การเบิกจ่ายและกิจการที่สามารถใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าตามมาตรา 93-97 (ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ, 2557)

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2558) ได้กล่าวถึง การศึกษามาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยในต่างประเทศ ไว้ดังนี้

สหรัฐอเมริกา มีกฎหมายหลักที่เรียกว่า The Code of Federation (CFR) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้กับทุกรัฐ โดยมีบทบัญญัติที่ 42 กำหนดให้รัฐต่าง ๆ มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งรัฐต่าง ๆ ได้มีการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับในรัฐของตน กฎหมายในแต่ละรัฐนี้แม้จะมีความแตกต่างกันไป แต่ก็มีสาระที่สำคัญตรงกันในการกำหนดแผนการลดขยะจากแหล่งกำเนิด การนำขยะไปใช้ใหม่ การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย กระบวนการจัดการขยะ การนำขยะไปใช้เป็นพลังงาน การฝังกลบขยะ การควบคุมถึงขยะและการให้ความรู้กับสังคม นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังมีกฎหมาย Medical Waste Tracking Act 1988 กำหนดแนวทางป้องกันอันตรายจากมูลฝอยติดเชื้อ โดยมีการคุ้มครองด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ป้องกันโรคติดต่อและความปลอดภัยในการทำงาน

เดนมาร์ก มีกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยโดยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรการที่สหภาพยุโรปได้กำหนดไว้ กฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการปกป้องสิ่งแวดล้อม (The Environmental Protection Act-Statutory Order No. 619 on Waste) โดยมีส่วนที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน การจัดการขยะมูลฝอยประเภท เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ การจัดการขยะจากยานพาหนะ หลักเกณฑ์การกำจัดขยะแบบฝังกลบ การติดป้ายแสดงประเภทของบรรจุภัณฑ์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเดนมาร์กจะมีการนำมาตราการภาษีมาใช้สำหรับผู้ที่ก่อให้เกิดขยะ และมีการให้ผลประโยชน์

จูงใจกับผู้ร่วมมือในการจัดการขยะ เช่น ขยะที่ฝังกลบจะคิดอัตราภาษีสูงกว่าขยะที่นำไปเผาเป็นเชื้อเพลิง ส่วนขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่จะได้รับการยกเว้นภาษี และมีระบบมัดจำและคืนเงินสำหรับบรรจุภัณฑ์บางประเภทเพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ด้วย

ญี่ปุ่น แบ่งกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและลดภาระต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่ 2 เป็นกฎหมายว่าด้วยการกำจัดของเสีย ซึ่งมีกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตให้จัดตั้งสถานบำบัดของเสีย การกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่บำบัดของเสียและหลักเกณฑ์การกำจัดของเสีย และกฎหมายส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักเกณฑ์การผลิตและการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึง Reduce, Reuse และ Recycle การทำเครื่องหมายเพื่อการเก็บรวบรวมและคัดแยก การนำกลับมาใช้ใหม่และการสร้างผลพลอยได้ ส่วนกลุ่มที่ 3 เป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมสิ่งแวดล้อมเฉพาะผลิตภัณฑ์ เช่น การนำมาใช้ใหม่สำหรับหีบห่อและบรรจุภัณฑ์ การนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ของเครื่องใช้ในบ้าน การใช้ประโยชน์จากขยะประเภทอาหาร วัสดุก่อสร้างและยานยนต์ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การภาคเอกชนขึ้นร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะบางประเภทที่นำไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ ขวดน้ำอัดลม กระป๋องน้ำอัดลม พลาสติก แบตเตอรี่ เป็นต้น

สิงคโปร์ การจัดการขยะของสิงคโปร์เป็นหน้าที่ของกระทรวงสิ่งแวดล้อม โดยมีอำนาจตามกฎหมายอนามัยและสิ่งแวดล้อมเพื่อการสาธารณสุข (The Environmental Public Health Act-EPHA) กระทรวงสิ่งแวดล้อมจะมีการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม ควบคุมอาคาร ดูแลน้ำเสียและคุณภาพอากาศ และควบคุมของเสียอันตราย สิงคโปร์มีการจัดการขยะชุมชนที่เรียกว่า Singapore Green Plan โดยรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และช่วยการลดปริมาณขยะด้วยวิธีการต่างๆ ขยะที่เป็นขยะปนเปื้อนจากสถานพยาบาล เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะของมีคม ขยะมีพิษ ยาหมดอายุ สารเคมีจะต้องถูกแยกด้วยถุงสีม่วง ขยะปนเปื้อนรังสีถูกแยกด้วยถุงสีแดง และได้รับการดูแลและกำจัดเป็นพิเศษ ส่วนขยะทั่วไปใช้ถุงสีดำ ผู้ที่รับกำจัดขยะอันตรายจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบการ การกำจัดขยะโดยทั่วไปจะใช้การเผา ยกเว้นขยะที่ไม่อาจเผาได้จึงจะใช้วิธีการกำจัดอย่างอื่น

แนวคิดและวิธีการจัดการขยะมูลฝอย

ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ (2557) กล่าวถึง หลักการในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีองค์ประกอบของการจัดการขยะมูลฝอย ไว้ว่าการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยนั้น สามารถแบ่งหลักการในการดำเนินการ ออกเป็นส่วนสำคัญ 4 ส่วนตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ (1) การลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด (2) การนำกลับมาใช้ประโยชน์ (3) การกำจัดด้วยวิธีเผาและ (4) การฝังกลบ การลดการเกิดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและการใช้ซ้ำ มีความหมายครอบคลุมการลดทั้งปริมาณและระดับความเป็นพิษ (Toxicity) ของขยะมูลฝอย การลดปริมาณที่แหล่งกำเนิดเกิดขึ้นได้ด้วยการออกแบบ การผลิตและการใช้บรรจุภัณฑ์จากวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษและมีปริมาณน้อยหรือสามารถใช้ซ้ำได้ นอกจากนั้นการนำกลับมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์จะรวมถึงการนำเอาขยะอินทรีย์มาแปรรูปเป็นปุ๋ยด้วย สำหรับการกำจัดด้วยวิธีเผานั้นเหมาะสำหรับท้องถิ่นที่มีขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ปริมาณมาก ๆ และในขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการคือการฝังกลบ ซึ่งแม้จะมีลำดับความสำคัญน้อยที่สุด แต่การฝังกลบยังคงมีความจำเป็นสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก เช่น เศษวัสดุจากการก่อสร้างหรือเถ้าจากการเผาและขยะมูลฝอยส่วนที่เหลือจากขั้นตอนอื่น ๆ มีวิธีการในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย ดังนี้

1. การลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ อันได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ห้างร้าน ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไป เพื่อรอกการเก็บขน การรวบรวม และการนำไปกำจัดทำลายจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งในการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านเรือนหรืออาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยมีหลักการในการจัดการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด (Source reduction) เพื่อให้มีปริมาณขยะที่จะต้องนำไปกำจัดหรือทำลายให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และการคัดแยกขยะ (Waste separation) ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการขยะในขั้นตอนต่อ ๆ ไปเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การเก็บรวบรวม การเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะเพื่อที่จะขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบ สำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวมและส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ต่อไป การเก็บรวบรวมขยะเป็นหน้าที่

ตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้นหน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีการวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

3. การเก็บกัก ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะรองรับที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่าง ๆ แล้ว ก็จะถูกขนถ่ายโดยรถเก็บขนขยะเพื่อนำไปกำจัดทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุดเพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะ รวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้นขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเก็บกัก ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายต่าง ๆ เท่านั้น จะต้องทำการเก็บกักให้มีจำนวนมากพอ ก่อนส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธีและปลอดภัย

4. การขนส่ง การนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ภายในชุมชนขนถ่ายไปยังสถานที่ฝังกลบซึ่งตั้งห่างออกไปไกลจากชุมชนหรืออาจเป็นการขนถ่ายขยะไปสู่ขบวนการแปรสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก ในการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่ฝังกลบนั้นจะเกิดขึ้นภายหลังการดำเนินการรวบรวมขยะภายในชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว โดยระยะเวลาที่ใช้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างชุมชนไปยังที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบ ซึ่งมีผลต่อจำนวนเที่ยวของการขนส่งขยะในแต่ละวันด้วย

5. การแปรสภาพ วิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนอยู่ในสภาพที่เกิดความสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัดทำลายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการแปรสภาพขยะจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการดังนี้ คือ 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการขยะโดยการอัดขยะให้เป็นฟ่อนหรือเป็นก้อน ๆ ซึ่งจะช่วยลดพื้นที่ในการเก็บขนขยะและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบให้น้อยลง 2) เพื่อนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก 3) เพื่อนำผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการแปรสภาพมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อทำการแปรสภาพขยะด้วยการย่อยสลายทางชีวภาพแล้วก็จะได้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการเพาะปลูก หรือทำการย่อยสลายขยะทางชีวภาพเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในด้านต่าง ๆ เช่น การหุงต้ม การปั่นกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

6. การกำจัดหรือทำลาย การกำจัดหรือทำลาย (Disposal) ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาเป็นลำดับแล้วในปัจจุบันได้มีการดำเนินการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.1 การเทกองบนพื้น (Open dumping) การเทกองบนพื้นเป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างง่ายที่สุดและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด กล่าวคือ ขยะที่เก็บรวบรวมจากชุมชนจะถูกขนถ่ายไปยังสถานที่ทิ้งขยะซึ่งอาจมีสภาพเป็นที่ราบทั่วไปหรืออาจเป็นพื้นที่ที่เป็นหลุมบ่อก็ได้ ขยะที่ขนส่ง

มานั้นจะถูกเทลงมากองบนพื้นดิน โดยมีได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็จะกลายเป็นภูเขาขยะที่สร้างปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรคต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน ฯลฯ และทำให้เกิดน้ำเสียจากกองขยะซึ่งอาจปนเปื้อนลงแหล่งน้ำใกล้เคียงหรือน้ำใต้ดินได้ วิธีนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะและควรต้องหลีกเลี่ยงจะดำเนินการ ทั้งนี้ เนื่องจากการทำลายทัศนียภาพของพื้นที่ และที่สำคัญ คือ ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณ โดยรอบพื้นที่ทั้งขยะดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม พบว่า ในปัจจุบันนี้ ท้องถิ่นหลายแห่งทั่วประเทศยังมีการกำจัดขยะด้วยวิธีเทกองบนพื้นอยู่ เนื่องจากท้องถิ่นเหล่านั้นไม่มีสถานที่ที่ขยะเป็นของตนเองรวมทั้งยังขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ก่อสร้างสถานที่ฝังกลบขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้

6.2 การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เป็นการนำวิธีการทางวิศวกรรมมาใช้ในการกำจัดขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล กล่าวคือ ขยะที่นำมาเททิ้งลงบนพื้นดินจะถูกเกลี่ยให้กระจายและบดทับให้แน่น จากนั้นทำการกลบทับด้วยดินและบดทับให้แน่นอีกรอบหนึ่ง เมื่อมีการนำขยะมาทิ้งเพิ่มอีกก็จะเกลี่ยให้กระจายและบดทับด้วยดินเป็นชั้น ๆ ไปเรื่อย ๆ จนกว่าสถานที่ฝังกลบนั้นจะเต็มและไม่สามารถใช้กำจัดขยะต่อไปได้ ก็จะทำการปิดหลุมฝังกลบแห่งนั้นอย่างถาวรด้วยการถมดิน บดอัดให้แน่น และมีการปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการถูกกัดเซาะหรือการไหลบ่า (Runoff) ของน้ำฝน หลุมฝังกลบขยะด้วยวิธีนี้ในบางครั้งจะมีการใช้วัสดุปูรองกันหลุมเอาไว้ด้วยอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการไหลซึมของน้ำชะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในหลุมลงไปปนเปื้อนกับน้ำใต้ดินด้านล่าง ซึ่งเป็นการช่วยทำให้เกิดความปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น แต่ในกรณีดังกล่าวนี้ก็จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นไปด้วย และจากการสำรวจสถานที่ฝังกลบขยะด้วยวิธีการนี้ในท้องถิ่นทั่วประเทศพบว่ามีอยู่ไม่มากนัก ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้สามารถดำเนินการได้ ครอบคลุมในพื้นที่ต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นสำหรับขั้นตอนการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

6.3 การฝังกลบโดยวิธีพิเศษ (Secure landfill) การกำจัดขยะ โดยวิธีพิเศษนี้ อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การฝังกลบอย่างปลอดภัย (Secure landfill)” ซึ่งจะแตกต่างจากการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล คือ เป็นการฝังกลบเฉพาะขยะที่เป็นอันตราย (Hazardous waste) เท่านั้น โดยขยะอันตรายดังกล่าวอาจมีแหล่งกำเนิดมาจากชุมชนส่วนหนึ่งและจากของเสียที่เกิดขึ้นภาคอุตสาหกรรมอีกส่วนหนึ่งการดำเนินงานโดยวิธีนี้จึงต้องมีความเข้มงวดและรัดกุมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากขยะอันตรายที่นำมาฝังกลบนั้นหากมีการรั่วไหลออกสู่ภายนอกย่อมก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ โดยทั่วไปการฝังกลบประเภทนี้

มักจะต้องการบูรณาการหลุมด้วยวัสดุพิเศษที่มีอายุทนทานและไม่สึกขาดได้ง่ายเมื่อใช้งานเวลานานๆ ทั้งนี้ เพื่อสามารถป้องกันการรั่วไหลของสารอันตรายนั่นเอง นอกจากนี้ขยะอันตรายที่นำมาฝังกลบก็จะต้องบรรจุไว้ในภาชนะที่หนาแน่นและปิดสนิท และมีการจัดวางในหลุมอย่างเป็นระบบ ป้องกันมิให้มีการกระแทกในระหว่างการฝังกลบซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการรั่วไหลได้ สำหรับสถานที่ฝังกลบโดยวิธีพิเศษ ยังมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับขยะอันตรายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการ

6.4 การเผาในเตาเผา (Incineration) เป็นการนำขยะมูลฝอยมาเผาในเตาเผาที่มีอุณหภูมิสูงเพื่อให้เกิดขบวนการเผาไหม้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งลักษณะของเตาเผาอาจจะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบของขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน กล่าวคือ ถ้าชุมชนใดมีขยะชนิดที่เผาไหม้ได้ง่ายและมีความชื้นต่ำเตาเผาที่ใช้ก็ไม่จำเป็นต้องมีอุณหภูมิสูงมากนักก็เพียงพอต่อการเผาไหม้ขยะดังกล่าว แต่ถ้าชุมชนใดมีองค์ประกอบของขยะที่เผาไหม้ได้ยาก รวมทั้งมีเปอร์เซ็นต์ความชื้นสูงเตาเผาที่ใช้ต้องออกแบบให้มีเชื้อเพลิงชนิดที่ให้ความร้อนสูงมาก ๆ นอกจากนี้เตาเผาขยะไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่สามารถควบคุมการเผาไหม้ อุณหภูมิ ควัน ไอเสีย ตลอดจนเศษผงหรือฝุ่นละอองที่ปนออกไปกับควันเสียด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมลพิษทางอากาศที่จะเกิดตามมา และในส่วนของจีเอ็มเอซึ่งเกิดจากขบวนการเผาไหม้ขยะที่อยู่ด้านล่างของเตาเผาก็จะต้องมีการนำเอาไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบอีกต่อหนึ่งด้วย

พิสุทธิ เพียรมนกุล (2557) กล่าวถึง แนวทางการจัดการขยะ ในช่วง 10-20 ปีมานี้ การตื่นตัวทางด้านทำให้ลำดับความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental management Hierarchy) จากกลุ่มผู้คนต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ทิศทางเปลี่ยนไปจากแต่ก่อนที่มุ่งเน้นการทิ้ง หรือฝังกลบ (Disposal) มากกว่าการลดปริมาณขยะ (Waste reduction) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการลดปริมาณขยะจากต้นเหตุของปัญหาให้มากที่สุด

ภาพที่ 2-1 แนวคิดลดปริมาณขยะ

การไม่ทำขยะหรือการลดขยะที่ต้นทาง (Avoid) เป็นแนวคิดที่สามารถลดปริมาณขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาของ Bond university แสดงว่า 40%-70% ของขยะที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยสามารถนำมา Recycle ได้โดยขยะทั้งหมดจะถูกจัดการโดยการจัดระบบตามลำดับชั้นความสำคัญทางสิ่งแวดล้อม และเน้นการลดการผลิตขยะที่ต้นทาง (Waste minimization or avoid) โดยมีนโยบายส่งเสริมการอ่านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แทนการพิมพ์ ในขณะที่ถ้ามีการพิมพ์จะใช้พิมพ์ทั้งสองหน้าเฉพาะเนื้อหาส่วนที่สำคัญ และสุดท้ายการนำกระดาษที่ใช้สองหน้าแล้วมาทำซองเอกสารหรือของจดหมายต่อไป ซึ่งจากที่ได้กล่าวมาเป็นตัวอย่างการนำหลักการไม่ทำขยะ (Avoid) และหลัก 3R มาใช้ในทางปฏิบัติขยะเกือบทุกชนิดของมหาวิทยาลัยสามารถถูก Recycle ได้ เช่น กระดาษขาว กระดาษลัง พลาสติก กระจังอะลูมิเนียม ขวดแก้ว เป็นต้น

แนวคิดใหม่เรื่อง 7R

เรื่อง 3R เป็นเรื่องที่เราคุ้นเคยตั้งแต่เด็ก ทุกคนท่องจำกันขึ้นใจคือ Reduce, Reuse, และ Recycle แต่ในยุคปัจจุบันนี้มีแนวคิดเพิ่มเติมขึ้นมาในการจัดการขยะเป็น 7R ได้แก่

1. Reduce (ลดการใช้) การลดการใช้ทรัพยากร และรู้จักใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ในขณะที่แปรงฟัน

2. Reuse (ใช้ซ้ำ) การนำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ถูบบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ หรือกระดาษ เป็นต้น
  3. Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) การนำผลิตภัณฑ์ หรือวัสดุที่ใช้งานไม่ได้แล้ว มาแปรรูป หรือแปรรูปเป็นวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ เช่น กระดาษ เศษแก้ว หรือเศษโลหะ เป็นต้น
  4. Repair (ซ่อมแซม) การนำสิ่งของหรือวัสดุที่ชำรุด มาซ่อมแซมเพื่อให้สามารถใช้งานได้ใหม่ หรือมีอายุการใช้งานที่นานขึ้น
  5. Refill (เติมใหม่) การเลือกใช้นิตภัณฑ์เดิม ซึ่งทำให้ปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ลดลง ส่งผลให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นน้อยลงตามไปด้วย
  6. Return (ตอบแทน) การเลือกใช้นิตภัณฑ์ที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ
  7. Reject (ปฏิเสธ) การหลีกเลี่ยงการใช้นิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ที่จะก่อให้เกิดปัญหา หรือมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม หรือวัสดุที่มีสารอันตรายเป็นส่วนประกอบ
- ทั้ง 7 ข้อนี้ รู้หรือไม่ว่าสิ่งเล็ก ๆ ที่เราสามารถเริ่มทำได้ในทุก ๆ วันคือ Reject หรือการหลีกเลี่ยงการใช้นิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นั่นเป็นสิ่งที่ง่ายที่สุดที่เราจะเห็นได้จากโฆษณาตามทีวี สื่อสิ่งพิมพ์ และบนรถไฟฟ้า โปรโมชันสะสมคะแนนของห้างร้าน ในการลดการใช้ถุง ซึ่งเป็นภาชนะที่ระยะเวลาการใช้ น้อยแต่ระยะเวลาในการย่อยสลายนานนับ 10 ปี หรืออาจจะเป็น 100 ปีก็ได้ ถ้าเปรียบเทียบระยะเวลาการใช้กับการย่อยสลาย มันคุ้มค่ามากเลยทีเดียวที่เราจะลดการผลิตขยะพลาสติกจริง ๆ นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการจัดการขยะ มีทั้งเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ บทบัญญัติทางกฎหมาย เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ และจิตอาสา โดยส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดก็คือ จิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างการจัดการ และลดขยะจากประเทศต่าง ๆ ดังนี้
- โครงการ Menu Dose Certa ในประเทศโปรตุเกสที่ช่วยให้ร้านที่ทำอาหารจัดการทำอาหารให้มีความเหมาะสมกับลูกค้าแต่ละคนเพื่อลดปริมาณเศษอาหารที่ต้นทาง เนื่องจากขยะในครัวเรือน และร้านค้าส่วนใหญ่มาจากเศษอาหาร การลดที่ต้นทางเริ่มขึ้นเมื่อเรารับประทานอาหารที่เหมาะสมกับสัดส่วนความต้องการ
- ประเทศสิงคโปร์โดย Waste management department ได้ขอความร่วมมือจากประชาชนในการแยกขยะ และมีการรณรงค์การใช้วัสดุรีไซเคิลโดยมีการขอความร่วมมือจากภาคการผลิตให้มีการผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล นอกจากนี้ยังมียังมีนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ

ขยะอย่างเป็นระบบโดยมีนโยบายการเก็บขยะ 1 ครั้งใน 2 อาทิตย์ พร้อมค่าธรรมเนียมในการบริการดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการแยกขยะให้เป็นกิจวัตรประจำวัน

โครงการอุตสาหกรรมนิเวศ หรือ National Industrial Symbiosis Program ในประเทศอังกฤษซึ่งเป็นการนำของเสียจากอุตสาหกรรมหนึ่งมาเป็นวัตถุดิบในการกระบวนการการผลิตของอีกอุตสาหกรรมหนึ่ง เช่น นำเศษขมบึงมาทำผลิตกระแสไฟฟ้า และการนำกรดไขมันมาผลิตไบโอดีเซล

โครงการ RDF หรือ Refuse Derived Fuel เป็นโครงการที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตเชื้อเพลิงจากขยะ ซึ่งแนวคิดนี้มีการนำไปใช้ในหลายประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และประเทศทางยุโรป ผลที่ได้คือ พลังงานราคาถูก และยังเป็น การลดปริมาณขยะไปด้วย

โดยทั่วไปแล้วแนวทางกำจัดขยะมูลฝอยจะเป็นตามแผนภาพด้านล่าง หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกแทนที่จะนำไปกำจัด ได้แก่ ขยะอินทรีย์และวัสดุรีไซเคิล ซึ่งนอกจากจะเป็นการยืดอายุของหลุมฝังกลบแล้ว ยังเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ สินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาใหม่อีกด้วย

“ขยะ” สีไหนใส่ให้ถูก มี 4 ประเภท

ขยะเปียก	ขยะทั่วไป	ขยะรีไซเคิล	ขยะอันตราย
			
<p>เป็นขยะที่เน่าเสียได้ เป็นขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย มีความชื้นมาก สุกสลิบเงิน เศษผักผลไม้ เปลือกผลไม้</p>	<p>เป็นขยะที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ และไม่สามารถแยกเป็นประเภทต่างๆได้ ทำให้ต้องเก็บเพื่อทำลายต่อไป เช่น เปลือกลูกอม ขอมวน</p>	<p>เป็นขยะที่มีค่าใช้สอยได้ สามารถแยกนำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ได้ เป็นการประหยัดพลังงานและทรัพยากร เช่น แก้ว พลาสติก กระดาษ กระป๋องอะลูมิเนียม</p>	<p>เป็นขยะอันตรายที่จำเป็นต้องแยกทิ้งต่างหาก เนื่องจากมีสารเคมีต่างๆติดไฟง่าย มีสารกัดกร่อน เงิน ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระป๋องสี</p>

ภาพที่ 2-2 “ขยะ” สีไหนใส่ให้ถูก มี 4 ประเภท (theprototype.pim.ac.th)

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร

เน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางมีดังนี้ คือ (กรมควบคุมมลพิษ, 2558)

1. การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย รมรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่

1.1 ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเดิมใหม่ เช่น พวงซัฟฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดและถ่านไฟฉายชนิดชาร์จใหม่ เป็นต้น

1.2 เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

1.3 ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

2. จัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

2.1 รมรณรงค์ให้ประชาชนแยกของเสีย นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูปปุ๋ยน้ำ หรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

2.2 จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

2.2.1 จัดภาชนะ แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน (ถัง/ ถุง)

2.2.2 จัดระบบบริการเก็บโดย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลาการเก็บ เช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจจัดเก็บสัปดาห์ละครั้งหรือตามความเหมาะสม

จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิลในรูปแบบของการรับซื้อ โดยการแบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บและกำหนดเวลาให้เหมาะสม

2.3 จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม /โครงการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เช่น

2.3.1 โครงการขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เช่น ดินไม้ ไข่

2.3.2 โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีมั ขยะหอม ปุ๋ยหมัก

2.3.3 โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล

2.3.4 โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้

2.3.5 โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีเอ็ม ขยะหอม ปุ๋ยหมัก

3. จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล

หากพื้นที่ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมาก ๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียงหรือรับซื้อจากประชาชนโดยตรง ซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

4. การขนส่ง

4.1 ระยะเวลาไม่ไกลให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง

4.2 ระยะเวลาไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมากอาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย

เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

5. ระบบกำจัด

เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

5.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย

5.2 ระบบกำจัดผสมผสานหลาย ๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ผึ่งกลบ และวิธีอื่น ๆ เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรณูมาศ รักษาแก้ว (2557) ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมอังกฤษฉบับออกฟอร์ด ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ และยังได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึง

ความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้ให้นิยามคำว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ไว้เช่น เจมส์ แอล เกรย์น ได้กำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวล ความต้องการและค่านิยมต่าง ๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทาง และเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

สมเกียรติ นาคระโทก (2557) กล่าวถึง ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (Participation theory) ไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ถือเป็นหลักการสากลที่ทุกประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ตามหลักการของธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความปลอดภัยและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่ายโดยทั่วไป การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าใครที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน หรือ โครงการใด ๆ ก็ตามย่อมมีสิทธิโดยชอบในการเข้าไปมีส่วนร่วม โดยการตัดสินใจในกระบวนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่องค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน หรือ โครงการจะต้องทำการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน หรือ โครงการ ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง และเป็นการแสวงหาความร่วมมือในแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ดีกว่า โดยได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายการมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษฉบับอ็อกซ์ฟอร์ด ให้คำนิยามการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่า การมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ปฏิบัติเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ และยังได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือ

ขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจ และสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะ เป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพล ต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุง สถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2556) กล่าวถึง แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้ มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น
4. การดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ส่งเสริมให้ประชาชน มีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุน
5. ส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรมด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่าง ๆ โดยมีการดำเนินงานต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้ง ดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนด้านพลังงาน รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการวางแผนพัฒนาพลังงาน แผนปฏิบัติการด้านพลังงาน รวมถึงแผนแม่บททั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น อาทิการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทด้านพลังงานของประเทศ 20 ปี การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้าร่วม 943 แห่ง การเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล โดยได้ขยายพื้นที่ อปท. อีก 152 แห่ง การจัดทำหนึ่งอำเภอหนึ่งแผน พลังงานชุมชน เพื่อการกระจายตัวและเสริมสร้างความยั่งยืนและเข้มแข็งให้กับ อปท. ที่เข้าร่วม โครงการให้เป็นต้นแบบด้านการจัดการพลังงานลดรายจ่าย สร้างรายได้สร้างงานและอาชีพใหม่ของชุมชนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านพลังงานทดแทน

ซึ่งแต่ละครัวเรือนสามารถประหยัดได้ร้อยละ 10-15 หรือคิดเป็นเงินประมาณ 2,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี นอกจากนี้ยังได้ร่วมสร้างชุมชนยั่งยืนตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพลังงาน ทำให้ประชาชนสามารถรับมือด้านพลังงานหากเกิดวิกฤต ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการดำเนิน โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน เช่น จัดประชุม ไตรภาคีชี้แจงรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับงานก่อสร้างและการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า และการดำเนินงานตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับชุมชนในงานวัฒนธรรมท้องถิ่น รับฟังข้อคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมองในฐานะผู้อยู่เคียงข้างประชาชนและพร้อมจะร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาพลังงานที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในทุกพื้นที่ การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจราชการระดับพื้นที่โดยมอบหมายให้คัดเลือกผู้แทนภาคประชาชนที่มีความรู้ความชำนาญใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วิชาการ และสิ่งแวดล้อม เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจราชการในระดับพื้นที่ โดยใช้ชื่อเรียกว่า “ที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการภาคประชาชน” มีวาระในการปฏิบัติหน้าที่คราวละ 3 ปีและปฏิบัติหน้าที่ติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ จำนวน 76 จังหวัด 304 คน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อคิดเห็นในเรื่องที่ตนมีความรู้และความชำนาญให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาเชิงลึกในพื้นที่แก่ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจราชการกระทรวง รวมถึงร่วมสังเกตการณ์ในการตรวจราชการในพื้นที่และประสานเครือข่ายจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ตรวจราชการกระทรวง

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือ ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษา

ผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และ โครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชน มีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของ บุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็น ไป ได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

สุภารัตน์ พงษ์สีมา (2555) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตน เป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงานแม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนแต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จลำบาก

ระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรณูมาศ รักษาแก้ว (2557) ได้กล่าวถึง การแบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ โดยมีข้อพึงสังเกตคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับชั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการจะเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่าง ๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ผู้วางแผนโครงการกับประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการ

ดำเนินการโครงการ เหมาะที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใด โดยในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้ ผลของการประชามติมีทั้งแบบที่มีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และแบบที่เป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (มาตรา 165)

การมีส่วนร่วมของชุมชน

สุภารัตน์ พงษ์สีมา (2555) ได้กล่าวถึง แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's participation) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบท ทั้งนี้ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้พยายามเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาจากระดับบนลงล่าง (Top-down) มาเป็นจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom - up) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ (Oakley, 1984, p. 17) ได้กล่าวว่า แนวทางจากระดับล่างขึ้นบนนี้ เกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหาย (Missing ingredient) ในกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้อธิบายและให้ความหมาย ปัจจัย ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามี ส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุดูดีประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้า มามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

แนวคิดจิตสาธารณะ

เป็นที่ประจักษ์ว่าความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุในปัจจุบัน เป็นสาเหตุที่ทำให้สังคม โดยทั่วไป มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญ ในการแสวงหาเงินทอง แสวงหาอำนาจ บารมีมากกว่าที่จะให้ ความสำคัญทางด้านจิตใจ สังคมในปัจจุบันจึงกลับเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัดเจน ปัญหาต่าง ๆ มี มากมาย การปลูกฝังความสำนึก ให้กับบุคคล เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม จึงควร บังเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบัน จึงมีการกล่าวถึงคำว่า จิตสาธารณะมากขึ้น เพื่อให้ผู้คนได้ ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง นั้นหมายถึงว่า ทุกคนต้อง มีการให้ มากกว่า การรับ เพราะสิ่งเหล่านี้ ถ้าสามารถปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนัก สังคมย่อม ได้รับความสุขอย่างแน่นอน คำว่า จิตสาธารณะ จึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของ มนุษย์โดยส่วนร่วมการปลูกฝังความสำนึกกับบุคคลต่าง ๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและ สังคมหรือสาธารณะจะเป็นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะ เด็กและเยาวชน รวมทั้ง ประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในกายของคน “จิตสาธารณะ” มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนรู้จัก การเสียสละ การร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือในการทำประโยชน์ เพื่อสังคมและส่วนรวม ดังนั้นการสร้างนักสวัสดิการสังคมรุ่นใหม่ที่มี คุณภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้มีจิตสาธารณะ อันเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิด ความเข้มแข็งต่อการให้บริการสวัสดิการสังคมอย่างยั่งยืนจิตสาธารณะ (Public mind) หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เพราะคำว่า “สาธารณะ” คือ สิ่งที่มีได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใด จิตสาธารณะจึงเป็น ความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะ ในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแล และบำรุงรักษา ร่วมกัน เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การดูแลรักษา สาธารณะสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ หลอดไฟที่ให้แสงสว่างตามถนนหนทาง แม้แต่การ ประหยัดน้ำประปา หรือไฟฟ้าที่เป็นของส่วนรวม โดยให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าตลอดจนช่วยดูแล รักษาให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจน ร่วมมือกระทำเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ จิตสาธารณะยังมีความหมายครอบคลุมดังต่อไปนี้ (ถ้าเกียรติ ชนะสุวรรณ, 2556)

1. จิตสาธารณะคือ จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม คำว่า จิตสำนึก ในพจนานุกรม ราชบัณฑิตสถาน 2538 ให้ความหมายไว้ว่า เป็นภาวะที่จิตตื่นและรู้สึกตัว สามารถตอบสนองสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสได้ การตระหนักรู้ และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน การคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน
  2. จิตสาธารณะ คือจิตอาสา ที่แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจเพื่อส่วนรวม โดยการแสดงออกด้วยการอาสาไม่มีใครบังคับ
  3. จิตสาธารณะ คือ การสำนึกสาธารณะ ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลตระหนักรู้และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม เห็นคุณค่าของการเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวม
  4. จิตสาธารณะคือ จิตบริการที่เกี่ยวกับการคิดและการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการประพฤติปฏิบัติที่มุ่งความสุขของผู้อื่นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความตั้งใจดีและเจตนาดี
  5. จิตสาธารณะคือจิตสำนึกทางสังคมที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้อธิบายว่าเป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิดเน้นความเรียบร้อย ประหยัด และมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ฐานคิดของจิตสาธารณะที่ลึกซึ้งอีกระดับหนึ่งคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ในการช่วยเหลือสังคม ไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อนได้รับความเสียหาย และมีระดับของความรับผิดชอบเริ่มตั้งแต่ประการแรก ความรับผิดชอบต่อครอบครัว อาทิ เชื้อฟังกพ่อแม่ ช่วยเหลืองานบ้าน ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ประการที่สอง มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์ เช่น ตั้งใจเล่าเรียน เชื้อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน ช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ประการที่สาม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม และได้มีการกำหนดลักษณะของคำว่า “จิตสาธารณะ” ไว้อย่างหลากหลาย ทั้งคำที่ใช้ในภาษาไทย เช่น จิตสาธารณะ สำนึกสาธารณะ และจิตสำนึกสาธารณะ เป็นต้น และคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษ เช่น Public Consciousness หรือ Public Mind โดยสามารถสรุปความหมายของจิตสาธารณะได้ว่า หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดหนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่แสดงออกมา โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ (ลำเจียร ชนะสุวรรณ, 2556)
- องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
 2. ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม
 องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมใน
 วิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
2. การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของ
 กลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1. การไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง
2. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวม

ณัฐพร พงษ์ศักดิ์ (2558) กล่าวถึง ความหมายของจิตสาธารณะ คำว่า จิตสาธารณะ
 (Public mind) หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public consciousness) เป็นคำใหม่ที่มีใช้เมื่อไม่นานมานี้
 และเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสาธารณะ
 ไว้หลากหลายและมีการเรียกจิตสำนึกสาธารณะไว้แตกต่างกัน ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์
 ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ เป็นต้น จิตสำนึก
 เป็นคำที่ไม่สามารถให้คำจำกัดความได้ชัดเจนแต่สามารถอธิบายที่ใกล้เคียงได้ 2 แนวทาง ซึ่ง
 แนวทางแรกเป็นความคิดที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง และแนวทางที่สอง หมายถึง
 จิตสำนึกของบุคคล เป็นความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีอยู่ตลอดเวลาแม้ช่วงว่างของเวลา เช่น การนอน
 หลับ จากความหมายของจิตสำนึกที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่า จิตสำนึกเป็นพฤติกรรมภายใน อย่าง
 หนึ่งของมนุษย์ ที่แสดงออกถึงภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาต่าง ๆ
 เป็นภาวะทางจิต ต้นตัว และรู้ตัวสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นสิ่งที่เกิด
 จากประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ที่รวมตัวกันขึ้น และมีความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ต่าง ๆ
 เหล่านั้น และประเมินค่าสิ่งเหล่านั้นออกมาเป็นจิตสำนึก

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ องค์ประกอบของจิตสาธารณะนั้น มีการแบ่ง
 องค์ประกอบที่แตกต่างกัน 3 ระดับ คือ (พิเชษฐ ศรีสุข, 2558)

1. จิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง (Self-consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อ พัฒนาตนเองให้
 เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้ เป็นจิตสำนึกที่ทุกสังคม พยายามที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้
 ได้ เช่น ความรับผิดชอบ หมั่นฝึกฝนเอาใจใส่และอดทน เป็นต้น

2. จิตสาธารณะเกี่ยวกับผู้อื่น (Others oriented consciousness) เป็นจิตสำนึกของ
 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในสังคม เช่น ความเห็นอกเห็นใจความเอื้อเฟื้อและความ

สามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม (Social consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน

การพัฒนาจิตสาธารณะ

พิเชษฐ ศรีสุข (2558) ได้กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น และจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ การปลูกฝังจิตสาธารณะควรเริ่มตั้งแต่เด็กให้เด็ก มีพัฒนาการ โดยอาศัยการสอน ฝึกฝน จากบุคคล สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติ ของการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีกิจกรรม และใช้สิ่งของร่วมกันในสังคม การพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กในการใช้สิ่งของร่วมกัน คุณเลขาธิการสมบัติส่วนรวม และมีน้ำใจ แบ่งปัน สิ่งของให้แก่กันและกัน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่ง ต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างไว้ตั้งแต่ในวัยเด็ก เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอ เป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้น ควรให้เด็กได้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ รวมทั้งมีการฝึกฝนให้เด็กได้ ปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการกระทำที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างแท้จริง จนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามวัย และเกิดการพัฒนาตามลำดับ ซึ่งในการฝึกอบรม ปลูกฝัง หรือพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กนั้น ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม

หลักการสร้างจิตสาธารณะ

การสร้างจิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบในตนเองแม้ว่าจะได้รับการอบรมสั่งสอนถ้าใจตนเองไม่ยอมรับ จิตสาธารณะก็ไม่เกิด จากพุทธสุภาษิตอยู่เสมอ คืออวดตาหิ อวดตโน นาโถ หรือตนเป็นที่พึ่งแห่งตน มีหลักการ ดังนี้ (พิเชษฐ ศรีสุข, 2558)

1. สร้างวินัยในตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม
2. ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักเสมอว่าตนเอง คือส่วนหนึ่งของสังคมต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องของส่วนรวม ทั้งต่อประเทศชาติ และโลกใบนี้
3. ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ให้ถือว่าเป็นปัญหาของตนเอง เช่นกันอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้ ต้องช่วยกันแก้ไข เช่น ช่วยกันดำเนินการให้โรงงานอุตสาหกรรมสร้างบ่อบำบัดน้ำทิ้งก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

4. ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะหลักธรรมหรือคำสั่งสอนในทุกศาสนาที่นับถือ สอนให้คนทำความดีทั้งสิ้น ถ้าปฏิบัติได้จะทำให้ตนเองมีความสุขนอกจากนี้ยังก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อสังคมด้วยทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น หากทำได้ในสังคมส่วนใหญ่ผลลัพธ์จะเกิดขึ้นนั้น นับว่ามีประโยชน์อย่างมากที่ส่งผลต่อ คุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้นของประชากรสามารถทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจกัน มีความสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน จะมีแต่การก่อให้เกิดความปรารถนาดีต่อกัน อันจะส่งผลให้ช่วยเหลือ กันให้กิจการก้าวหน้า และท้ายสุดจะส่งผลให้โลกทั้ง โลกมีความสุขสงบสุข ตัวอย่างหลักธรรมทาง ศาสนาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ

การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม สรุปว่า จิตสาธารณะ หรือ จิตสำนึก ทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้ (พิเชษฐ ศรีสุข, 2558)

ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคมเป็น ภาวะที่ลึกซึ้งที่มีผลต่อจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทาง สังคมนี้นับตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และส่วน ที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไป โรงเรียน ไปทำงาน คู่ละคร ฟังผู้คนสนทนากัน เป็นต้น

ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้ จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น การเกิดจิตสำนึกไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจาก ปัจจัยภายในหรือภายนอก เพียงอย่างเดียวหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของบุคคล แล้ว กลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจงใจ เลือกรับ บุคคล ระลึกรู้ตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายใน และ ภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้น การพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กัน ไป ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

สถาบันที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตสาธารณะ

โรงเรียนสมาคมป่าไม้แห่งประเทศไทยอุทิส (2554) กล่าวถึง แนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของคนในสังคม ว่าจะต้องเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝังอบรม การฝึกปฏิบัติ การได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นจำเป็นต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยกัน อาทิ

1. สถาบันการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐาน ของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใด จำต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาจนมีการศึกษามากพอแก่สถานะแห่งตน ที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตไปสู่ทิศทางที่ประสงค์ การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ถูกต้องโดยธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผู้มีอำนาจในการบริหารการศึกษาพึงพิจารณาให้ ลึกซึ้ง ให้ถ่องแท้ ให้รอบคอบ ให้ถูกต้องด้วยทัศนคติที่กว้างไกล โดยมีจุดหมายรวบยอดว่า ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกเป็นมนุษย์ที่เต็มที

การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อ ความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรม เพราะอาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลออกไปประกอบวิชาชีพด้วยจิตสำนึกผิดพลาด แล้วก็ไปสร้างระบบการทำงานที่ผิดมีการเอาเปรียบผู้อื่น กอบโกยความหลงตัวเอง ความมัวเมาเวียนแต่ในวังวนวัตถุ ที่อาจก่อให้เกิดการประหัตประหารกันในทุกระดับ

การให้การศึกษาแก่เยาวชน ควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้นักแน่นเข้มแข็งยิ่งขึ้นทุกระดับ การศึกษาตั้งแต่อนุบาลศึกษาจนถึงอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบถูกต้อง เพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรม โดยเฉพาะการดำรงเน้นการฝึกอบรมให้รู้จักทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างดีที่สุด ฝึมือในทุกหน้าที่ในฐานะ ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่า เทียมกัน

2. สถาบันศาสนา สถาบันทางศาสนาต้องเป็น ผู้นำในการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น ต้องนำประชาชนกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุข ของสังคม เป็นใหญ่ ไม่บริโภคนิยมความจำเป็น หรือ เพราะความอยาก มีความสันโดษ พอใจที่จะมีกินมีอยู่ มีใช้เท่าที่จำเป็นรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจือจานแก่ผู้อื่น มีความเมตตาอาทรต่อกัน เห็นแก่ผู้อื่นเสมือนเห็นแก่ตนเองรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง สถาบันทางศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพบูชาแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบัน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อ

จิตใจของประชาชน เพราะต่างได้ยึดถือสถาบันนี้เป็นที่พึ่งทางใจมาอย่างเนิ่นนาน ฉะนั้น สถาบันทางศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่จะช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจิตใจของคนในสังคม ให้หันเข้ามาอยู่ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และวิธีการพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด ก็คือการสอนด้วยตัวเอง อันหมายถึง การที่ผู้อยู่ในสถาบัน องค์การทางศาสนา พึงต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนในสังคมในด้านการช่วยเหลือส่วนรวม

3. สถาบันครอบครัว ความอบอุ่นของสถาบัน ครอบครัวมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้เด็กเกิด จิตสำนึกเห็นความสำคัญของส่วนรวม ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงอบรม ลูก เพราะความใกล้ชิดจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกลายเป็นเกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน สถาบันครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานของสังคม ถ้าครอบครัวมีแต่ความคลอนแคลนสังคมก็พลอยคลอนแคลนไปด้วย และเด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่คลอนแคลนจะมีจิตสำนึกที่คลาดเคลื่อน การสอนและการอบรมของสถาบันครอบครัวควรดำเนินการให้สอดคล้องประสานไปในจุด หมายเดียวกันกับการสอนการอบรมของสถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา เพื่อปูพื้นฐาน หรือฝังรากให้เด็กมีจิตสำนึกที่เป็นสัมมาทิฐิเสียตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้เป็นกำลังในการสร้างสรรค์สังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

4. สื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในการกระจายความคิดความรู้ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งสู่การรับรู้ของประชาชน ความร่วมมือจากสื่อมวลชนจะช่วยสร้างความเข้าใจช่วยสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง ให้แก่คนในสังคม เนื่องจากสื่อมวลชนนั้นมีบทบาทและอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างการรับรู้ที่จะสั่งสมกลายเป็นจิตสำนึกของคนในสังคม การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะช่วยให้คนในสังคมมีจิตสาธารณะที่จะนำไปสู่การ ก่อตัวของประชาสังคม การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนี้มีได้หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนสำหรับประชากรวัยเรียน หรือการจัดการศึกษาแบบเป็นทางการในรูปแบบอื่น ๆ แต่ยังคงหมายถึงกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางตรงอย่างไม่เป็นทางการใน ชีวิตประจำวัน ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเครือข่ายสถาบัน และกระบวนการทางสังคมที่หลากหลายและต่อเนื่องทั้งในส่วนของสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว องค์การเอกชน และองค์กรประชาสังคม ฯลฯ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงใจ ปินตามูล (2555) ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับน้อยโดยเห็นว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก เปิดช่องทาง

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และเห็นวาท้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน โสภ คอควรมีการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่าถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการวางแผนว่าจะเลือกปฏิบัติสิ่งใดนั้น จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านนั้น ๆ ดังนั้นควรมีการวางแผนที่ดี 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าประชาชนได้รับการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือจุดซื้อขายขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด และนอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน โสภ ยังมีการส่งเสริมการนำขยะที่ใช้น้ำกลับไปใช้ใหม่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน โสภ จัดขึ้น มีการส่งเสริมแนะนำการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง หากมีการบริหารงานที่ดีก็จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้ลุล่วงและประชาชนให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน มีการวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล จากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน โสภ อย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณขยะได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปได้ด้วยดีนั้นเมื่อดำเนินการแล้วต้องมีการประเมินผลและติดตามผลนั้น ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้การดำเนินงานต่อไป

ปภาวีน เหน็ดขุนทด (2554) ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้ออำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา พบปัญหาเกี่ยวกับการไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้งให้ถูกวิธี โดยนำไปทิ้งรวมใส่ถังขยะ ทำให้การจัดการขยะในพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือเพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 380 คน จากนั้นวิเคราะห์ผล

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละผล การศึกษาพบว่าคะแนนของการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อน ทิ้งอยู่ในระดับสูง โดยทั่วไปแล้วประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ยกเว้นขยะประเภทแบตเตอรี่ โทรศัพท ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อควรจัดการอบรมประชาชนพื้นที่เกี่ยวกับ การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

พริษา วัชรโรทัย (2556) ศึกษาการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :

กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง พบว่า กระบวนการจัดการขยะมูลฝอย ของ เทศบาลตำบลเมืองแกลง เริ่มต้นจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่อง การคัดแยกขยะจากบ้านเรือน เทศบาลมีการคัดแยกขยะ มีการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใน องค์กรพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านการจัดการขยะมีการวางเป้าหมายในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมียุทธศาสตร์และโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อนใช้ระบบ ISO 14001 ในการ ทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่เป็นตัวแทนประสานการทำงานระหว่างเทศบาล กับประชาชน การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเมืองแกลง พบว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีวิธีการคิดอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้น มีความชำนาญด้านการจัดการขยะมูลฝอยแต่ยังขาดแคลน บุคลากรระดับปฏิบัติการ มีการแบ่งงานตามหน้าที่อย่างชัดเจน มีการนำระบบมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบาย/แผน/โครงการยึดหลักการมีส่วนร่วมของ ประชาชน มีช่องทางการประชาสัมพันธ์หลายทางเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีวิธีการจัดการขยะ มูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาล การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกพบว่าผู้นำชุมชน และประชาชน มีความ กระตือรือร้น และมีจิตสำนึกในด้านสิ่งแวดล้อมแต่ยังมีประชากรแฝงที่ไม่ให้ความร่วมมือ ในการจัดการสิ่งแวดล้อม หน่วยงานของรัฐและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาช่วยสนับสนุนการ พัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลอง ใหม่โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลอง ใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่าโดยภาพรวมประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดย

ภาพรวมไม่ต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ขณะที่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ พบว่า อุปสรรค หรือ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ๆ ร่วมกันเป็นอย่างดี หนึ่ง ชุมชนมีรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชนทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิต หรือผลงานที่เกิดขึ้นอีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่มกิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชนและการมีส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาแหล่งรายได้ และด้านการพัฒนาแผนชุมชนประโยชน์เกิดขึ้นแก่ชุมชนแก่ประชาชนในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมและตรงประเด็นความต้องการ หรือปัญหาของชุมชนอย่างเห็นได้ชัด ชุมชนบ้านคลองใหม่นับว่า แบบอย่างการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมแก่สังคมไทยตามบริบทชุมชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

พิเชษฐ คงนอก (2553) ศึกษาการจัดการขยะชุมชน เทศบาลตำบลคอนหาวย อำเภอนोनสูงจังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่มีพฤติกรรมการจัดการขยะอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ หากพิจารณาเกณฑ์ชี้วัดความเข้าใจในการจัดขยะที่ร้อยละ 60 งานวิจัยนี้พบว่าเพศและอายุไม่ใช่เป็นตัวแปรหลักที่ความเข้าใจการจัดการขยะของชุมชน ในขณะที่ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ เป็นตัวแปรที่ควบคุมความสามารถในการตอบแบบสอบถาม กล่าวคือ บุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้สูง และประกอบอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ มีความเข้าใจในการจัดการขยะที่ดี เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด พบว่าตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อกัน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ชี้วัดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้เกินกว่า 15,000 บาท มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนั้น หากจะมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการจัดการขยะชุมชน กลุ่มเป้าหมายจึงควรเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในแบบผสมผสาน (Mixed method research) แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ร่วมกับวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการสำรวจ (Survey research method) เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นข้อมูลสนับสนุนเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยแบบเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 การวิจัยแบบเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 การวิจัยแบบเชิงคุณภาพ

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจะนำมาวิเคราะห์ถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้นำชุมชนหรือตัวแทนทั้งสิ้น 15 คน ดังนี้

ตารางที่ 3-1 กลุ่มตัวอย่างจากผู้นำชุมชนหรือตัวแทน

ชื่อชุมชน	ผู้นำชุมชนหรือตัวแทน
1 ชุมชนคูขันธ์	ประธานชุมชนคูขันธ์
2 ชุมชนหน้าสภาตำบล	ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล
3 ชุมชนมาบกรุด	ประธานชุมชนมาบกรุด

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

ชื่อชุมชน	ผู้นำชุมชนหรือตัวแทน
4 ชุมชนวัฒนานุกิจ	ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ
5 ชุมชนเขื่อน้อย	ประธานชุมชนเขื่อน้อย
6 ชุมชนบุญประทีป	ประธานชุมชนบุญประทีป
7 ชุมชนหลังโรงเรียน	ประธานชุมชนหลังโรงเรียน
8 ชุมชนเขื่อน้อยเจริญธรรม	กรรมการชุมชนเขื่อน้อยเจริญธรรม
9 ชุมชนสว่างธรรม	ประธานชุมชนสว่างธรรม
10 ชุมชนตะวันออกประกายทอง	ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง
11 ชุมชนแสนรัก	ประธานชุมชนแสนรัก
12 ชุมชนบวรธรรม	ประธานชุมชนบวรธรรม
13 ชุมชนหนองโคลน	ประธานชุมชนหนองโคลน
14 ชุมชนเนื่องจ่านงค์	ประธานชุมชนเนื่องจ่านงค์
15 ชุมชนบึงทอง	ประธานชุมชนบึงทอง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้นำหรือตัวแทนที่มีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 3 นำผลสัมภาษณ์ที่ได้มารวบรวมและวิเคราะห์ผล

ขั้นตอนที่ 4 ทำการสรุปผล อภิปราย และเสนอข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเตรียมการด้านความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม ศึกษาตำรา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการ และสร้างเครื่องมือวิจัย
2. ผู้วิจัยเตรียมความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยการศึกษาประเด็นคำถามจาก แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างคำถามให้ครอบคลุมขอบเขตของการวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการเรียบเรียงคำถามเป็นลักษณะของคำถามแบบเปิด

คำถามในการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แนวคำถามด้านข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถาม

ประเด็นที่ 1 แนวคำถามเกี่ยวกับ แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบันและประเมินสภาพปัญหาในอนาคตของชุมชน

ประเด็นที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับ แนวทางในการพัฒนาบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ประเด็นที่ 3 แนวคำถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

ประเด็นที่ 4 แนวคำถามเกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน

ประเด็นที่ 5 แนวคำถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือน

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือ แบบสัมภาษณ์ กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการวิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data)

ผู้ทำการวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ นิตยสาร วารสาร บทความต่าง ๆ เอกสารวาระการประชุม ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field data)

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยก่อนเริ่มสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีปฏิสัมพันธ์แบบต่อหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์โดยประมาณไม่เกิน 40 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์

การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ผล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

- นำข้อมูลที่ได้จากการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงและการบันทึกภาคสนาม มาพิจารณาหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้และพิจารณาหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ
- ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล โดยนำข้อสรุปไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบว่าเป็นความจริงตามที่บรรยายและอธิบายมาหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อสรุปสุดท้ายที่สมบูรณ์และเป็นข้อค้นพบจากการให้ข้อมูลจริงของผู้ให้ข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลมาตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษา

ส่วนที่ 2 การวิจัยแบบเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 7,011 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 20,224 คน จำนวนชุมชน 15 ชุมชน จากจำนวนทั้งสิ้น 62 ชุมชน (งานทะเบียนราษฎร์, เทศบาลเมืองบ้านบึง, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 15 ชุมชน

ตารางที่ 3-2 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร	
ชุมชนคู่วัด	718	คน
ชุมชนหน้าสภาตำบล	655	คน
ชุมชนมาบกรุด	589	คน
ชุมชนวัฒนานุกิจ	534	คน
ชุมชนเซินน้อย	502	คน
ชุมชนบุญประทีป	452	คน
ชุมชนหลังโรงเรียน	424	คน
ชุมชนเซินน้อยเจริญธรรม	416	คน
ชุมชนสว่างธรรม	408	คน
ชุมชนตะวันออกประกายทอง	401	คน
ชุมชนแสนรัก	399	คน
ชุมชนบวรธรรม	392	คน

ตารางที่ 3-2 (ต่อ)

ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร	
ชุมชนหนองโคลน	387	คน
ชุมชนเนื่องจำนงค์	370	คน
ชุมชนบึงทอง	364	คน

ขนาดตัวอย่าง (Sample size) คำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 378 คน ตามรายละเอียด ดังนี้

สูตรคำนวณขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยกำหนดให้

N = ขนาดประชากร (ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี)
จำนวน 15 ชุมชน จาก 62 ชุมชน

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (ในที่นี้กำหนด 5% = 0.05)

n = ขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{7,011}{1 + (7,011)(0.05)^2}$$

$$= 378$$

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามมาดำเนินการทดสอบความเชื่อมั่น (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง
4. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability analysis)
5. ปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง
6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งโครงสร้างของคำถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และเป็นมาตราแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) โดยมีคำถามจำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยการคัดแยกขยะครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ของ สมัชชา หนุทอง (2556) โดยมีคำถามจำนวน 24 ข้อ ดังนี้

ประเด็นคำถามด้านความรู้ จำนวน 8 ข้อ

ประเด็นคำถามด้านความคิด จำนวน 7 ข้อ

ประเด็นคำถามด้านการลงมือปฏิบัติ จำนวน 9 ข้อ

วิธีการแปรผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์คะแนน ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยการคัดแยกขยะมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยการคัดแยกขยะมาก
2.51-3.50	หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยการคัดแยกขยะปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยการคัดแยกขยะน้อย
1.00-1.50	หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยการคัดแยกขยะน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของประชาชนที่ต้องกำจัดต่อ 1 วัน โดยมีคำถามจำนวน 4 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทำการทดสอบ (Try-out) จำนวน 30 ชุด จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรม SPSS PC windows โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ที่ Bryman and Bell (2015) ได้นำเสนอ คือ ค่า α มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขออนุมัติทำการวิจัย จากคณะกรรมการวิจัยของวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล
2. เมื่อได้รับอนุมัติในการทำวิจัยแล้ว ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ประสานงานกับทางหัวหน้าชุมชนหรือตัวแทนจาก 15 ชุมชน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียด และวิธีการเก็บข้อมูลและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มประชากร ทั้งนี้ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ประชาชนในพื้นที่ชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึงด้วย
4. รวบรวมแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลจาก (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และทำการแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
  2. นำแบบสอบถาม จำนวน 378 ฉบับ ที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์เพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for window พร้อมแสดงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละ
- **หมายเหตุ เนื่องจากผู้วิจัยมีเวลาเก็บข้อมูลจำกัด จึงได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเก็บข้อมูล จำนวน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ 230 คน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในแบบผสมผสาน (Mixed method research) แบบเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุน การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน เขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรำจัดขยะภายในครัวเรือนของประชาชนในชุมชน และเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ต่อการจัดการขยะในด้านต่าง ๆ ของเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ เป็นกลุ่มผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1

คำถามที่ 1.1 สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันของชุมชนเป็นอย่างไร จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนคู่ขวัญ ขยะมูลฝอยในชุมชนของเรา มีการแยกในส่วนของขยะ ยังมีการจัดเก็บที่ไม่เรียบร้อย การแยกในส่วนต่าง ๆ ที่ไม่เรียบร้อย โดยในชุมชน มีขยะ 2 ประเภท คือ ขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะแห้ง จะเป็นประเภท เศษถุงพลาสติก เศษขวดต่าง ๆ ขยะแห้งจะจัดเก็บง่าย บางส่วน บางบ้าน เขาจะเอาไปรีไซเคิลขาย พวกของเก่า ถ้าเราจะทำให้ดีขึ้นคือ จะทำธนาคารขยะ เพื่อการสื่อสารให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเก็บขยะ จะช่วยทางชุมชนให้สะอาดขึ้น ชาวบ้านจะได้รายได้เพิ่ม เพื่อจะได้รู้ว่า ขยะนี้ขายได้ ชาวบ้านจะได้รู้ว่าส่วนไหนขายได้บ้าง ส่วนขยะเปียก เราก็มีการสื่อสารว่าเอาไปทำอะไรได้บ้าง ไม่ใช่เอาไปให้หมาจรจัด แมวจรจัดเอาไปกิน พวกเศษกระดูก ทำให้ในซอย ในชุมชนเปื้อน น่าเหม็น

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล สภาพขณะในชุมชนจะมีความสะสมเยอะ เวลาช่วงเช้า ขณะไม่เป็นระเบียบ อยากให้ประชาชนช่วยกันคัดกรอง คัดแยกขยะ มีทั้งขยะเปียก ขยะแห้ง ช่วยกัน หน่อยครับ จะได้ทำให้ชุมชนสะอาดขึ้นมากกว่าเดิม จะเป็นขยะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาหาร กระป๋อง พวกเครื่องดื่ม การเก็บของครอบครัว ครอบครัวหนึ่งมีหลายถุงแล้วก็มาวางรวม ๆ กันก็เป็น สภาพปัญหาของขยะ

ประธานชุมชนมาบกรูด สภาพปัญหาขยะในชุมชนตอนนี้ก็เยอะ เนื่องจากครัวเรือนเยอะ ขึ้น แต่ก่อนนี้ที่เราจัดตั้งชุมชนตั้งแบบ ก่อตั้งมา 25 ปี ตั้งแต่แรกเริ่มชุมชนไม่เคยขนาดนี้ แล้วก็การ ขยายของชุมชน ขณะก็มากขึ้น การจัดเก็บก็หาสถานที่ลำบากมากขึ้น คือมีแต่คนอยากทิ้ง แต่ที่วาง ไม่มี ส่วนมากแล้วจะอยู่หน้าบ้านเค้าแล้วก็ไม่ค่อยให้วาง และชุมชนนี้เป็นหมู่บ้านทางผ่าน ถ้าใน ส่วนที่วางข้างทาง มันก็ทำให้คนชุมชนอื่นที่ผ่าน เขาก็ถือโอกาสมาทิ้งกับถึงขยะเรา มันก็ทำให้ เต็มเร็วขึ้น ถ้าไปวางข้างในก็เป็นบ้านคนซะหมด ก็จะเป็นปัญหาไม่มีที่วาง ปัญหาตอนนี้ถึงใหญ่ก็ ไม่ให้วาง ก็เลยได้แค่ถังเล็กเต็มเร็วก็เลยคุยกับทางเทศบาลว่าให้มาเก็บทุกวันนะ ประชาสัมพันธ์ อย่างแรงมาก ๆ แต่ก่อนเคยทำโครงการเอากะเตงมาลง แต่ตอนที่วางเขาไม่ให้ เราเปลี่ยนมาเป็นเอา แต่ถังเล็กนะ ประชาชนชาวบ้านต้องร่วมมือกันคัดแยกขยะ ตอนนี้ส่วนมากจะคัดแยกขยะ ให้มีขยะ ไปทิ้งน้อยที่สุด แล้วก็คัดแยกใส่ถุงดำ ซึ่งถ้าคัดแยกใส่ถุงดำ อาทิตย์นึงจะทิ้งแค่ 2 วันเอง ยกเว้นเศษ อาหารที่เนาได้ง่าย เช่น ใส้ปลา ต้องเอาไปทิ้งเขาก็มาเก็บถึงทุกวันอยู่แล้ว เพราะว่าเห็นใจเขา เรา บอกเขาแล้วว่าเราหมดหนทางแล้วนะ ถ้าตรงนี้ถึงไม่ให้วางจะแยเลย มีอคติที่เดียวที่วางได้แค่ 6 ถึง ตอนแรกได้ 4 ถึงไม่พอ ขอเพิ่มอีก ตอนนี้ประชาสัมพันธ์ค่อนข้างบ่อยว่าต้องร่วมด้วยช่วยกัน หรือ ถ้าใครคิดว่าอยากจะได้ถังขอให้บอก แต่ต้องวางไว้หน้าบ้านตนเอง จะมีรถมาเก็บทุกวันแต่ก็ไม่มี ใครเอาถังขยะไว้หน้าบ้านตนเอง อยากให้มีหน่วยงานมารับซื้อ เคยทำโครงการขยะรีไซเคิล แต่ตอนนี้ไม่มีใครทำ มีสมุด ให้เขาลงบันทึก

ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ ขยะมูลฝอยก็คือว่าปัญหา ชุมชนคืออยู่ ย้ายมาอยู่มาก เป็น ชุมชนแออัดและขยะก็เพิ่มขึ้นเยอะขึ้น จะไม่เพียงพอต่อที่ใส่มาก และชุมชนที่อยู่ก็เป็นชุมชนใหญ่ ชุมชนติดต่อกัน 6 ชุมชนที่อยู่ใน โชนเดียวกัน เป็นบริเวณกว้าง และถังขยะก็จะวางเป็นจุด เป็นจุด แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ตอนนี้ขยะล้นหลามมาก ถังขยะมีทุกจุดแต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะประชากรย้าย เข้ามาอยู่เป็นชุมชนที่หนาแน่นมาก บางที่วางถังขยะใกล้บ้านมาก เขาก็ไม่อนุญาต เราก็ต้องย้าย ไปตั้งจุดที่วาง ๆ บางทีหมู หมาก็มาคุ้ย มาเฉี่ย บางทีคนมาทิ้งก็โยน ๆ ไว้ ไม่ลงถังมั้งแบบนี้ และอีก อย่างหนึ่งที่แก้ปัญหามาไม่ได้ คือคนเก็บขยะ เขามาคุ้ย มาฉีกถุงขยะขาดหาของเก่า คนที่เก็บของเก่า แคะหาของที่เขาคต้องการ พอฉีกขาดก็โยนลงมั้ง ไม่ลงมั้ง เราก็ห้ามเขาไม่ได้ คนเก็บของ อาชีพของเขา แต่เราก็พยายามบอก ฉีกแล้วให้เก็บขึ้นให้หมด ก็บอกตลอด ตอนนี้ทุกชุมชนก็ขึ้นในที่ประชุม

เวลาเวทีประชาคม เราจะแจ้งในที่ประชุมตลอด เรื่องขยะล้นนะ รถเก็บไม่เพียงพอ ถึงไม่เพียงพอ ขอเพิ่มจุดนั้น ๆ แต่ก็ยังไม่เพียงพอ

ประธานชุมชนเข็ดน้อย ก็ในชุมชนนี้ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรมาก นอกจากในจุดที่ทิ้งขยะ บริเวณที่ทิ้งอยู่ข้างแต่จะมีเจ้าหน้าที่เทศบาลมาทำความสะอาดอยู่เรื่อย ๆ ช่วงเช้าเขาก็จะมาเก็บทุกวัน ปัญหาตรงนี้ก็ถือว่าค่อนข้างน้อย จะมีแค่บริเวณถึงขยะค่อนข้างเลอะล้นออกมา แต่ถามว่า บริเวณชุมชนก็ไม่ค่อยเลอะเท่าไร เพราะจะมีเจ้าหน้าที่ช่วงเช้ามืด ตีห้าก็จะมาทุกวัน เก็บทุกวัน นอกจากบริเวณถึงขยะจะเลอะหรือคนใส่ไม่ดีจะเลอะหรือหามาคุ้ยแก่นั้น แต่ตามบริเวณทั่วไปก็สะอาดดีแล้วชาวบ้านก็ไม่มีปัญหาอะไร

ประธานชุมชนบุญประทีป มันยังมีสิ่งปฏิกูลที่ยังเยอะ มองแล้วยังไม่สะอาดเท่าที่ควร ส่งกลิ่นเหม็น สภาพแวดล้อมโดยรอบถึงมันก็ไม่สะอาด โดยวงกว้างก็ไม่เรียบร้อย มันดีแต่ออกไปรอบ ถ้าทิ้งไม่ลงถังก็จะมีพวกสุนัขมากับสิ่งปฏิกูลไป โดยรอบทั่วไป ทิ้งไม่ลงถัง โดยทำให้ชุมชนเราสกปรก ตามทางก็มีขี้หมา เราก็ไม่รู้ว่าจะทำไม่ทางการไม่ส่งคนมาดูแล ถ้าขยะมันตกมา บางทีก็สามวันสี่วันทางการก็ยังไม่มาเปลี่ยนถังให้ สองถังเต็ม ๆ ก็ยังไม่มาเก็บ ยิ่งฝนตก ยิ่งส่งกลิ่นเหม็น น้ำจะท่วมขัง มาเต็มเลน เศษขยะก็ลอยมาตามพื้นถนน แล้วไม่มีคนมาดูแลเรื่องการจัดวาง อยากตั้งตรงไหนก็ตั้ง

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน ตอนนี้อยู่ขยะมูลฝอยของชุมชนล้นมากเลยคะ คือการจัดเก็บไม่เพียงพอ แล้วที่ก็อยากได้ คือให้เขาเข้ามาช่วยเรื่องถัง เรื่องการคัดแยก คนก็เพิ่มขึ้น ประชากรแฝงเยอะขึ้น เป็นคนจากต่างถิ่น พักแถวนี้แต่ไปทำงานที่อื่น แล้วตรงนี้ก็จะมี 7-11 มาตั้งด้วย เขาไม่มีถังเป็นของตนเอง เคยแจ้ง ไปยังเทศบาลมาคุยที่ 7-11 แต่พักเดียวก็มาตั้งเหมือนเดิม ขากรก็หัวมาทิ้งอีก ชุมชนเราตรงนี้ก็จากหมู่บ้านที่เขาจะมาทำงานก็เอาทิ้งหมู่บ้านเราเพราะว่าเป็นทางผ่าน แล้วมันจะมีปัญหาที่ว่าเราจะตั้งถังขยะตรงไหน มีปัญหาตรงที่ว่าเจ้าของบ้านที่เราไปตั้งถังขยะ เขาจะยอมมีมีปัญหาเรื่องกลิ่นเพราะคนที่มาคุ้ยขยะ คือจากที่เราผูกถุงไว้แน่น ๆ ก็มาแกะออก กลายเป็นของเหม็นของเน่ามันออกมาหมด เคยเข้าไปบอกเขา แต่ไม่มีประโยชน์ ก็มันอาชีพของป้า

กรรมการชุมชนเข็ดน้อยเจริญธรรม ก็ถือว่าไม่ดีเท่าไรใคร ๆ ก็ไม่ยอมไว้บ้านตัวเอง เอาไปทิ้งไว้ถึงขยะบ้านคนอื่น ไม่มีใครอยากไว้หน้าบ้านตัวเอง ชาวบ้านทั่วไปหมู่บ้านข้างเคียงก็มาทิ้งไว้หมู่บ้านนี้มันก็เยอะล้น

ประธานชุมชนสว่างธรรม ออดอนนี้ ขยะเยอะมาก หมู่บ้านจัดสรรเยอะ ตลาดก็เยอะ คนก็ทิ้งไม่เป็นที่ ทิ้งไม่ลงถังขยะบ้าง ทิ้งไว้ข้างนอกบ้าง

ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง ขยะเยอะมาก เกลื่อนไปหมด เก็บเท่าไรก็ไม่หมด มากคือว่ามันเยอะ ก็ไม่มีการคัดแยก เขาไม่ได้มาเก็บทุกวัน งบประมาณไม่พอเพียงพอที่จะมาเก็บทุก

วันที่ต้องเว้นวันเก็บ ทางเทศบาลเขาก็หางบมาให้ แต่รถขยะจ้างแพงมาก เวลาประชุมเวทีประชาคม นายกก็จะบอกว่า รถรับจ้างขนขยะแพงมาก รถของเรายังไม่มีพอเพียง แต่ชุมชนเกิดขึ้นใหม่เรื่อย ๆ แล้วที่นั่นคนเยอะไปหมดก็ทิ้งขยะ บางคนเต็มแล้วเอามาวางไว้ล้นถึงขยะเอามาวางข้างล่าง แล้วหมาก็ฉีกทิ้งเต็มไปหมด เหม็นไปหมด โดยมากจะมีปัญหาพวกหาขยะ มีมากนะ เพราะมาฉีกถุงมารื้อถุง แล้วก็รื้อขยะ เทขยะให้ล้นสกปรกเลอะเทอะไปหมด สร้างความเดือดร้อนให้ชุมชน คนกวาดถนน ในชุมชนทำแทบไม่ไหว จูดวางถึงขยะไม่เพียงพอ ก็มีลูกบ้านมาแจ้งว่าเหม็นถึงขยะ

ประธานชุมชนแสนรัก ตอนนั้นก็มีความรู้สึกถึงขยะที่เอาไว้ปากซอยมันเหมือนว่าไม่เพียงพอ ถ้าจะเอาใหญ่กว่าก็ไม่จูดวางให้เขาเก็บขยะ ถ้าถังเล็กก็ไม่พอ บางบ้านก็บ่นว่าส่งกลิ่นเหม็น แต่ก่อนเคยมีถังใหญ่วางไว้หน้าปากซอยแต่พอเขาทำธุรกิจกันเราก็วางไม่ได้ ต้องเปลี่ยนจูดวาง ถึงก็เล็กลง ซึ่งมันเหมือนไม่เพียงพอกับประชาชนที่ทิ้งทุกวัน วันหนึ่งก็ทิ้งหลายรอบ บางครั้งลมก็เริ่มแรงขยะก็กระจายออกไป สกปรก

ประธานชุมชนบรรพตธรรม มีถังขยะวางไว้เป็นจุด ๆ คนในชุมชนก็จะเก็บขยะใส่ถุงดำแล้วก็เอาใส่ถังไว้ที่ทางเทศบาลตั้งไว้ให้

ประธานชุมชนหนองโคลน ในชุมชนนี้ก็คีนะ ไม่มีปัญหา เพราะเขามาเก็บทุกวัน คนกวาดขยะก็มาทุกวัน

ประธานชุมชนเนื่องจางค์ ก็ถังก็ไม่ค่อยพอใส่ ขยะมันก็เยอะ ถึงไม่ค่อยพอ บางที่เราบอกเทศบาลแล้วแต่เขายังไม่เอามาให้ อย่างบางทีเขาก็ตั้งอยู่เราเลยยังไม่ได้ ต้องคอยคิดหนึ่ง เวลาสาธารณสุขเขาสั่งมาบางทีมันผุมันพัง เอามาเปลี่ยน แต่บางทีเขายังไม่มีก็ต้องรอ ถึงก็พอมีแต่ยังไม่เพียงพอ แต่ก่อนมีเป็นกะเช้าเหลืออยู่ปากทาง ที่มีรถยก แต่ตอนนี้ไม่มีที่วาง

ประธานชุมชนบึงทอง ขยะไม่ค่อยมีค้ะ ถึงขยะจะวางไว้เป็นที่ ๆ ค้ะ

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบันส่วนมากมีปัญหาขยะอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยส่วนใหญ่ ซึ่งสาเหตุหลัก ๆ เนื่องจากจูดวางถึงขยะ ยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรในชุมชน และบางชุมชน ประชาชนยังไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ในการเอาถังขยะวางในบริเวณใกล้เคียงบ้านหรือบางบ้านสามารถนำไปวางไว้หน้าบ้านได้ แต่เกิดการร้องเรียนจากเพื่อนบ้านใกล้เคียง เรื่องของกลิ่นจากถังขยะ รวมถึงวันและเวลาในการจัดเก็บขยะ ยังมีไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะในชุมชน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดขยะสะสม เป็นที่มาของกลิ่น รวมทั้งคนเก็บขยะที่มาคุ้ยเขี่ยขยะ ทำให้ขยะที่อยู่ข้างในถึง หลุดออกมาเกิดกลิ่นรบกวน รวมถึงสุนัขที่มากุ้ยเขี่ยขยะที่อยู่บริเวณด้านนอกถังขยะทำให้เลอะ เกือบกลาดบริเวณ ใกล้เคียง

คำถามที่ 1.2 สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในอนาคตของชุมชนท่านคาดว่าจะมีแนวโน้ม
เป็นไปในทิศทางใด

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนกลุ่มขวัญ แนวโน้มคือเยอะขึ้น สาเหตุคือการดำรงชีวิตของชาวบ้าน โดย
ส่วนใหญ่คือ ไปซื้อของซื้อผักอะไรมา 1 ชั้น มีขยะถึง 2 ชั้น คือ ถุงหิ้ว กับถุงข้างใน ถ้า 10 ชั้นก็ต้อง
มี 20 ชั้น คือทุกคนจะต้องรู้ ไม่อยากให้เยอะ เราซื้อ 10 ชั้น รวมเป็นถุงเดียวได้มัย มันจะน้อยลง
โดยมากคิดว่าทำกันไม่ได้ คือขั้นตอนต่อไป เราก็ต้องคิดแล้วว่า ขยะเนี่ย เราก็ต้องคัดแยก อย่างซื้อ
กับข้าวมา 1 อย่าง เราก็ต้องคัดแยก เปียกกับแห้ง เวลา เราทำความสะอาด มันก็ง่าย ขยะเปียก เราก็
ไปทิ้งถังหนึ่ง ขยะแห้ง เราก็แยกไปทิ้งอีกถังหนึ่ง คือทางชุมชนเราก็ทำไว้ว่า ไปทิ้งยัง ไง แต่ละบ้าน
ก็มี ทำเบื้องต้น ก่อน คือต้องสื่อสารก่อน

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล ในอนาคตคิดว่าจะมีเยอะขึ้น เพราะประชากรมันเริ่มเข้า
มาอยู่กันเยอะขึ้น ๆ ทีนี้ขยะมันก็จะเยอะขึ้นใหม่ยักรับ ทีนี้เราก็ต้องจัดระบบให้ในการทิ้งขยะเป็น
ระเบียบมากกว่าเดิม พวกหอพักก็ต้องจัดระเบียบพวกที่เข้ามาทำงานในชุมชนนี้ เราต้องจัดระเบียบ
ว่า ต้องทำถังขยะให้เขามาทิ้งเป็นที่ แล้วก็บอกเจ้าของหอพักให้จัดระเบียบหน่อย รดจะ ได้มาจัดเก็บ
ดีขึ้น

ประธานชุมชนมาบกรูด แต่จะเยอะขึ้น เพราะ หมู่บ้านเราเป็นทางผ่าน ใครไปใครมาก็มา
ทิ้งถังขยะหมู่บ้านเรา เราจะไปห้ามเขาก็ไม่ได้

ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ ก็คิดว่าเป็นไปทิศทางคือว่า จะหาที่ตั้งเป็นจุดๆ ที่บริการ
ประชาชนได้ ตั้งเป็นจุดปากซอยท้ายซอย แต่มันจะมีปัญหาตรงว่า บางทีบ้านบางหลังก็ไม่ยอม
ถ้าอนุญาตก็โอเคเราจะตั้งเป็นจุด ๆ ขยะมูลฝอยก็คงจะไม่ล้นหลาม รถขนขยะก็จะเขาก็จะมาทุกวัน
หมายถึงว่า ดีสาม ดีสี่เขาก็จะมาเก็บทุกวัน ๆ อยู่แล้ว

ประธานชุมชนเขื่อน้อย อันนี้มันต้องมองภาพรวม ๆ ถ้าเฉพาะแค่ซอยคงไม่มีปัญหาใด
แต่ถ้าเป็นสะสมของเทศบาลไม่รู้ว่าเขาจะไปกำจัดยัง ไง เพราะเท่าที่รู้บริเวณที่หนองซากมันจะเต็ม
แล้ว ก็หาผู้รับเหมาอยู่ แต่ในภาพรวมเฉพาะชุมชนนี้เทศบาลก็ยังมาจัดเก็บปกติ

ประธานชุมชนบุญประทีป มันก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนอะ เปลี่ยนแปลงเหมือนที่ว่า
ถ้ามันเป็นแบบนี้ก็จะอยากให้ทำโดยที่มีรถมาเก็บให้สะอาดกว่านี้โดยที่ว่า คือทำยังไงชุมชนจะ
สะอาดกว่านี้

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน แนวโน้มก็เยอะเหมือนเดิม ถ้ายังไม่พัฒนาเรื่องถังขยะ
การจัดเก็บนกรรมการชุมชนเขื่อน้อยเจริญธรรม เรื่องนี้คือแล้วแต่นายก แล้วแต่เทศบาล คืออยาก
ให้ทยอย ๆ ไป ไม่อยากให้ไปไว้หน้าบ้านคนอื่น

ประธานชุมชนสว่างธรรม ก็คงจะเยอะขึ้น เพราะคนมาอยู่กับเยอะ ย้ายมาจากภาคอื่นมาอยู่กับเราเยอะมากเลย โรงงานก็เยอะ

ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง ในอนาคตท่านนายกบอกว่าจะให้คัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะมีสารพิษ กำลังหาแนวทาง

ประธานชุมชนแสนรัก จริงๆแล้วก็อยากจะกำจัดหรือที่ทิ้งขยะ ที่ไม่เดือดร้อนชาวบ้าน อยากได้ถุงดำวางไว้หน้าบ้าน เข้ามาก็ตามเก็บ ๆ

ประธานชุมชนบวรธรรม น่าจะเป็นระเบียบมากกว่าเดิม สะอาดกว่าเก่า มันน่าจะมีการพัฒนา ทางเทศบาลก็น่าจะเห็นว่า ทางชุมชนก็ไม่ได้ไม่ทิ้งขยะเป็นที่เป็นทาง

ประธานชุมชนหนองโคลน ทุกวันนี้ก็ ดีนะ ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร รถก็มาเก็บทุกวัน คนก็ทิ้งเป็นที่เป็นทาง ไม่โยนเรี่ยราดอะไร มีที่ให้ทิ้งเขาก็เอาไปทิ้งดี ไม่มีปัญหาอะไร

ประธานชุมชนเนื่องจำนงค์ ถ้าเกิดว่าคนมันเยอะ ขยะก็เยอะขึ้น เพราะเราเผาไม่ได้ มันเป็นหมู่บ้าน ถ้าเป็นป่าเป็นอะไรยังพอเผาได้

ประธานชุมชนบึงทอง ถ้าทางเทศบาลไม่มาจัดเก็บ ขยะมันก็จะล้น ประชากรก็เพิ่มขึ้น ขยะก็เพิ่มขึ้น

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในอนาคตของชุมชนท่านคาดว่าจะมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเยอะขึ้น เนื่องจากชุมชนโดยส่วนใหญ่มีการขยายตัว ประชากรจากต่างถิ่นย้ายเข้ามาพักอาศัยในชุมชน รวมถึงจุดวางถังขยะที่ยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนขยะที่เพิ่มขึ้นในแต่ละวัน แต่บางชุมชน คาดว่าชุมชนของตนเองจะสะอาดมากขึ้น ถ้าหน่วยงานราชการมีการจัดเก็บขยะในทุกวัน ขยะจะไม่ล้นและไม่ส่งกลิ่นออกมารบกวน

ประเด็นคำถามที่ 2

คำถามที่ 2.1 แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนคูขันธ์ ตอนนี้อยู่ยังไม่ชัดเจน บางส่วนเขาก็เข้าใจ ก็คัดแยกไว้ แต่ บางส่วนเขายังไม่เข้าใจว่าการแยกขยะเป็นอย่างไร มันถึงได้ปะปนกันไปหมดทางชุมชนมีการสื่อสาร ว่าขยะประเภทไหนควรคัดแยกอย่างไร แบบไหนขายได้ เข้านาคารขยะ

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล ก็รวมกลุ่มกัน แล้วก็ประชาสัมพันธ์ บอกคนในชุมชน ให้ช่วยกันรักษาความสะอาดให้ดีกว่านี้ ฝาก อสม. ไปช่วยประชาสัมพันธ์ เพราะเขาเข้าถึงประชาชน ช่วงที่มีการเข้าไปดูแลสุขภาพ การเก็บขยะเข้าไปสอดแทรกส่งเสริมแนวทางในการเก็บขยะให้ดีขึ้นกว่าเดิม

ประธานชุมชนมาบกรูด เคยทำโครงการไปเทศบาลให้เขาเอาถังมาวางอาทิตย์ละ 2 วัน แล้วก็ให้ชาวบ้านฝึกนิสัยการทิ้ง สมมุติเก็บวันจันทร์ก็ให้เอามาวางตั้งแต่วันอาทิตย์ เป็นถังเหลือง ถึงกะเตงที่รถยกได้ อีกวันหนึ่งวันพฤหัสบดีก็เคยทำโครงการไป ให้มาวางตั้งตั้งแต่วันพุธ แล้วเช้าวันพฤหัสบดีก็มาเก็บไปทิ้งถึง ฝึกนิสัยการทิ้งของชาวบ้านด้วย แต่ตอนนี้ที่วางไม่มี จะเอามาไว้ข้างทางที่เปล่านั้น ปัญหาที่เหมือนเดิม คือเต็มเร็วก่อนกำหนด ชุมชนอื่นก็มาทิ้งด้วย ซึ่งความเป็นจริงแล้วของใครก็ต้องรับผิดชอบ

ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ ก็คือตอนนี้ บริหารดีมาก รถเขาก็มาถ่ายทุกวัน แต่ถึงขยะก็ยังไม่เพียงพอ แต่ก็มีคนเก็บกวาด จะพูดว่าทั่วถึงมัย ตอนเข้ามาเขาก็ทำกัน พอสายมามาก็อีกมันก็กระจายลง พอค่ำมีคนน้อยมาอีกมันก็ล้น หมุนเวียนกันแบบนี้ค่ะ

ประธานชุมชนเขื่อน้อย คือแต่ละคนแต่ละบ้าน เขาก็เอาไปทิ้งที่ขยะ ไม่ได้มาประชุมกัน เพราะเขาก็เอาขยะไปทิ้งตามต้นซอยอยู่แล้ว ก็สามสี่ ถัง เทศบาลก็มาจัดเก็บทุกวัน ก็ไม่มีอะไร เพราะเทศบาลเขาให้บริการตรงนี้อยู่แล้ว คือเสียค่าบริการหลังละยี่สิบบาทอยู่แล้ว ตรงนี้ชาวบ้านเขาก็เลยไม่ต้องมารับผิดชอบตรงนี้ เพียงแต่คุณมีหน้าที่ต้องไปทิ้งบริเวณที่เตรียมไว้ให้ ถ้ามันไม่ล้นหรือว่าทิ้งตรง ก็ไม่มีปัญหาเลย เพราะว่ามีเจ้าหน้าที่มากวาดอยู่เกือบทุกวัน

ประธานชุมชนบุญประทีป บางทีถึงเวลาเก็บรถก็ไม่มาเก็บ มันเลยสกปรก เคยเสนอไปแล้ว แต่ทางการก็ยังเฉย ๆ บอกแล้ว เขาก็ยังไม่มาทำให้ ถ้าทุกคนเป็นเหมือนเราหมดก็คงจะดี ช่วยกันเก็บ ช่วยกันทำ แต่มันไม่มีใจ อีกอย่างขยะมันเยอะกว่า ถังวางมีแค่จุดเดียว สองวันก็ควรมาเก็บได้แล้ว แต่นี่สี่วันห้าวันถึงจะมาเก็บ ชุมชนนี้ใหญ่ก็ควรเป็นถึงใหญ่ แต่นี่ยังเป็นถึงเล็ก ก็ควรมาเก็บ สองรอบสามรอบ แต่นี่ขยะทุกคนต้องมากองข้างล่างนอกถัง ที่เป็นถังแบบที่รถหัวไปได้เลย ถึงเล็ก ๆ ตามจุดในหมู่บ้านไม่มี มีแค่จุดเดียวบริเวณปากทางหน้าหมู่บ้านที่วางถังขยะ

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน ก็ปกติ ไม่มีการคัดแยก เป็นส่วนน้อย การจัดเก็บตอนนี้คือรถจะไม่มาจัดเก็บทุกวัน อย่างเข้ามีวันนี้ดีสี่ห้าก็มาเก็บไปแล้ว แต่พรุ่งนี้ของอีกวัน ดีสี่ ดีห้ามาเก็บ ขยะก็จะเป็น หนึ่งวันเต็ม หนึ่งคืนเต็ม มันจะเพิ่มขึ้น สองวัน อย่างเราก็เอาไปทิ้งถึงที่บักซี่ เพราะรถมาเก็บสลับวันกัน จะมีเข้าไปแจ้งกับเทศบาล เวลาประชุมเวทีประชาคมก็จะแจ้งทุกครั้ง ว่าชุมชนเรานะ ถึงขยะไม่พอ เราขอ บางบ้านเขาก็ยอมนะ แต่บางบ้านก็ไม่ยอมนะ ก็มีที่วางสองที่ตรงสนามเด็กเล่นกับเวที ก็มีชาวบ้านมาแจ้งปัญหาเรื่องขยะนะ เราก็เอาเรื่องนี้ไปบอกกองสาธารณสุข บางครั้งก็จะมาล้างพื้นที่ให้ ตรงที่ถังขยะมันเหม็น ก็จะไลน์ไปบอกหัวหน้ากองเลยว่าชุมชนเรามีปัญหานะให้มาช่วยหน่อย เขาก็จะมาทำให้เลย ถ่ายรูปส่งไลน์ไปเลย ส่วนมากก็จะติดต่อทางไลน์สื่อสารทางไลน์

กรรมการชุมชนเขตน้อยเจริญธรรม ก็ถือว่ารถขยะเก็บล่าช้า บางทีก็มีกลิ่นเหม็น บางทีก็เต็มแล้วเต็มอีกไม่มาเก็บ รถขยะอาทิตย์หนึ่งมาเก็บไม่เกินสามครั้ง

ประธานชุมชนสว่างธรรม ก็มีที่ทิ้งขยะ แต่ยังไม่ค่อย อยากให้มีถังขยะวางตามจุดต่าง ๆ ให้มันเยอะขึ้น จุดหนึ่งอยากให้มีสักสองสามใบ บางทีมีแค่ใบเดียวไม่พอทิ้ง รถขยะมาเก็บสองครั้งต่ออาทิตย์ ขยะล้น อยากให้มาทุกวัน

ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง รถเก็บขยะจะมีวันเก็บของเขา อาทิตย์หนึ่งแค่สองวัน เว้นวันเก็บ เพราะมาทุกวันไม่ได้ ที่ไหนก็เยอะเหมือนกันหมด จุดวางถังก็ไปวางที่เขาก็ไม่ได้ เขาหวง มันจะมีปัญหา วางไว้หน้าบ้านก็มีปัญหา

ประธานชุมชนแสนรัก รถขยะมาเก็บก็อาทิตย์ละวันห้าวัน แต่ก็ล้นตลอด ไม่เพียงพอสักที

ประธานชุมชนบวรธรรม จุดวางถังก็น่าจะโอเคแล้ว แต่ถังขยะยังไม่เพียงพอ เพราะเป็นหมู่บ้านใหญ่ มีแค่จุดเดียว สองจุด บางคนก็ยังขับรถมอเตอร์ไซค์หิ้วเอาถัง ไม่ได้ว่าแค่เดินมาก็ทิ้งได้เลย คือจุดวางถังยังไม่เพียงพอ ต้องมาทิ้งไกล

ประธานชุมชนหนองโคลน ก็ มันก็นะไม่มีปัญหา เขาก็มาเก็บทุกวัน มีปัญหาบ้าง จะให้เหม็นกลิ่นอกลาด ถังก็เพียงพอ เขามาเก็บทุกวันก็ไม่ล้น

ประธานชุมชนเนื่องจางค์ เขามาเก็บวันเว้นวัน แต่ขยะล้นเต็มทุกวัน ยิ่งวันอาทิตย์ยิ่งเยอะ บ่อขยะเขายังไม่เปิด รถก็ไม่มาเก็บ เป็นจันทร์ พุธ ศุกร์ บางทีชาวบ้านก็บ่นรถไม่มีมาเก็บ เขาว่าไม่จ่ายตังนะ แต่เราก็บอกไปว่ารถเสียมั่งอะไรมั่ง เขาจะได้มาทักกัน จะได้สบายใจ รถจะมาเก็บตามจุดที่วาง

ประธานชุมชนบึงทอง จุดวางถังมีเพียงพอกับชุมชน แต่บางบ้านก็อยากจะให้เอาวางไว้หน้าบ้านเขา ไม่อยากไปทิ้งไกลแต่บางบ้านก็มาร้องเรียนว่า ไว้หน้าบ้านแล้วมันเหม็น พอเราไปติดต่อเอาถังวางให้ ข้างบ้านเขาก็ไปร้องเรียนกับเทศบาลให้เอากลับคืน ว่าส่งกลิ่นรบกวนเขา ก็เลยไปฟ้องร้องให้เอาถังขยะออกไป ก็เลยตัดสินใจว่าให้เอาถังขยะไปไว้ท้ายหมู่บ้าน รถก็มาเก็บอาทิตย์ละวัน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบัน มีถังขยะวางไว้ให้บริการเป็นจุดๆตามชุมชน โดยรถขยะมาเก็บวันเว้นวัน หรือมาเก็บ เป็นจันทร์ พุธ ศุกร์ บางชุมชนก็อาทิตย์ละประมาณ สองวันมาเก็บครั้งหนึ่ง และบางชุมชนมาเก็บทุกวัน แต่บางชุมชนสามารถวางถังขยะได้เฉพาะพื้นที่สาธารณะเท่านั้น การนำมาทิ้งลงถังขยะของประชาชนส่วนใหญ่จะใส่ถุงดำมา แต่ไม่มีการคัดแยกประเภทของขยะ

คำถามที่ 2.2 แนวทางในการพัฒนาบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในอนาคตควรเป็นเช่นไร เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนกลุ่มขวัญ ก็ต้องประชาวิจารย์หรือทำให้ชาวบ้านรู้ การกิน การดำรงชีวิต ขยะเรามาใช้ จะแยกอย่างไร เราซื้อของมา มันเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง แล้วเราจะคัดแยกง่าย เบื้องต้นคือ ชาวบ้านต้องร่วมมือ เรื่องขยะมันก็เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยด้วยว่า ถ้าเราไม่มีการจัดการที่ดี จะเกิดเชื้อโรคได้ง่าย สิ่งของที่มีเน่า ทำให้พวกหนู แมลงวัน ยุง มันเน่า กลิ่นไม่ดี

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล ควรส่งเสริมประชาชน ช่วยบอกประชาชนให้เก็บขยะ คัดแยก พัฒนาขึ้น เพิ่มขึ้น จะมีส่งเสริมตรงนี้ และมีแนวทางในการเก็บขยะให้มันมีระเบียบมากขึ้น ต้องประชาสัมพันธ์ว่าขยะมูลฝอยมันเป็นปัญหา ส่งเสริมการเอาขยะไปเก็บมากกว่าเดิม ช่วงเช้าเราก็จะให้เขาเก็บเป็นที่ วางเป็นจุด จะได้จัดเก็บได้ง่ายขึ้น ส่วนจุดบริการวางถังขยะ ต้องหาที่จัดเก็บเพิ่ม ทางงบประมาณ เพิ่มถังขยะ แล้วก็ถามประชาชนว่าตรงไหนควรตั้งเพิ่มจุดไหนบ้าง

ประธานชุมชนมาบกรุด ปกติจะมีการประชุมกองเดือน เดือนละ 1 ครั้งอาทิตย์แรกของทุกเดือนก็ถือโอกาสประชาสัมพันธ์เลย

ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ จริง ๆ ที่ทิ้งขยะก็ไม่เพียงพอ แต่รถเขามาเก็บทุกวัน แต่มันคงจะแก้ไขลำบาก เพราะเราอยู่เป็นชุมชนแออัดติดกัน หมู่บ้านก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประชาชนก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ บางทีชุมชนไม่มีที่ทิ้ง หรือของเขาที่ทิ้งอยู่ไกล เขาก็ขยะมาเทที่ฝั่งเรา มันแก้ไขยากมาก ชุมชนเราเป็นทางผ่าน เพราะหมู่บ้านสร้างขึ้นเยอะ

ประธานชุมชนเขื่อน้อย คือชุมชนนี้ไม่มีปัญหาอะไรอยู่แล้ว มันคงเป็นปัญหาของเทศบาลในภาพรวมมากกว่า ไม่เคยมีใครมาร้องเรียน ก็สามัคคีกันดี

ประธานชุมชนบุญประทีป ควรพัฒนาที่ทำเหมือนกรุงเทพเลย ถึงเวลารถก็มาเก็บทุกวัน รับผิดชอบเฉพาะตนเอง ถ้าเอาถังมาวางบ้านใดบ้านหนึ่ง เขาก็จะไม่ยอมกัน เพราะมันจะส่งกลิ่นหน้าบ้าน ก็เลยว่าอยากจะให้รถขยะมาเก็บทุกวัน ถ้าเป็นไปได้ ไล่ลุงดำไว้หน้าบ้าน พอถึงเวลารถขยะก็มาเก็บไป

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน อยากให้มีการคัดแยกขยะ อยากให้มีเจ้าหน้าที่มาดูแล มาเอนเตอร์เทน มาสอนเรื่องการคัดแยกว่าคืออะไร

กรรมการชุมชนเขื่อน้อยเจริญธรรม เรื่องตรงนี้มีมันอยู่ที่ว่าพวกนายจะบริหารกันยังไง

ประธานชุมชนสว่างธรรม อยากให้รถขยะมาเก็บ รวบรวมทิ้งที่เป็นที่เป็นทางไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค แยกไปเลย

ประธานชุมชนตระวันออกประกายทอง ก็อยากให้เขาช่วยเหลือทำที่เก็บขยะ หรือว่าให้สะอาด แยกคัดแยกขยะ ก็คุยกับประธานชุมชนคนอื่น ๆ ประชุมกันทุกเดือนให้ประชาชนคัดแยกขยะ ว่าอยากจะซื้อถุงดำให้ เอาไว้หน้าบ้านรตมาก็ขนมาให้เขาใส่รถไปทิ้ง

ประธานชุมชนแสนรัก คือไม่รู้จะเสนอว่าไง ก็คงจะอยากให้ใส่ถุงดำ ให้แจกทุกชุมชน วางตามหน้าบ้านให้เทศบาลมาเก็บ แต่ไม่รู้จะเป็นไปได้มัย แต่ก็เคยเข้าวาระประชุม

ประธานชุมชนบวรธรรม ก็น่าจะมีการคัดแยกขยะแล้วก็ทิ้งขยะ คือสีของถังขยะมันมีอยู่แล้ว ส่งเสริมการแยกขยะให้ชัดเจน แต่ชุมชนเขายังไม่มีความรู้ที่ต้องแยกขยะ อันนี้ขยะเปียกขยะแห้ง ขยะอันตราย ก็น่าจะรู้นะ แต่เขาไม่แยก มัดรวม ๆ ใส่ถุง เหมือนให้สะดวก

ประธานชุมชนหนองโคลน ธรรมดาเนี่ยมันก็คืออยู่แล้ว แต่ถ้าจะให้มันดีขึ้นมันก็คินะ แต่ทุกวันนี้ก็ดี ดูเรียบร้อยดี

ประธานชุมชนเนื่องจางค์ อยากให้เขามาเก็บทุกวันมากกว่า คือจะได้ไม่เต็ม ไม่ล้น ไม่เหม็น

ประธานชุมชนบึงทอง อยากจะให้พวกที่ทำงานเกี่ยวกับขยะมาเก็บไปทุกวัน เพื่อจะกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคด้วย คือทำให้ขยะน้อยลงด้วย คือมาเก็บอาทิตย์ละครั้งขยะมันก็เยอะ พอเต็มก็วางข้างล่างเอะเทอะ

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า แนวทางในการพัฒนาบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในอนาคตควรเป็นเช่นไร เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยส่วนใหญ่นำเสนออยากให้มียุทธศาสตร์มาเก็บขยะทุกวัน รวมถึงอยากให้มีการส่งเสริมการคัดแยกขยะ ให้ความรู้กับประชาชน บางชุมชนใช้โอกาสตอนประชุมกับประชาชนในชุมชน เข้าไปประชาสัมพันธ์

ประเด็นคำถามที่ 3

คำถามที่ 3.1 มีกิจกรรมใดที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนคู่วัด ก็น่าจะคนในชุมชนเราก็จะมารวมตัวกันเพื่อจะ ปัดกวาดเก็บขยะ เดือนหนึ่งสักหนึ่ง วันที่สะดวก ที่มีการมาประชุมร่วมกัน

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล ตอนนี้ยังไม่มีครับ

ประธานชุมชนมาบกรุด เคยไปติดต่อเทศบาลจะทำร้านค้าชุมชน เป็นร้านค้าศูนย์บาท รับซื้อขยะ เพราะเคยดู เคยศึกษามา เอาขยะมาแลกไข่ แลก ปลากระป๋อง แลกมาฆ่า แต่ก็ยังรอเรื่องงบประมาณ

ประธานชุมชนพัฒนาธุรกิจ มีคัดแยกขยะ กิจกรรมส่งเสริมคัดแยกขยะ เวลาเทศบาลออกหน่วยเคลื่อนที่ เขาจะมีรับซื้อขยะ แล้วก็มาแลกไข่ประมาณนี้ ก็ให้ประชาชนของเราบ้านของเรา เก็บแยกไว้ เก็บแยกพลาสติก ถู ขวดแก้ว เวลาเทศบาลมาออกหน่วยก็หิ้วไปแลก ซึ่งเป็นกิโลขาย เป็นเงินได้

ประธานชุมชนเขื่อนน้อย ก็ไม่มีนะ

ประธานชุมชนบุญประทีป ในเรื่องขยะยังไม่มี แต่จะทำเป็นอย่างอื่นมากกว่า แบบรวมกลุ่มทำสบู่ ยาสระผม แค่นี้

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน มีธนาคารขยะ แต่ก่อนชุมชนเราเคยมี แต่ว่าเลิกไปแล้ว เพราะว่าไม่ค่อยมีคนมาทำ ลดลงไปเรื่อย ๆ เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่มาดูแล เพราะคนที่จะมาทำตรงนี้ ไม่มีค่าตอบแทน

กรรมการชุมชนเขื่อนน้อยเจริญธรรม ไม่มี เพราะชุมชนนี้อยู่สุดเขตทุกอย่าง

ประธานชุมชนสว่างธรรม ไม่มีใครเสนอขึ้นมาเลย

ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง ในชุมชนไม่มีนะ แต่ถ้าร่วมกับเทศบาลมีทุกเดือน เป็นขยะไปแลกไข่ ของกินได้

ประธานชุมชนแสนรัก ในชุมชนไม่มีนะ แต่คือในชุมชนจะช่วยกันกวาดมากกว่า เช่น วันพ่อ วันแม่ ก็จะมีกิจกรรมทำความสะอาดร่วมกัน ในวาระต่าง ๆ โอกาสสำคัญ ๆ

ประธานชุมชนบวรธรรม เคยมีธนาคารขยะ เอาขยะไปแลกนะ แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว

ประธานชุมชนหนองโคลน ออกก็มี บางทีเหมือนวันสำคัญ ก็จะช่วยกันเก็บกวาดทางหมู่บ้านข้างทาง จะช่วยกันพัฒนาชุมชน ถึงปีถ้ามีวันสำคัญ ๆ ก็จะช่วยกัน ทั้งชุมชน

ประธานชุมชนเนื่องจางค์ ไม่มีนะ เรายังไม่ได้ทำตัวนี้ แต่ก็มีแค่เทศบาล บางทีมาออกหน่วยเคลื่อนที่ คือท่านนายกก็คืนนะ แต่เราไม่อยากจะเอาเรื่องแค่นี้ไปรบกวนท่าน

ประธานชุมชนบึงทอง มีค่ะ เราให้เขาแยกขยะรีไซเคิล เอาไปแลกของเทศบาลได้ พวกไข่ น้ำตาลทราย น้ำปลา

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า บางชุมชนมีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาลเมืองบ้านบึง สามารถนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ เอาไปแลกของกิน เช่น ไข่ น้ำตาล บางชุมชนเคยจัดกิจกรรมธนาคารขยะแต่ปัจจุบันไม่มีผู้ดำเนินการก็ยกเลิกไป บางชุมชนใช้โอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ มาช่วยกันทำความสะอาดชุมชนร่วมกัน และบางชุมชนก็ไม่มีกิจกรรมใดที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย

คำถามที่ 3.2 ท่านคิดว่าจะช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมนโยบายในการคัดแยกขยะร่วมกับประชาชนในชุมชนตั้งแต่ต้นทางอย่างไร

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนกลุ่มขวัญ ตั้งแต่ต้นทางคือ สื่อสารให้ชาวบ้านรู้ โดยปกติชุมชนนี้จะมีประชุมกันทุกเดือนว่าทางชุมชนของเรา จะหาทุนหรือหางบมาจัดตั้งธนาคาร เพื่อให้ชาวบ้านเอายขยะมาแยกมาขาย ขยะที่จะทิ้งก็เอาใส่ถุงใส่ถังเพื่อให้เรียบร้อย

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล เราจะส่งเสริมไปในโรงเรียนให้เด็กในโรงเรียน ให้เด็กรู้จักแยกขยะเราจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก ๆ เริ่มตั้งแต่เด็ก พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ให้เด็กรู้ว่าขยะเป็นมลพิษ เก็บแบบไหนบ้าง ไร้ไซเคิลได้ ขยะเปียก ขยะมูลฝอย ต้องส่งเสริมทางโรงเรียน ต้องควบคุมกันไป

ประธานชุมชนมาบกรูด จะมีการประชาสัมพันธ์ บอกเขาถึงปัญหาตรงส่วนนี้ที่เป็นอยู่ ให้เขาช่วยกันคัดแยก ลดปริมาณขยะ และจะมีโครงการที่อยากจะทำก็คือ แจกถุงดำไว้ให้เขาคัดแยกกัน เพราะมีเงินจากงบกองทุนอยู่แล้ว แต่ประชุมคุยกับคณะกรรมการแล้ว ยังไม่เห็นด้วยกัน แต่ใจเราอยากจะสนับสนุนตรงนี้เพราะ เราอยากให้เขาทำอะไร ก็ต้องมีแรงจูงใจ อีกประเด็น ชาวบ้าน เขาอยากเก็บนะ แต่มันไม่มีที่จะไว้ พอเขาเสาร์อาทิตย์ เขาว่างกันหยุดงาน คนมารับซื้อก็ไม่ว่างมาตรงกันอีก แบบนี้ละ รถที่มารับซื้อ เขาไม่ได้มาวันที่เรารอ

ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ อยากจะมีถุงดำให้ก็คงจะดี ไว้แยกขยะ พวกผักเศษขยะก็แยกใส่ถุงดำไว้ เอาไว้ส่วนหนึ่ง มันจะเป็นระเบียบเรียบร้อย ก็จะดูดี แต่โดยมากเขาก็ไม่ค่อยจะทำกัน เราก็ไม่มีงบที่ซื้อถุงดำ เพราะไม่ใช่บ้านหลังเดียว หรือบางทีชุมชนเราแยกไว้ แต่ชุมชนอื่นเขาเอามาทิ้งก็ไม่ได้แยกไว้อีก โยนลงก็ปนกันอีกก็พยายามบอกตลอด

ประธานชุมชนเขื่อน้อย ก็ตอนนี้ไม่มีปัญหาอะไรนะ แต่ถ้าจะส่งเสริมก็คงอยากให้ช่วยกันแยกขยะก่อนทิ้งมากกว่า

ประธานชุมชนบุญประทีป ก็ถ้าเทศบาลเขาจัดรถมาเก็บขยะไปทุกวันได้ หรืออย่างน้อยสองวันครั้ง ปัญหามันก็จะลดลงหรือไม่มีเลย

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน ต้องรณรงค์ให้เขาคัดแยกเอง เคยคุยกับชุมชนใกล้เคียงว่าจะเอาจากกองทุนมาซื้อถังดำแบบมีฝาปิดแจกนะ ให้เขาคัดแยกขยะ วางหน้าบ้านให้รถมาเก็บ แล้วถ้าใครทำดี ทำได้เยอะก็จะมีรางวัลให้ สร้างแรงจูงใจให้เขาทำกัน แล้วก็ให้เวทีประชาคม เวลาทีมงานก็มาคุยกันใครจะเข้าร่วมโครงการก็ให้มาสมัคร ไม่ต้องเสียตั้งแต่ได้ถังกลับไป เราก็เอาขยะมาขายกับเราอย่างนี้

กรรมการชุมชนเขตน้อยเจริญธรรม ก็ไม่รู้จะไปส่งเสริมยังไง เพราะไม่มีโครมาสนใจชุมชนนี้เลย เพราะอยู่สุดเขต

ประธานชุมชนสว่างธรรม ต้องปลูกฝังตั้งแต่เป็นนักเรียน เป็นเด็ก ๆ คัดแยกขยะทิ้ง โตขึ้นมาจะได้ทิ้งที่เป็นที่ เป็นทาง จะได้ไม่เป็นภาระต่อสังคม

ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง มีเวทีประชาคมทุกทุกเดือนก็จะแจ้งไป เขียนเรื่องหาท่านนายกท่านจะจัดการให้ทุกอย่าง ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ประชาชนร่วมกันทำความสะอาด คัดแยกขยะ

ประธานชุมชนแสนรัก ก็ยังไม่มีข้อมูล

ประธานชุมชนบวรธรรม คือเริ่มที่เรา เราต้องแยกขยะ แยกถุงในครัวเรือนเราก่อนแล้ว ก็ไปแยกลงถังอีกรอบ

ประธานชุมชนหนองโคลน มันก็ ถ้าจะให้เขาแยกว่า ขยะเปียก ขยะแห้ง อันนี้จะยากหน่อย เพราะว่าคนที่เขาไม่ค่อยจะแยก มาถึงก็รวมกัน ไปเลย ถ้าจะให้คัดแยกรู้สีก็จะยาก ถึงจะมีถังแยกให้ แต่เขาก็จะไม่แยกกัน

ประธานชุมชนเนื่องจำนงค์อยากทำนะ แต่ว่าไม่รู้เขาจะช่วยเราหรือเปล่า คืออยากมีถังขยะเปียก ขยะแห้ง แยกไว้ ไม่อยากให้รวมกัน

ประธานชุมชนบึงทอง อยากจะสนับสนุนให้ที่เขาทำเกี่ยวกับคือให้มาเก็บทุกวัน ๆ หมู่บ้านจะได้สะอาด ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า จะช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมนโยบายในการคัดแยกขยะร่วมกับประชาชนในชุมชนตั้งแต่ต้นทาง โดยเสนอให้มีโครงการคัดแยกขยะที่อยากจะทำก็คือ แจกถุงดำไว้ให้เขาคัดแยกกัน แยกถุงในครัวเรือนก่อนแล้ว ก็ไปแยกลงถังอีกรอบ เสนอให้มีการแยกถังขยะเปียก ขยะแห้ง แยกไว้ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ประชาชนร่วมกันทำความสะอาด คัดแยกขยะ รวมถึงส่งเสริมให้เด็กรู้จักแยกขยะเราจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก ๆ เริ่มตั้งแต่เด็ก พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ให้เด็กรู้ว่าขยะเป็นมลพิษ เก็บแบบไหนบ้าง รีไซเคิลได้ ขยะเปียก ขยะมูลฝอย ต้องส่งเสริมทางโรงเรียน ต้องควบคู่กันไป

ประเด็นคำถามที่ 4

คำถามที่ 1. ท่านคิดว่าคนในชุมชนมี ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนอย่างไร

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนคู่วัด ก็มีส่วนประมาณหนึ่ง ไม่ถึงกับทุกคน บางคนรู้แต่อาจไม่เข้าใจ บางคนเข้าใจแต่ก็ยังไม่เป็นระเบียบ อย่างเศษอาหารเราก็สมควรเก็บให้เรียบร้อย หรือถ้าจะเอาให้

หมาจรจัดก็ควรเอาไปใส่ภาชนะให้มันดี ๆ อย่าไปทิ้งบนถนนหนทาง มันมีเศษกระดูก เศษอาหาร จากหมาที่กินไม่หมด มันจะทำให้เปื้อน เหม็นแล้วก็บูดเน่า เชื้อโรคมาจากการเน่าเปื้อนที่ให้หมาจร จัดกิน กระดูก เศษกระดูก ลูกเล็กเด็กแดง เดินไปโรงเรียนเค้าไปเหยียบได้ ท่านต้องรู้ว่าการที่เอามา ให้หมาจรจัดกิน ไม่ใช่เอาไปทิ้งตามถนนหนทาง ต้องใส่ภาชนะไว้เพื่อให้มันเป็นระเบียบเรียบร้อย ผม อยากจะให้ประชุมว่า ท่านที่เลี้ยงหมาจรจัดหรืออะไรต่าง ๆ เนี่ย เขาได้รับทราบว่า การทำให้เป็น ระเบียบเรียบร้อยในชุมชนของเรา ขุนหมาอย่างไร ไม่ใช่เอาไปทิ้งไว้ตามถนน เราต้องมีภาชนะหรือจุด ต่าง ๆ ไว้ ไม่ใช่บนสะพานลอยก็เอาไปขุน เต็มไปหมด ทีนี้จะทำให้หมาต่างๆหรือแมวต่างๆมากิน มาเปื้อนอยู่บริเวณนั้น เรื่องหมาจรจัดนี้ต้องระวังหน่อย เพราะมันเป็นอันตรายกับเด็ก ถ้าท่านอยาก เลี้ยงหรืออะไรจริง ๆ ท่านก็ควรทำให้เป็นสัดส่วนจะได้ดูแลง่าย

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล มันเป็นปัญหาในภาพรวม ๆ บางทีขยะเราใช้กันเยอะ ซึ่ อยู่ชื้อกินกัน วันๆ หนึ่ง มันก็เยอะอยู่นะครับ ขยะเป็นถุง

ประธานชุมชนมาบกรุด มินะ เขาก็ดีนะ เดียวนี้สี่อมีบอกตลอด มีแยกขยะไว้ อันไหนขาย ได้ ก็แยกไว้ อันไหนจะเน่าจะเสีย เขาก็เก็บใส่ถุงมัดไว้อย่างดี เขาก็รู้ว่าเทศบาลต้องเสียงบประมาณ ตรงนี้เยอะ เราต้องไปทิ้งที่อื่น ก็ต้องเสียค่าจัดการให้เขาอีก จนตอนนี้ที่บ้านบึงต้องซื้อที่เพิ่มเพื่อทำ การกำจัดเป็นแบบฝังกลบ ก็ต้องรอเวลา ก็ต้องคัดแยกอีกก่อนไปฝังกลบ

ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ อันนี้ก็แล้วแต่ชุมชนที่ดูแลเนอะ ที่เราดูแลเขาก็จิตสำนึกดีนะ เขาก็ทิ้งเป็นที่ แต่ก็ยังมีบางกลุ่มนิด ๆ หน่อย ๆ มีบ้าง ريب ๆ ร้อน ๆ ความรีบร้อน ความมั่งงายด้วย ก็อาจจะไม่เรียบร้อยมั่ง บางทีเราบอกก็ทำไม่ได้

ประธานชุมชนเขินน้อย คือถามว่ามากน้อยมัย ก็ไม่เยอะ เพราะว่าเทศบาลก็ได้เขียน ป้ายที่ถึงขยะว่าอันนี้ ขยะรีไซเคิล หรือขยะที่เป็นสารเคมี เพื่อแยกถังไว้ให้เรา เขาก็เอาถังมาตั้ง เป็นถัง ๆ ไว้ให้เรา คือไม่แยกให้เรา ชาวบ้านก็ทิ้งกันไว้แบบนี้ ถังเต็มแล้วเขาก็ไปทิ้งถังอื่นแค่นี้ เขา ก็ไม่ได้แยกไว้

ประธานชุมชนบุญประทีป พุดง่าย ๆ เลยยังมีจิตสำนึกที่ไม่ดีอยู่ บ้านเมืองก็คงไม่เป็น แบบนี้ ถ้าโยนมันไม่ลงถัง ไม่ลงถังชั่งหัวมันแบบนี้ ก็ปล่อยให้ไปเลย ตรงนี้คุณจอดรถได้ คุณก็ไม่จอด คุณก็โยนเลย มันเป็นแบบนี้ พันบ้านตัวเองไปก็คือจบ ก็เห็นส่วนเยอะเป็นแบบนี้ ไปว่าเขา เขาก็ถาม คุณมาทำหรือ แบบนี้เราก็พูดไม่ได้แล้ว เราก็ว่าคิดดีก็ช่วยกัน

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน บางคนก็ไม่มีสามัญสำนึก เหม็นไปหมด อย่างพวกแกะปลา ก็เก็บไว้ก่อนถึงมาทิ้ง แต่ในหมู่บ้านเขาไม่สามารถคัดแยกได้ ภาพรวมส่วนหนึ่งเวลามีเวที ประชาคม ไม่ค่อยมีคนออกมา คือข่าวสารเราแจ้งทุกบ้าน โดยการเดินบอก แต่บางบ้านเขาทำงาน กลับสามทุ่ม ไปเข้ามิด หกโมง กลับสามทุ่ม คือไม่ค่อยมีคนเข้าร่วม ก็จะมีเด็ก ๆ ลูก ๆ ก็จะไม่ค่อย

ฟัง จะขาดตรงนี้ เพราะเป็นบ้านที่เขตคนอุตสาหกรรมมาอยู่ ไม่ค่อยเจอกัน วันอาทิตย์ก็ไปทำโออีที แล้ววันอาทิตย์เรียกประชุม เขาก็ซักผ้ากัน ไม่ว่าง เข้าซักบ้ายรีด

กรรมการชุมชนเข็ดน้อยเจริญธรรม เวลาไม่มีความรู้หรือ ถ้ารู้ก็คงจะไม่เอายะมาที่ชุมชนอื่นให้เขารับรู้รับกันแบบนี้ได้ยังไง เคยพูดเคยถามคนที่มาที่ หมู่บ้านอื่นเขามีที่ทั้งเป็น ส่วนกลาง แต่คนในหมู่บ้านไม่มีใครเอาไปทิ้ง เพราะเส้นทางที่จะออกมาไม่มีใครยื่นเอาไปทิ้ง เขาก็มาทางนี้กันหมด

ประธานชุมชนสว่างธรรม ส่วนมากจะไม่ค่อยมีจิตสำนึก ตามตลาดนัดกินแล้วก็ทิ้งเลย เป็นภาระต่อเทศบาลมากเลยต้องมาตามเก็บที่หลัง

ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง ก็มีครั้งต่อครั้ง บางคนเขาก็ดี คัดแยกทิ้ง บางคนมั่งง่าย เอาไปโยน ไม่รู้ลง ไม่ลง

ประธานชุมชนแสนรัก ไม่จิตได้สำนึกกันเลย ทิ้ง ๆ โซฟา ที่นอนตุ๊กตา วางไว้นอกถึง เหมือนเขาอาศัยความสะดวกสบายของตัวเอง ก็ไม่รู้หรือว่าอะไรเป็นยังไง อยากทิ้งก็ทิ้ง

ประธานชุมชนบวรธรรม ถ้าถามว่าชุมชนมีความรู้ความเข้าใจมั๊ย มีนะ แต่จิตสำนึกไม่มี แค่นั้นแหละ ง่าย ๆ คือทุกคนรู้ว่าขยะควรแยก นี่คือเศษอาหาร ถูงพลาสติก ขวด แต่พอถึงเวลามาทิ้งก็รวมกันมาเลย

ประธานชุมชนหนองโคลน รู้สึกเขาจะดี จะเทเป็นที่เป็นที่ทาง เขาจะไม่กองข้างถัง จะมัดปากถุงกันอย่างดี

ประธานชุมชนเนื่องจางค์ น่าจะรู้นะ แต่ประชาชนน่าจะโอเคนะ

ประธานชุมชนบึงทอง บางคนเขาก็ช่วยทำ บางคนก็ไม่สนใจ แต่ส่วนมากเขาจะร่วมมือกัน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า คนในชุมชนมี ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน คือส่วนมากจะรู้ แต่ยังขาดจิตสำนึก คือทุกคนรู้ว่าขยะควรแยก นี่คือเศษอาหาร ถูงพลาสติก ขวด แต่พอถึงเวลามาทิ้งก็รวมกันมาเลย ภาพรวมส่วนหนึ่งเวลาที่มีเวทีประชาคม ไม่ค่อยมีคนออกมา คือข่าวสารเราแจ้งทุกบ้าน โดยการเดินบอก แต่ยังไม่ได้รับความร่วมมือ

ประเด็นคำถามที่ 5

คำถามที่ 1 ท่านหรือคนในชุมชน มีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือนอย่างไรบ้าง

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนคู่ขวัญ คือถ้าย้อนกลับไปยุคที่ที่ยังไม่มีชุมชนเยอะ ๆ สมัยก่อน 30 -40 ปี สมัยก่อน คนเต่า คนแก่ ที่ซื้อมากับข้าวมาเนี่ย เขาจะเอาตระกร้าไป ซื่อสัก 10 อย่างก็ตะกร้าใบเดียว

แต่คนสมัยนี้ ซื่อ 10 อย่าง ก็เป็น 20 ใบ เพราะฉะนั้นก็คือ เวลาไปซื้อของ เราไม่จำเป็นก็อย่าเอาถุงมาทางแม่ค้าเขาก็ประหยัดถุงไปได้อีก แล้วเราก็ประหยัดเรื่องขยะไปได้อีก ถ้าเราเอามาเยอะเท่าไร ขยะก็ยิ่งมากเท่านั้น เราต้องเอามาให้น้อยลง เอามาเท่าที่จำเป็น เราต้องแยก ถ้าไม่แยกไม่ได้ มันเปื้อน เวลาไปทิ้งมันยุ่งยาก อันไหนขายได้ ก็จะง่าย โดยส่วนใหญ่พฤติกรรมชาวบ้าน บางคนก็แยก บางคนก็ทิ้งไปเลย เป็นในเรื่องของการสื่อสาร บางคนก็เข้าใจ บางคนก็ไม่เข้าใจ ภาพรวมนี้ มีครั้งหนึ่งใส่ใจโดยที่คัดแยก จริง ๆ แล้วถ้าคัดแยก เรายังได้ค่าน้ำพริก น้ำปลาเรากิน ส่วนหนึ่งค่าขวด ค่าอะไรแล้ว บางคนไม่ใส่ใจกับขยะที่มันขายได้ มันเป็นรายได้รายประหยัดของบ้านหลังหนึ่ง แล้วขยะเปียกมันก็มีบางส่วนที่เอาไปรีไซเคิลได้ เช่น ผัก เอาไปหมักจุลินทรีย์เป็นปุ๋ย แต่อย่างชาวบ้านบางคนเขาทำไม่เป็น แต่ก็ยังไม่ได้มีการเข้าไปแนะนำหรือสนับสนุนให้เขาทำกัน

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล คนในชุมชน โดยมากสังเกตดู ประชาชน เขาจะรวมเป็นถุงเดียวเลยครับ จะรวม ๆ เป็นถุงเดียว เราก็บอกเขาว่าช่วยแยกหน่อย โดยรวมแล้วเขาก็ใส่ถุงเดียว ถุงดำ แล้วก็รวมกันมาทิ้ง มันง่ายเขา แต่ความเป็นจริงแล้วควรแยกไว้ เวลารถเขามาเก็บ มาคัดแยก อีกมันก็ยาก ส่วนผมนี้ขยะจะแยกเป็นถังจะแยกไว้ จะเขียนไว้ว่าเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล ก็จะเป็นพวก ถุง กระดาษ กล่อง ขวด สามารถมารีไซเคิลได้ ก็คัดแยกไว้ต่างหาก แล้วก็จะมีถุงไว้อีกใบรวมกันพวกผักเอาไปวางไว้โคนต้นไม้เป็นปุ๋ยอินทรีย์

ประธานชุมชนมาบกรูด ถ้าอย่างครอบครัวพี่ พี่ก็แยกไว้เลยนะ ขยะไหนขายได้ อันไหนต้องทิ้งเลย พี่จะสอนลูกพี่ตลอดว่าเขาต้องทำยังไง เหมือนเขาก็ซื้บซ้นนะ จากสิ่งที่เราทำอยู่ทุกวัน ทำให้เขาคุ้นเคยเป็นตัวอย่าง

ประธานชุมชนวัฒนานุกิจ ออ ขยะในครัวเรือนก็ต้องแยกเหมือนกันละ แยกขยะเปียกก็คือแยกใส่ถุงมัด แล้วก็ลงในถุงดำอีกต่างหาก ถ้ากระดาษ พลาสติกแยกไว้ เราก็จะบอกว่าเวลารถมาออกหน่วยก็เอาไปแลกได้ หรือถ้าไม่กล้าไปแลก ก็มาไว้บ้านประธานเดี๋ยวเราจะไปแลกไว้ให้ได้

ประธานชุมชนเขินน้อย ก็แยกไว้เป็นส่วน ๆ นะ เพราะบ้านนี้ก็จะเอาพวกขยะที่สามารถขายได้แยกไว้ พอถึงเวลามันเยอะเราก็เอาไปขาย ขยะที่ขายไม่ได้ก็เอาไปทิ้งถังปกติ

ประธานชุมชนบุญประทีป อย่างเราก็แยกนะ ก็เก็บ อย่างขวดส่วนขวด แต่อันไหนไม่จำเป็นก็คือทิ้งไป ถ้าเป็นเศษอาหารก็คือมัดใส่ถุงทิ้งถัง

ประธานชุมชนหลังโรงเรียน บ้านพี่ก็จะคัดแยกออกใส่ถุงไว้ ขวดน้ำแบบนี้ ขายได้ กล่องลังบางบ้านเขาเก็บเราก็เอาไปให้เขา ส่วนมากบ้านพี่เป็นขยะเปียก เศษกับข้าวที่กินแล้ว บ้านพี่จะเก็บถุงพลาสติก อย่งไปโด้ตสมาที่จะเก็บถุงไว้ใส่ต่อ ไว้ใส่ขยะนี้แหละ ถ้าซื้อของก็จะไม่เอาถุงเพิ่มคือหลาย ๆ ถุงมันก็เยอะ ซื่อก็ใส่ถุงดำ จะทำแบบนี้ประจำ บ้านเราก็จะขยะน้อย ทุก ๆ วันก็จะมีขยะแค่ประมาณสองโล วันหนึ่งนะ

กรรมการชุมชนเขตน้อยเจริญธรรม ไม่มีการคัดแยก

ประธานชุมชนสว่างธรรม ถ้าเป็นครัวเรือนที่นี้ก็จะคัดแยกขยะ ใส่อ่าง ขยะเปียกขยะแห้ง แล้วก็ไปทิ้งถังขยะอีกที่ มันก็จะเรียบร้อยกับคนที่เก็บ จะไม่มีสุนัขมาคาบไปกัดด้วยเพราะเราแยก เรียบร้อย

ประธานชุมชนตะวันออกประกายทอง ที่บ้านคัดแยกกระดาษและขวดใส่ถุงไว้ แยกไว้ต่างหาก ที่ถังขยะที่ไม่ต้องการใช้ไปทิ้งถังขยะ แล้วทางเทศบาลเขาแจกถุงผ้าบ่อขยะ อย่างเป็นทางการก็เอาถุงผ้าไปใส่ยา

ประธานชุมชนแสนรัก ก็จะแยกขยะมากกว่า บางที่สามีกินเบียร์ก็จะแยกไว้ต่างหาก ลูกกินนมกล่องก็จะเก็บเอาไปแลกที่บีกซี

ประธานชุมชนบวรธรรม ก็แยกนะ แยกคือพวกขวด ปกติก็แยกอยู่แล้ว เศษแก้ว พวกขยะเปียก

ประธานชุมชนหนองโคลน ทุกคนก็ในบ้านจะมีถังใส่ ถังดูเวลาเต็มจะไปทิ้งที่ถัง บ้านไม่รกไม่รุงรัง มีถังสำหรับใส่ขยะ โดยเฉพาะ เวลาเต็มเขาถึงจะเอาไปใส่ถังใหญ่ ส่วนมากตามบ้านนะ จะไม่มีรถเรียราดเกาะ

ประธานชุมชนเนื่องจำนงค์ บางทีเราก็แยก แต่ส่วนมากไม่ค่อยแยก แต่เราจะใส่อ่างดำ

ประธานชุมชนบึงทอง ครอบครัวเราแยกขยะ เศษอาหารถุงหนึ่ง ขวดน้ำถุงหนึ่ง แต่ถุงเศษอาหารทิ้งข้างนอกทุกวัน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า คนในชุมชน มีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือน โดยบางส่วนจะยังไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่จะใส่อ่างดำไว้ไปทิ้งลงถัง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยการคัดแยกนั้นส่วนมาก จะแยกประเภทขยะเปียกจำพวกเศษอาหาร และขยะแห้ง ประเภทขวดน้ำ หรือถังกระดาษก่อน เพื่อนำไปขาย เพื่อเสริมสร้างรายได้ช่องทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์

ประธานชุมชนคูขันธ์ อยากให้อาขยะไปรีไซเคิล ขยะเปียกไปหมักเป็นปุ๋ยจุลินทรีย์ลดสารเคมีไปด้วย เอาไปรดผัก กระจา ไรโบระพา แมงลัก การดำรงชีวิตของเขา พวกนี้ แทนที่จะต้องไปซื้อเคมีมา ถ้าไม่มีการสื่อสารช่วยเหลือหรือแนะนำ คนก็จะทิ้งโดยเปล่าประโยชน์

ประธานชุมชนหน้าสภาตำบล ข้อเสนอแนะก็คือ บ่อเกรอะ โดยมากประชาชน เขาจะเจาะท่อลงตามท่อน้ำทิ้ง ต่อตรงมาเลย แล้วที่นี้มันก็จะเปื้อนขยะ ส่งกลิ่นเหม็นตามฟุตบอล มีถุง

มันเป็นเรื่องปกติของห้องน้ำ บางบ้านเขาจะต่อมาลงท่อน้ำทิ้งพอไหลลงมาน้ำข้าง ยูงก็เยอะ ที่นี้ปัญหา
สิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาที่อยากจะเพิ่มเติมเข้ามาครับ

ประชาชนชุมชนมาบกรูด อยากให้มีคนกลางมารับซื้อ แล้วอยากจัดทำไว้สำหรับจัดเก็บ
พอถึงเวลาเดือนก็จะมีรถมารับซื้อไป ชาวบ้านก็ได้เงินไป เล็ก ๆ น้อย ๆ ดีกว่าเสียเปล่า

ประชาชนชุมชนวัฒนานุกิจ ก็ไม่มีอะ ก็เสนอแล้วก็คือว่ามันก็เดิม ๆ คือถึงขยะก็เพิ่มเติมให้
แต่ประชากรเยอะ มันก็ยังเหมือนเดิม แต่ในความคิดอยากให้ทุกชุมชน ชุมชนต่าง ๆ ไม่ต้องมารวม
จุด ให้ทั้งชุมชนตนเอง บางที่ชุมชนอื่นถึงขยะเขาอยู่ไกล ก็เอามาทั้งชุมชนเรา คือเราไม่ได้หวัง
แต่เราก็อยากจัดแจงชุมชนเราให้สะอาดให้ดี แต่เราก็ห้ามไม่ได้ ชุมชนเราเป็นชุมชนเปิด ไม่มีรั้ว
รอบขอบชิดเหมือนบางชุมชน ก็ดูแลลำบาก

ประชาชนชุมชนเขตน้อย ก็ตรงนี้ถ้าเทศบาลจะแยกถังก็ดี ถังเหลือง ถังเขียว ชาวบ้านเขาคง
จะไม่รู้กันหรอก ต้องเขียนติดป้ายหรือ ฉีดพ่นไว้ว่า ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิลแบบนี้ก็ควร
ทำ เพราะชาวบ้านก็จะ ไปทิ้งไข่ม้อยก็เหมือนเดือนสตินิดหนึ่งก่อนที่จะทิ้งลงถังว่าตรงนี้มันเป็นขยะ
เปียก ขยะแห้งหรือว่าขยะรีไซเคิลก็จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดได้ แต่ถามว่าจะลดได้มัย คงยาก
หน่อย ต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก ๆ แต่ก็ดีกว่าไม่ทำอะไรเลย แต่โดยส่วนใหญ่ เขาก็จะผูกถุงคาอยู่แล้ว
แล้วก็ไปทิ้งไม่ค่อยเยอะมาก แต่ไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องมลภาวะเท่าไร เพราะว่าตรงนี้ก็ตรงตลาดใจ
เขาก็มาบ่อย บริการทั่วถึง

ประชาชนชุมชนบุญประทีป ก็อยากให้อ่างขยะเพิ่มหรือใหญ่กว่านี้

ประชาชนชุมชนหลัง โรงเรียน ปัญหาที่เรื่องคนคู่ขยะ แล้วก็อยากให้มีเทศบาลมาเก็บขยะ
ทุกวัน

กรรมการชุมชนเขตน้อยเจริญธรรม อยากจะนำเสนอคือว่าต้องการให้ทุกชุมชนทุก
หมู่บ้านมีความรับผิดชอบเรื่องขยะ ในสองบ้านตั้งถังไว้สักหนึ่งถัง ไม่ใช่ว่าเอามารวมไว้หมู่บ้านอื่น
เต็มไปหมด

ประชาชนชุมชนสว่างธรรม ก็อยากให้มีถังขยะเยอะ ๆ ให้เทศบาลมาเก็บทุกวัน เพราะ
ประชากรเยอะ บ้านเมืองจะได้สะอาด

ประชาชนชุมชนตะวันออกประกายทอง อยากอย่างเดียว อยากให้ชุมชนสะอาด ปลอดภัย
ขยะ

ประชาชนชุมชนแสนรัก ปัญหาขยะก็พูดลำบาก เราไม่มีที่สาธารณะประโยชน์เอาถังขยะ
ไปวาง เคยขอถังขยะ ไปแล้วกับเทศบาล แต่เราไม่มีจุดจะวาง ไม่มีใครอยากเอาถังไว้ใกล้บ้าน

ประชาชนชุมชนบวรธรรม ปัญหาคือ ขยะ พอถังไม่พอก็จะวางข้างล่าง ก็จะเป็นที่ว่าหมา
จรจัดลากมากัดกระจายเลย ในเมื่อถังขยะไม่พอเขาก็จะวางข้างล่างกัน บางคนถึงยังไม่เต็มหรอก

แต่คือเหมือนจะเต็มก็เลยวางข้างล่าง พอรถมาเก็บก็เก็บเฉพาะพวกในถัง ถ้ามว่าเก็บหมดมัย ก็มีพวกเศษเล็ก ๆ น้อย เขาไม่เก็บกันมันเสียเวลา

ประธานชุมชนหนองโคลน ก็ว่าเขาดีแล้วนะ ก็ไม่มีอะไร

ประธานชุมชนเนื่องจำนงค์ ไม่รู้จะเสนออะไร

ประธานชุมชนบึงทอง ไม่มีนะ

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ข้อเสนอแนะในด้านปัญหาที่อยากให้เกิดคือถังขยะควรมีเพิ่มเติมให้ เนื่องจากประชากรเยอะขึ้น เสนอให้มีรถมาจัดเก็บขยะในทุกวัน เนื่องจากขยะ ขยะที่สามารถย่อยสลายได้ก็มีการแนะนำว่าควรเอาไปทำเป็นปุ๋ย เช่น เศษผัก นำเสนอให้แต่ละชุมชนนำขยะไปที่ยังจุดบริการในพื้นที่เขตชุมชนของตนเอง เพื่อลดปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนใกล้เคียงที่ทำให้เกิดปัญหาขยะล้น มีถังขยะไม่เพียงพอ ล้น เสนอให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และเสนอให้มีการแยกถัง ถังเหลือง ถังเขียว ต้องเขียนติดป้ายหรือ ฉีดพ่นไว้ว่า ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิลแบบนี้ก็ควรจะทำ เพราะชาวบ้านก็จะไปทิ้งก็เหมือนเดือนสตินิดหนึ่งก่อนที่จะทิ้ง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 ชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลที่ได้เป็นประเด็นหลักของแต่ละคำถาม ดังนี้

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้นำชุมชนหรือตัวแทน

ประเด็นคำถาม	ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ประเด็นหลัก
ประเด็นคำถามที่ 1	1. จุดวางถังขยะมีไม่เพียงพอ
คำถาม 1.1	2. ปัญหาคนคู้ขยะ ทำให้บริเวณรอบถังขยะสกปรก
	3. รถเก็บขยะไม่ได้มีการจัดเก็บทุกวัน ทำให้ขยะสะสม เกิดกลิ่นรบกวน
คำถาม 1.2	1. ประชากรที่เพิ่มจำนวนในแต่ละชุมชน ทำให้ขยะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น
	2. การจัดเก็บยังมีไม่เพียงพอต่อ ปริมาณขยะในแต่ละวัน
ประเด็นคำถามที่ 2	1. ส่วนมากยังไม่มีการคัดแยกประเภทของขยะก่อนทิ้งลงถัง
คำถาม 2.1	2. มีเพียงบางส่วนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เช่น ขยะมีค่า และขยะรีไซเคิล ที่สามารถนำไปขายได้

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ประเด็นหลัก
คำถาม 2.2	1. นำเสนอให้มีรถขยะมาจัดเก็บทุกวัน เพื่อลดปัญหาขยะสะสม และกลิ่นรบกวน 2. นำเสนอให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ให้ความรู้กับประชาชน
ประเด็นคำถามที่ 3	1. กิจกรรมระหว่างชุมชนกับเทศบาล ขยะแลกไข่หรืออื่นๆ
คำถาม 3.1	2. ใช้โอกาสวันสำคัญต่าง ๆ มาทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน
คำถาม 3.2	1. เสนอให้มีการคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้งยังจุดบริการก่อน เพื่อเป็นการลดขั้นตอนของทางราชการ 2. เสนอให้มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนเข้าใจถึงปัญหาและความสำคัญของมูลฝอย 3. ปลุกฝังเด็ก ๆ ให้รู้จักการแยกประเภทขยะ
ประเด็นคำถามที่ 4	1. เกือบทุกคนมีความรู้แต่ยังขาดจิตสำนึก 2. ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ส่วนมากใส่ถุงรวมมาทิ้งอย่างเดียว
ประเด็นคำถามที่ 5	1. แยกขยะมีค่าใช้จ่ายสำหรับขาย

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ เป็นประชากร คือประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 7,011 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 20,224 คน จำนวนชุมชน 15 ชุมชน จากจำนวนทั้งสิ้น 62 ชุมชน โดยใช้วิธีเปิดตารางแบบสุ่มตัวอย่างตารางสุตร ยามาเน่ ปรากฏได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 คน แต่เนื่องจากผู้วิจัยมีเวลาเก็บข้อมูลจำกัด จึงได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเก็บข้อมูล จำนวน 230 คน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4-2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	102	44.3
หญิง	128	55.7
รวม	230	100

จากตารางที่ 4-2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 55.70 และเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.3

ตารางที่ 4-3 อายุเฉลี่ย และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกช่วงอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	23	10
20-40 ปี	164	71.3
41-60 ปี	40	17.4
60 ปีขึ้นไป	3	1.3
รวม	230	100

จากตารางที่ 4-3 อายุอยู่ระหว่าง 20-40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-60 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 อายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 น้อยที่สุดอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ตารางที่ 4-4 ระดับการศึกษา และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	149	64.8
ปริญญาตรี	69	30
สูงกว่าปริญญาตรี	10	4.3
อื่น ๆ	2	0.9
รวม	230	100

จากตารางที่ 4-4 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาที่มีการศึกษาที่ระดับปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และระดับอื่น ๆ มีน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

ตารางที่ 4-5 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	51	22.2
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	14	6.1
พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง	125	54.3
เกษตรกรกรรม/ ชาวสวน/ ชาวไร่	29	12.6
อื่น ๆ	11	4.8
รวม	230	100

จากตารางที่ 4-5 ข้อมูลทั่วไปเป็นอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมาเป็นอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 อาชีพเกษตรกรกรรม/ ชาวสวน/ ชาวไร่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 อาชีพอื่น ๆ น้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

ตารางที่ 4-6 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 9,000 บาท	42	18.3
9,001-15,000 บาท	106	46
15,001 บาทขึ้นไป	82	35.7
รวม	230	100

จากตารางที่ 4-6 รายได้ต่อเดือนนั้นส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 9,001-15,000 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาอยู่ระหว่าง 15,001ขึ้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 และ น้อยที่สุด คือ รายได้ต่อเดือนอยู่ที่ต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 18.3

ตารางที่ 4-7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 ปี	42	18.3
3-5 ปี	41	17.8
5 ปีขึ้นไป	147	63.9
รวม	230	100

จากตารางที่ 4-7 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมาอาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า 3 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยที่สุดคือ 3-5 ปี ขึ้นไป จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ความความรู้ ความคิด การลงมือปฏิบัติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4-8 ผลการวิเคราะห์ ด้านความรู้ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ข้อที่	ด้านความรู้	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1	การรักษาความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของทุกคน	4.81	0.49	มากที่สุด	1
2	การทิ้งขยะลงถังเป็นหน้าที่ที่ทุกคนพึงปฏิบัติ	4.81	0.49	มากที่สุด	1
3	การจัดหาถังขยะเป็นหน้าที่ที่ทุกบ้านต้องจัดหาเอง	3.77	0.49	มาก	5
4	หากไม่มีถังขยะหน้าบ้าน สามารถนำขยะไปทิ้งในที่สาธารณะได้	2.51	1.04	ปานกลาง	7

ตารางที่ 4-8 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านความรู้	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
5	หากไม่มีถึงขยะ สามารถเก็บขยะไว้แล้วนำมาทิ้งเมื่อพบถึงขยะ	4.45	1.69	มาก	4
6	การคัดแยกมูลฝอยทำให้ลดปริมาณขยะ	4.73	0.65	มากที่สุด	2
7	การทำความสะอาดหน้าบ้านเป็นหน้าที่ของตนเองไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานรัฐ	4.49	0.83	มาก	3
8	การทำความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ	3.37	0.95	ปานกลาง	6
รวม		4.12	0.36	มาก	

จากตารางที่ 4-8 ปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์ด้านความความรู้ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จ.ชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.12$ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ลำดับแรกคือประชาชนมีความรู้ว่าการรักษาความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของทุกคน และการทิ้งขยะลงถังเป็นหน้าที่ที่ทุกคนพึงปฏิบัติ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.81$ ลำดับที่สองคือ การคัดแยกมูลฝอยทำให้ลดปริมาณขยะ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.73$ ลำดับสุดท้ายคือ การทำความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.37$

ตารางที่ 4-9 ผลการวิเคราะห์ ด้านความคิด ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ข้อที่	ด้านความคิด	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
9	การคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องปฏิบัติ	4.68	0.6	มากที่สุด	3
10	หากชุมชนไม่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้หน่วยงานของรัฐต้องมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น	3.74	1.6	มาก	4
11	ทิ้งขยะในที่สาธารณะ ถือว่าไม่เป็นความผิดเพราะหน่วยงานรัฐจะต้องรับผิดชอบเอง	2.21	1.39	น้อย	7
12	การทิ้งขยะไม่เลือกที่ หากคนในชุมชนทิ้งคนละชิ้นจะทำให้ขยะเคลื่อนชุมชนได้	4.77	0.61	มากที่สุด	2
13	หากทุกคนทำความสะอาดหน้าบ้านและคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น	4.83	0.49	มากที่สุด	1
14	การคัดแยกขยะก่อนทิ้งทำให้เสียเวลาโดยใช้เหตุ	2.27	1.31	น้อย	6
15	การคัดแยกมูลฝอยเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ	2.33	1.23	น้อย	5
	รวม	3.55	0.61	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4-9 ปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์ ด้านความคิด ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จ.ชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.55$ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ลำดับแรกคือประชาชนมีความคิดว่า หากทุกคนทำความสะอาดหน้าบ้านและคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.83$ ลำดับที่สองคือ การทิ้งขยะไม่เลือกที่ หากคนในชุมชนทิ้งคนละชิ้นจะทำให้ขยะเคลื่อนชุมชนได้ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.77$ ลำดับสุดท้ายคือ ทิ้งขยะในที่สาธารณะ ถือว่าไม่เป็นความผิดเพราะหน่วยงานรัฐจะต้องรับผิดชอบเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.21$

ตารางที่ 4-10 ผลการวิเคราะห์ ด้านการลงมือปฏิบัติ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ข้อ ที่	ด้านการลงมือปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
16	ปัจจุบันท่านทิ้งขยะลงที่จัดเก็บทุกครั้ง	4.67	0.64	มากที่สุด	1
17	ปัจจุบันท่านคัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง	3.80	1.22	มาก	5
18	ท่านจัดหาที่รองรับขยะบริเวณหน้าบ้านเอง	3.48	1.13	ปาน กลาง	8
19	ท่านร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานรัฐณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครั้ง	3.41	1.48	ปาน กลาง	9
20	ท่านมีการคัดแยกขยะอันตรายทุกครั้ง	3.86	1.31	ปาน กลาง	4
21	ขยะอินทรีย์นำมาทำปุ๋ยหมัก เพื่อลดค่าใช้จ่ายของครัวเรือน	3.56	1.50	ปาน กลาง	7
22	ท่านมีการนำขยะรีไซเคิลกลับมาใช้ใหม่เป็นประจำ	3.60	1.32	ปาน กลาง	6
23	ขยะที่มีค่า ท่านได้คัดแยกขยะและนำไปจำหน่ายทุกครั้ง	4.23	1.11	ปาน กลาง	2
24	ในที่สาธารณะ ท่านได้ทิ้งขยะตามประเภทของถังที่หน่วยงานรัฐได้จัดเตรียมไว้ให้ทุกครั้ง	3.93	1.19	ปาน กลาง	3
รวม		3.84	0.85	มาก	

จากตารางที่ 4-10 ปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์ ด้านการลงมือปฏิบัติ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จ.ชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.55$ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ ประชาชนได้ทิ้งขยะลงที่จัดเก็บทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.67$ ลำดับที่สองคือ ขยะที่มีค่า ประชาชนได้คัดแยกขยะและนำไปจำหน่ายทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.23$ ลำดับสุดท้ายคือ ประชาชนร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานรัฐณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.41$

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรำจัดขยะภายในครัวเรือนของประชาชนในชุมชน และเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนต่อการจัดการขยะในด้านต่าง ๆ ของเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) แบบเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อใช้เก็บข้อมูลมีดังนี้คือ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงมีจำนวน 15 คน โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ร่วมกับวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการเลือกชุมชนแบบเฉพาะเจาะจง 15 ชุมชน จำนวนประชากร 7,011 คน จากทั้งสิ้น 62 ชุมชน จำนวนประชากร 20,224 คน โดยใช้วิธีเปิดตารางแบบสุ่มตัวอย่างตารางสุทธรมยามแน่ ปรากฏได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 คน แต่เนื่องจากผู้วิจัยมีเวลาเก็บข้อมูลจำกัด จึงได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเก็บข้อมูล จำนวน 230 คน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยจำแนกสรุปผลการวิจัยเป็น ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า สภาพปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบันส่วนมากมี ปัญหาขยะอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยส่วนใหญ่ ซึ่งสาเหตุหลัก ๆ เนื่องจากจุดวางถังขยะ ยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรในชุมชน และบางชุมชน ประชาชนยังไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ในการเอาถังขยะวางในบริเวณใกล้เคียงบ้านหรือบางบ้านสามารถนำไปวางไว้หน้าบ้านได้ แต่เกิดการร้องเรียนจากเพื่อนบ้านใกล้เคียง เรื่องของกลิ่นจากถังขยะ รวมถึงวันและเวลาในการจัดเก็บขยะ ยังมีไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะในชุมชน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดขยะสะสม เป็นที่มาของ

กลิ่น รวมทั้งคนเก็บขยะที่มาคุยเขี่ยขยะ ทำให้ขยะที่อยู่ในถัง หลุดออกมาเกิดกลิ่นรบกวนรวมถึง
สุนัขที่มาคุ้ยเขี่ยขยะที่อยู่บริเวณด้านนอกถังขยะทำให้เลอะ เกือบไกลบริเวณใกล้เคียง

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในอนาคตของชุมชนคาดว่าจะมี
แนวโน้มเป็นไปในทิศทางเยอะขึ้น เนื่องจากชุมชนโดยส่วนใหญ่มีการขยายตัว ประชากรจากต่าง
ถิ่นย้ายเข้ามาพักอาศัยในชุมชน รวมถึงจุดวางถังขยะที่ยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนขยะที่เพิ่มขึ้นในแต่ละ
วัน แต่บางชุมชน คาดว่าชุมชนของตนเองจะสะอาดมากขึ้น ถ้าหน่วยงานราชการมีการจัดเก็บขยะ
ในทุกวัน ขยะจะไม่ล้นและไม่ส่งกลิ่นออกมารบกวน

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนใน
ปัจจุบัน มีถังขยะวางไว้ให้บริการเป็นจุดๆตามชุมชนโดยรถขยะมาเก็บวันเว้นวัน หรือมาเก็บ
เป็นจันทร์ พุธ ศุกร์ บางชุมชนก็อาทิตย์ละประมาณ สองวันมาเก็บ และบางชุมชนมาเก็บทุกวัน
แต่บางชุมชนสามารถวางถังขยะได้เฉพาะพื้นที่สาธารณะเท่านั้น การนำมาทิ้งลงถังขยะของ
ประชาชนส่วนใหญ่จะใส่ถุงดำมา แต่ไม่มีการคัดแยกประเภทของขยะ

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาบริหารจัดการขยะมูลฝอยของ
ชุมชนในอนาคตควรเป็นเช่นไร เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยส่วนใหญ่
นำเสนอ อยากให้มีรถขยะมาเก็บขยะทุกวัน รวมถึงอยากให้มีการส่งเสริมการคัดแยกขยะ ให้ความรู้
กับประชาชน บางชุมชนใช้โอกาสตอนประชุมกับประชาชนในชุมชน เข้าไปประชาสัมพันธ์

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า บางชุมชนมีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมี
ส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาลเมืองบ้านบึง
สามารถนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ เอาไปแลกของกิน เช่น ไข่ น้ำตาล บางชุมชนเคยจัดกิจกรรม
ธนาคารขยะแต่ปัจจุบันไม่มีผู้ดำเนินการก็ยกเลิกไป บางชุมชนใช้โอกาสวันสำคัญต่างๆเช่น วันพ่อ
วันแม่ มาช่วยกันทำความสะอาดชุมชนร่วมกัน และบางชุมชนก็ไม่มีกิจกรรมใดที่เป็นการส่งเสริม
หรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า จะช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมนโยบายในการคัดแยกขยะ
ร่วมกับประชาชนในชุมชนตั้งแต่ต้นทาง โดยเสนอให้มีโครงการคัดแยกขยะที่อยากจะทำก็คือ แจก
ถุงดำไว้ให้เขาคัดแยกกัน แยกถุงในครัวเรือนก่อนแล้วก็ไปแยกลงถังอีกรอบ เสนอให้มีการแยกถัง
ขยะเปียก ขยะแห้ง แยกไว้ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ประชาชนร่วมกันทำความสะอาด
คัดแยกขยะ รวมถึงส่งเสริมให้เด็กรู้จักแยกขยะเราจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก ๆ เริ่มตั้งแต่เด็ก
พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ให้เด็กรู้ว่าขยะเป็นมลพิษ เก็บแบบไหนบ้าง รีไซเคิลได้ ขยะเปียก ขยะมูลฝอย
ต้องส่งเสริมทางโรงเรียน ต้องควบคู่กันไป

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า คนในชุมชนมี ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน คือส่วนมากจะรู้ แต่ยังขาดจิตสำนึก คือทุกคนรู้ว่าขยะควรแยก เศษอาหาร ถุงพลาสติก ขวด แต่พอถึงเวลามาทิ้งก็รวมกันมาเลย ภาพรวมส่วนหนึ่งเวลาที่มีเวทที่ประชาคม ไม่ค่อยมีคนออกมา มีการแจ้งข่าวสาร โดยการเดินบอก แต่ยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร มีเพียงบางส่วนเท่านั้น

จากผลการวิจัยศึกษาสรุปได้ว่า คนในชุมชน มีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือน โดยบางส่วนจะยังไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่จะใส่รวมถุงดำไว้ไปทิ้งลงถัง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยการคัดแยกนั้นส่วนมาก จะแยกประเภทขยะเปียก จำพวกเศษอาหาร และขยะแห้ง ประเภทขวดน้ำ หรือลังกระดาษก่อน เพื่อนำไปขาย เพื่อเสริมสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ และเพศ 55.70 44.3 คน คิดเป็น ร้อยละ 102 ชาย จำนวน อายุอยู่ระหว่าง 40-20 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 รองลงมาอายุระหว่าง 41-60 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 อายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 น้อยที่สุดอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมามีการศึกษาที่ระดับปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และระดับอื่น ๆ มีน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ พนักงานบริษัทลูกจ้าง/ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมาเป็นอาชีพค้าขายธุรกิจส่วนตัว/ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 อาชีพเกษตรกรรวมชาวไร่/ ชาวสวน/ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 ข้าราชการรัฐวิสาหกิจ/ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 อาชีพอื่น ๆ น้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

รายได้ต่อเดือนนั้นส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 9,001-15,000 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาอยู่ระหว่าง 15,001 ขึ้นไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 และน้อยที่สุด คือ รายได้ต่อเดือนอยู่ที่ต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.9 จำนวน 5 คน รองลงมาอาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า ร้อยละ 18.3 จำนวน 3 คน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.8 จำนวน 1-2 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ความความรู้ ความคิด การลงมือปฏิบัติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.77$ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ลำดับแรกคือ ประชาชนมีความรู้ว่าการรักษาความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของทุกคน และการทิ้งขยะลงถังเป็นหน้าที่ที่ทุกคนพึงปฏิบัติเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.77$ ให้ลดปริมาณขยะ คิดเป็นค่าเฉลี่ยลำดับสอง คือ การคัดแยกขยะมูลฝอย $\bar{X} = 4.81$ ลำดับสุดท้ายคือ การทำความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.37$

ผลการวิเคราะห์ ด้านความคิด ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.37$ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ลำดับแรก คือ ประชาชนมีความคิดว่า หากทุกคนทำความสะอาดหน้าบ้านและคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.83$ อันดับสอง คือ การทิ้งขยะไม่เลือกที่ หากคนในชุมชนทิ้งคนละชิ้นจะทำให้ขยะเคลื่อนชุมชนได้ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.77$ ลำดับสุดท้ายคือ ทิ้งขยะในที่สาธารณะ ถือว่าไม่เป็นความผิด เพราะหน่วยงานรัฐจะต้องรับผิดชอบเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.21$

ผลการวิเคราะห์ ด้านการลงมือปฏิบัติ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.55$ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ ลำดับแรก ประชาชนได้ทิ้งขยะลงที่จัดเก็บทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.67$ ลำดับที่สอง คือ ขยะที่มีค่าประชาชนได้คัดแยกขยะไปจำหน่ายทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.23$ ลำดับสุดท้ายคือ ประชาชนร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานรัฐณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.41$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยในระดับมาก สามารถแยกประเภทขยะ เช่น ขยะที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตรายได้ แต่มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับปานกลาง ประชาชนบางส่วนยังไม่มีกรคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ มีการใช้ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์บางประเภทที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มีปริมาณ

ขณะที่ออกสู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ปินตามูล (2555) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง การให้การร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย โดยส่วนใหญ่ทราบถึงขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถแยกประเภทขยะแต่ละประเภท เช่น ขยะที่ อันตราย ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้และขยะที่สามารถเผาทำลายได้ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันแล้ว ขยะสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้และขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ฅงนอก (2555) พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่มีพฤติกรรมการจัดการขยะอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ หากพิจารณาเกณฑ์ชี้วัดความเข้าใจในการจัดขยะที่ร้อยละ 60 งานวิจัยนี้พบว่าเพศและอายุไม่ใช่เป็นตัวแปรหลักที่ความเข้าใจการจัดการขยะของชุมชน ในขณะที่ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ เป็นตัวแปรที่ควบคุมความสามารถในการตอบแบบสอบถาม กล่าวคือ บุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้สูง และประกอบอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ มีความเข้าใจในการจัดการขยะที่ดี เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด พบว่าตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อกัน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ชี้วัดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้เกินกว่า 15,000 บาท มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนั้น หากจะมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการจัดการขยะชุมชน กลุ่มเป้าหมายจึงควรเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณพบว่า ผลการวิเคราะห์ด้านความความรู้ ของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับคิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.12$ พบว่า ประชาชนมีความรู้ว่า การรักษาความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของทุกคน และการลงถังเป็นหน้าที่ที่ทุกคนพึงปฏิบัติ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.81$ การคัดแยกขยะมูลฝอยทำให้ลดปริมาณขยะ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.73$ ลำดับสุดท้าย คือ การทำความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.37$

ผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนในชุมชน มีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือนในระดับน้อย โดยบางส่วนจะยังไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่จะใส่รวมลงถังไปทิ้งลงถัง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยการคัดแยกนั้นส่วนมาก จะแยกประเภทขยะเปียก จำพวกเศษอาหาร และขยะแห้ง ประเภทขวดน้ำ หรือลังกระดาษก่อน เพื่อนำไปขายเป็นการสร้างรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤาษดา เทพยากุล (2555) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ ในภาพรวมมีการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง โดยครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยมากกว่า

ด้านอื่น รองลงมาคือ การลดปริมาณขยะมูลฝอย การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอยตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวีน เติตขุนทด (2554) พบปัญหาเกี่ยวกับการไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้งให้ถูกวิธี โดยนำไปทิ้งรวมใส่ถังขยะ ทำให้การจัดการขยะในพื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือเพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 380 คน จากนั้นวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละผลการศึกษาพบว่าคะแนนของการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอยู่ในระดับสูง โดยทั่วไปแล้วประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ยกเว้นขยะประเภทแบตเตอรี่ โทรศัพท์ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อควรจัดการอบรมประชาชนพื้นที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณพบว่า ผลการวิเคราะห์ ด้านการลงมือปฏิบัติ ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จ.ชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.55$ พบว่า ประชาชนได้ทิ้งขยะลงที่จัดเก็บทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.67$ พบว่า ขยะที่มีค่า ประชาชนได้คัดแยกขยะและนำไปจำหน่ายทุกครั้ง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.23$ ประชาชนร่วมกิจกรรมที่ ลำดับสุดท้ายคือหน่วยงานรัฐณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครั้งคิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.41$

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ต่อการจัดการขยะในด้านต่าง ๆ ของเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง บางชุมชนมีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาลเมืองบ้านบึง สามารถนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้เอาไปแลกของกิน เช่น ไข่ น้ำตาล บางชุมชนเคยจัดกิจกรรมรณรงค์ขยะแต่ปัจจุบันไม่มีผู้ดำเนินการก็ยกเลิกไป บางชุมชนใช้โอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ มาช่วยกันทำความสะอาดชุมชนร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ปินตามูล (2555) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน มีการวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล จากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสกอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณขยะได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการ

ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปได้ด้วยดีนั้นเมื่อดำเนินการแล้วต้องมีการประเมินผลและติดตามผลนั้นๆเพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้การดำเนินงานต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ ผลการวิเคราะห์พบว่า ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานรัฐณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครั้ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.41$

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และเสริมสร้างแนวทางในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลเมืองบ้านบึงควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งให้มากขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการมูลฝอยให้แก่ชุมชนอย่างพอเพียงต่อความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละชุมชน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บและยังเป็นการลดปริมาณของขยะมูลฝอยลงได้ด้วย โดยการสื่อสารทางหอกระจายข่าวของชุมชน การสื่อสารทางเสียงตามสาย ป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ ประสัมพันธ์โดยผ่านทางสมาชิกกลุ่มทางสังคม เช่น ประชาชนชุมชน คณะกรรมการของชุมชน และเจ้าหน้าที่เทศบาล เป็นต้น

2. เทศบาลเมืองบ้านบึง ควรที่ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยทุกชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน เช่น การจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะของชุมชน การเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการของธนาคารขยะ การแสดงความคิดเห็นในการวางแผนแก้ไขปัญหาของธนาคารขยะ เพื่อเป็นการป้องกันการยุติของโครงการไม่ให้เกิดซ้ำอีก และการร่วมประเมินผลการทำกิจกรรมของธนาคารอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีจิตสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการจัดการเป็นปัจจัยที่สำคัญ ถ้าทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนก็จะส่งผลให้เกิดการสร้างกลุ่มคนที่สามารถพัฒนาการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรส่งเสริมปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึงเห็นคุณค่าและรักท้องถิ่น ของตนเองมากขึ้น

4. ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้วัสดุต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การเพิ่ม ปริมาณขยะ การรณรงค์ลดการใช้โฟม ถุงพลาสติกหรือขวด รวมทั้งการกำจัดขยะเหล่านี้ อย่างถูกวิธี อีกด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. มีรณขะดำเนินการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชน ในชุมชนและเป็นการลดปัญหาขยะตกค้างสะสม มีการกำหนดจุดที่ทิ้งมูลฝอยของแต่ละชุมชน อย่างชัดเจน เพื่อลดปัญหาการนำมูลฝอยไปทิ้งยังชุมชนใกล้เคียง
2. ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนวทางการพัฒนา ร่วมกัน และร่วมแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างทั่วถึงรวมทั้งมีการนำ ความคิดเห็นดังกล่าวไป ประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจ ของเทศบาลเมือง บ้านบึงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาด้านการปลูกจิตสำนึกให้แก่คนในชุมชนในเรื่องการจัดการขยะ ที่เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่เหมาะสมและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). *ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล*. เข้าถึงได้จาก
http://www.pcd.go.th/info_serv/waste.html
- กรองกมล ปิติภพ. (2558). *แยกขยะช่วยระบบการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพ..ทำไมคน
ไม่แยก?*. เข้าถึงได้จาก <http://theprototype.pim.ac.th/2015/11/27/rubbish/>
- จันทร์เพ็ญ มินคร. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนตำบล
บางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.
- ณัฐพร พยงค์ศักดิ์. (2558). *จิตสาธารณะ*. เข้าถึงได้จาก <http://fahfyishappy.blogspot.com/>
- ดวงใจ ปินตามูล. (2555). *การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหาร
ส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการปกครองท้องถิ่น, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธนา ประภัสสร. (2559). *ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม*. เข้าถึงได้จาก
[http://contentcenter.prd.go.th/contentviewfullpage.aspx?folder=941
&subfolder=&contents=64851](http://contentcenter.prd.go.th/contentviewfullpage.aspx?folder=941&subfolder=&contents=64851)
- บริษัท เอ็นพีซี เซฟตี้ แอนด์ เอ็นไวรอนเมนทอล เซอร์วิส จำกัด. (2554). *ผลกระทบจากขยะมูลฝอย
ต่อสิ่งแวดล้อม*. เข้าถึงได้จาก [http://www.npc-se.co.th/knowledge_center/
npc_knowledge_detail.asp?](http://www.npc-se.co.th/knowledge_center/npc_knowledge_detail.asp?)
- ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ. (2557). *ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ*. เข้าถึงได้จาก
<http://nrei.rmutsv.ac.th/sites/default/files/poprosal/.PDF>
- ปภาวิน เหิดขุนทด. (2554). *พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา*.
โครงการการศึกษาตามหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้าง
และสาธารณูปโภค, สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี.
- ศรีตา แดงเทศ. (2553). *ขยะกับภาวะโลกร้อน*. เข้าถึงได้จาก [http://www.chaiwbi.com/0drem/
web_children/2551/ms201/c_camp51/index.html](http://www.chaiwbi.com/0drem/web_children/2551/ms201/c_camp51/index.html).

- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พุทธศักราช 2535. (2535, 29 มีนาคม). มาตรา ๔ นิยามคำว่า “มูลฝอย” แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐. หน้า 2.
- พิเชษฐ ฅงนอก. (2553). การศึกษาการจัดการขยะชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคอนหวาย อำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. โครงการการศึกษาตามหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค, สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, สำนัก วิชาวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- พิเชษฐ ศรีสุข. (2558). จิตสาธารณะ: คื่นความยั่งยืนสู่มนุษยชาติ. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2(2), 64-83.
- พริยา วัชโรทัย. (2556). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบล เมืองแกลง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ สิ่งแวดล้อม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิสุทธิ เพ็ชรมนกุล. (2557). ขยะมูลฝอย กับแนวทางการจัดการเพื่ออนาคตของสังคมไทย. เข้าถึงได้จาก http://eitprblog.blogspot.com/2014/07/blog-post_21.html
- คำเทียร ชนะสุวรรณ. (2556). แนวทางการส่งเสริมจิตสาธารณะ. เข้าถึงได้จาก <http://lamchanasuwanh.blogspot.com/2013/06/public-mind-2555-1.html>
- เรณูมาส รักษาแก้ว. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชน. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>.
- ฤชดา เทพยากุล. (2555). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลนานะแม่ระาะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. งานวิจัยทุนอุดหนุน การวิจัยจาก มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วิชัย โธสุวรรณจินดา. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 11(2), 76-89.
- สมเกียรติ นากระโทก. (2557). การมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยประเด็นสิทธิการจัดตั้งกิจการของเอกชน. กรุงเทพฯ: สถาบัน พระปกเกล้า.
- สลักจิต พุกจรรุญ. (2553). ความตระหนักทางจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนครต่อปัญหาการทิ้งขยะ. วารสารวิชาการและวิจัย มทรพระ นคร, 4(1), 1-7.

- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). ความหมาย/ประเภท/องค์ประกอบและสาเหตุของขยะ
 มูลฝอย. เข้าถึงได้จาก <http://adeq.or.th/category/knowhow/knowledge/garbage/>
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 (ชลบุรี). (2559). สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเขตพื้นที่ภาคตะวันออก
 (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว ฉะเชิงเทรา). เข้าถึงได้จาก
http://www.reo13.go.th/data_envi.php
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2555). ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดที่ประเทศ
 กำลังเผชิญ. เข้าถึงได้จาก <http://nrei.rmutsv.ac.th/sites/default/files/poprosal/>
- สำนักเทศบาลเมืองบ้านบึง. (2559). โครงสร้างพื้นฐานของสังคมและวัฒนธรรม อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี
 เข้าถึงได้จาก <http://www.banbungcity.go.th/infrastructure.html>.
- หทัยรัตน์ เสียงด้ง. (2550). ความเป็นเมืองและขยะ. เข้าถึงได้จาก
[http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr/annualconference/conferenceiii/Articles/
 Article10.htm](http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr/annualconference/conferenceiii/Articles/Article10.htm)
- อนิณ อรุณเรืองสวัสดิ์. (2559). ขยะกำลังจะล้นโลก ตอนที่ 2. *ฉบับกระแสเศรษฐกิจสีเขียว*, 2(1), 2-4.
- Bryman, A., & Bell, E. (2015). *Business research methods*. New York: McGraw Hill
 Education/Irwin.
- Oakley, P. (1984). *Approaches to participation in rural development*. Geneva: Internation.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บทสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน ”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน.....ที่.....เดือน.....ปี.....เวลา.....น.

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถาม

ประเด็นที่ 1

1.1 สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันของชุมชนเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

1.2 สภาพปัญหาขยะมูลฝอยในอนาคตของชุมชนท่านคาดว่าจะมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางใด

.....
.....
.....

ประเด็นที่ 2

2.1 แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2.2 แนวทางในการพัฒนาบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในอนาคตควรเป็นเช่นไร เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

.....
.....
.....

ประเด็นที่ 3

3.1 มีกิจกรรมใดที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย

.....
.....
.....

3.2 ท่านคิดว่าจะช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมนโยบายในการคัดแยกขยะร่วมกับประชาชนในชุมชน ตั้งแต่ต้นทางอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 4

1. ท่านคิดคนในชุมชนมี ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนอย่างไร

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 5

1. ท่านหรือคนในชุมชน มีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อการจัดการขยะภายในครัวเรือนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถามการจัดการขยะในครัวเรือน

เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน ”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความหรือตัวเลขและใส่ ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) ปริญญาตรี
( ) สูงกว่าปริญญาตรี ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. อาชีพ

( ) ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว ( ) ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ
( ) พนักงานบริษัท/ ลูกจ้าง ( ) เกษตรกรรม/ ชาวสวน/ ชาวไร่
( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

( ) ต่ำกว่า 9,000 บาท ( ) 9,000 – 15,000 บาท
( ) 15,001 บาทขึ้นไป

6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

( ) น้อยกว่า 3 ปี ( ) 3-5 ปี
( ) 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนโดยการคัดแยกขยะครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

มากที่สุด โดยกำหนดคำตอบเป็นคะแนน 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็นคำถาม	ระดับความ คิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>ความรู้</u>					
1. การรักษาความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของทุกคน					
2. การทิ้งขยะลงถังเป็นหน้าที่ที่ทุกคนพึงปฏิบัติ					
3. การจัดหาถังขยะเป็นหน้าที่ที่ทุกบ้านต้องจัดหาเอง					
4. หากไม่มีถังขยะหน้าบ้าน สามารถนำขยะไปทิ้งในที่สาธารณะได้					
5. หากไม่มีถังขยะ สามารถเก็บขยะไว้แล้วนำมาทิ้งเมื่อพบถังขยะ					
6. การคัดแยกมูลฝอยทำให้ลดปริมาณขยะ					
7. การทำความสะอาดหน้าบ้านเป็นหน้าที่ของตนเองไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานรัฐ					
8. การทำความสะอาดในชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ					
<u>ความคิด</u>					
9. การคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องปฏิบัติ					
10. หากชุมชนไม่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้หน่วยงานของรัฐต้องมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น					
11. ทิ้งขยะในที่สาธารณะ ถือว่าไม่เป็นความผิดเพราะหน่วยงานรัฐจะต้องรับผิดชอบเอง					
12. การทิ้งขยะไม่เลือกที่ หากคนในชุมชนทิ้งคนละชิ้นจะทำให้ขยะเกลื่อนชุมชนได้					
13. หากทุกคนทำความสะอาดหน้าบ้านและคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น					
14. การคัดแยกขยะก่อนทิ้งทำให้เสียเวลาโดยใช่เหตุ					
15. การคัดแยกมูลฝอยเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ					
<u>ลงมือปฏิบัติ</u>					
16. ปัจจุบันท่านทิ้งขยะลงที่จัดเก็บทุกครั้ง					
17. ปัจจุบันท่านคัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง					
18. ท่านจัดหาที่รองรับขยะบริเวณหน้าบ้านเอง					

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
19. ท่านร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานรัฐณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครั้ง					
20. ท่านมีการคัดแยกขยะอันตรายทุกครั้ง					
21. ขยะอินทรีย์นำมาทำปุ๋ยหมัก เพื่อลดค่าใช้จ่ายของครัวเรือน					
22. ท่านมีการนำขยะรีไซเคิลกลับมาใช้ใหม่เป็นประจำ					
23. ขยะที่มีค่า ท่านได้คัดแยกขยะและนำไปจำหน่ายทุกครั้ง					
24. ในที่สาธารณะ ท่านได้ทิ้งขยะตามประเภทของถังที่หน่วยงานรัฐได้จัดเตรียมไว้ให้ทุกครั้ง					

ตอนที่ 3 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่านที่ต้องกำจัด ต่อ 1 วัน

1. ขยะอินทรีย์ ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก ใบไม้ จำนวน.....ก.ก: วัน

2. ขยะรีไซเคิล ได้แก่

พลาสติก จำนวน.....ชิ้น ขวดแก้ว.....ชิ้น

กระดาษ จำนวน.....ก.ก. อลูมิเนียม.....ชิ้น

เหล็ก ทองแดง สังกะสี จำนวน.....ชิ้น ขวดน้ำ.....ชิ้น

3. ขยะทั่วไป ได้แก่ ถุงพลาสติก ก่องโฟม จำนวน.....ชิ้น/ก.ก.: วัน

4. ขยะอันตราย ได้แก่ กระจกสเปร์ย ขวดน้ำยาทำความสะอาด กระจกสี ทินเนอร์ หลอดไฟ แบตเตอรี่โทรศัพท์ แบตเตอรี่รถยนต์ ถ่านไฟฉาย น้ำมันเครื่อง จำนวน.....ชิ้น

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ.....
 .....
 .....
 .....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

COMPUTE

k=MEAN(Knowledge1,Knowledge2,Knowledge3,Knowledge4,Knowledge5,Knowledge6,Knowledge7,Knowledge8).

EXECUTE.

COMPUTEt=MEAN(Thinking1,Thinking2,Thinking3,Thinking4,Thinking5,Thinking6,Thinking7).

EXECUTE.

COMPUTEo=MEAN(Operate1,Operate2,Operate3,Operate4,Operate5,Operate6,Operate7,Operate8,Operate9).

EXECUTE.

RELIABILITY

/VARIABLES=Knowledge1 Knowledge2 Knowledge3 Knowledge4 Knowledge5 Knowledge6 Knowledge7 Knowledge8

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Reliability

[DataSet1] D:\จัดกาารบษ๘ .sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
	Valid	31	100.0
Cases	Excluded ^a	0	.0
	Total	31	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.710	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Knowledge1	21.7097	20.613	.096	.723
Knowledge2	23.2581	18.731	.224	.714
Knowledge3	22.2903	16.146	.379	.689
Knowledge4	23.3548	15.437	.513	.654
Knowledge5	22.9355	17.996	.381	.686
Knowledge6	24.6129	15.978	.439	.672
Knowledge7	24.0645	16.662	.402	.681
Knowledge8	23.3871	14.045	.712	.601

RELIABILITY

```
/VARIABLES=Thinking1 Thinking2 Thinking3 Thinking4 Thinking5 Thinking6 Thinking7
```

```
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
```

```
/MODEL=ALPHA
```

```
/SUMMARY=TOTAL.
```

Reliability

```
[DataSet1] D:\จัดการขยะ .sav
```

```
Scale: ALL VARIABLES
```

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	31	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	31	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.723	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Thinking9	18.0968	14.224	.517	.668
Thinking10	19.1613	15.673	.382	.704
Thinking11	18.7419	16.998	.407	.699
Thinking12	20.4194	15.918	.348	.713
Thinking13	19.8710	15.516	.446	.687
Thinking14	19.1935	13.228	.723	.610
Thinking15	18.4516	17.989	.230	.731

RELIABILITY

```
/VARIABLES=Operate1 Operate2 Operate3 Operate4 Operate5 Operate6 Operate7 Operate8
Operate9
```

```
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
```

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Reliability

[DataSet1] D:\จัดการขยะ .sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	31	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	31	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.703	9

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Operate16	25.5484	23.189	.077	.715
Operate17	27.0968	21.490	.179	.711
Operate18	26.1290	17.449	.485	.654

Operate19	27.1935	17.695	.506	.649
Operate20	26.8065	19.428	.454	.665
Operate21	28.4516	18.856	.367	.681
Operate22	27.9032	19.157	.376	.678
Operate23	27.2258	16.114	.714	.599
Operate24	26.4839	21.925	.142	.716

RELIABILITY

/VARIABLES=k t o

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Reliability

[DataSet1] D:\จัดกาารบษษ .sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
	Valid	31	100.0
Cases	Excluded ^a	0	.0
	Total	31	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.987	3

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
k	6.5617	1.392	.972	.981
t	6.6873	1.242	.967	.992
o	6.5035	1.453	.995	.971

ภาคผนวก ง
การตรวจสอบอักษรวิสุทธิ

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 20, 2016 at 07:21 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
382865	Dec 20, 2016 at 07:21 AM	57710299@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	4-1 บทที่ 1.doc	Completed	0.00 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
No data available in table				

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 20, 2016 at 08:25 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
382902	Dec 20, 2016 at 08:25 AM	57710299@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	4-2 บทที่ 2 แนวคิด-ทฤษฎี-1.docx	Completed	3.94 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
1	แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาค่าแห่งเพชร เขต 2	วิมลวรรณ คำภาบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	1.26 %
2	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เขตเทศบาลเมือง อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว, People's participations on waste management: A case study of the Aranyaprathet Muang Municipality, Sakeao	กันต์สินี บุญสม	มหาวิทยาลัยบูรพา	0.51 %
3	จิตสำนึกถึงส่วนรวมร่วมกันของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโปรแกรมวิชาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏลาวากาว, Social mind for common good of community development program bachelor degree students Lao Kao Rajabhat University	เอมอร แสนภูวา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	0.45 %
4	Environmental Factors in Schools Affecting Public Mind Behaviors of Prathomsuksa Six Students under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office	สิรินฎา วารินสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	0.44 %
5	พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี, Public behaviour on solid waste management in angasila municipality, Chon Buri Province	รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์	มหาวิทยาลัยบูรพา	0.43 %
6	การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษามานัสโสเทณี ตำบลนาหลวงเสน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, Public participation in model community project on sufficiency economy and new theory : A case study of Ban Sai Nu	นงลักษณ์ แดงคูหา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	0.43 %
7	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	ครุคณิง สีทวงษ์	มหาวิทยาลัยบูรพา	0.42 %

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 20, 2016 at 07:32 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
382869	Dec 20, 2016 at 07:32 AM	57710299@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	4-3 ทพที่ 3 วิชาการดำเนินงานวิจัย.docx	Completed	0.00%

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
-----	-------	-----------	--------	------------------

No data available in table

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 20, 2016 at 07:33 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
382871	Dec 20, 2016 at 07:33 AM	57710299@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	4-4 ทศ 4 ภาค 14ม.doc	Completed	100%

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
-----	-------	-----------	--------	------------------

No data available in table

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 20, 2016 at 07:33 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
382872	Dec 20, 2016 at 07:33 AM	57710299@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	4-5 บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.docx	Completed	0.00 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
-----	-------	-----------	--------	------------------

No data available in table

Plagiarism Checking Report

Created on Dec 20, 2016 at 07:33 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
382872	Dec 20, 2016 at 07:33 AM	57710299@my.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	4-5 บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล การวิจัยและข้อเสนอแนะ.docx	Completed	0.00 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
-----	-------	-----------	--------	------------------

No data available in table